

Електропривреда

Лист Електропривреде Црне Горе АД Никшић

ГОДИНА: XXXI

БРОЈ 317

НИКШИЋ

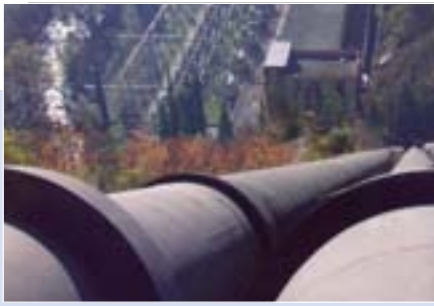
9. АПРИЛ 2009.

ISSN 1805136

Реструктурирање ЕПЦГ: "Пренос" - НОВО АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО

УВОДНИК

ОДВАЈАЊЕ

*А*ко смо при осмишљавању ранијих уводника имали дилему при избору „догађаја периода“, овога пута то није случај. Између два крупна питања – реструктурирања и докапитализације, којима смо се у последње вријеме често бавили, лако смо се одлучили за ријеч у наслову – одвајање као вид реструктурирања. Да ли зато што је правно раздвајање ЕПЦГ путем одвајања Преноса уз формирање новог акционарског друштва, као посебног и самосталног привредног субјекта, најбоље рјешење за систем, или зато што смо у том моделу и одлуци нашли сатисфакцију за наше сумње саопштене још у мају прошле године у уводнику под насловом „Противрјечност“? И због једног и зог другог. Искрено, посебно због другог, јер смо први јавно указали да у поступку доношења одлука: прво о правном раздвајању ЕПЦГ на пет друштава ограничене одговорности, а потом и о докапитализацији, није све сагледано до краја, да није било јасно искристалисано одређење и да је, можда, и само доношење таквих одлука било тек дио процеса тражења најбољег рјешења. Није за то била потребна велика мудрост. Довољно је било уочити да се одуговлачи са регистрацијом већ формираних ДОО и одлаже објављивање донесених аката тих зависних друштава. Конач-

но су се 23. марта ове године, поништењем одлуке о таквом правном раздвајању и доношењем нове о одвајању Преноса из ЕПЦГ уз оснивање посебног правног субјекта организованог као акционарско друштво наше претпоставке потврдиле, што, гледано са аспекта рада електроенергетског система не представља суштинску промјену, нити ће у било чему угрозити систем и поуздано снабдијевање потрошача. Више је ријеч о новом облику међусобних односа ЕПЦГ и Преноса као њеног дојучерашњег функционалног дијела, који се међусобно друкчије уређују, а тиме и излази у сусрет директивама Европске Уније, чија обавезност примјене произлази из Споразума енергетске заједнице југоисточне Европе, који је потписала и наша држава. Ту је и одговор зашто је то урађено и кога ће то задовољити. Ми знамо да је Пренос увијек био добро организовани дио јединственог електроенергетског система Црне Горе.

Ж. Ћетковић

**ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА
ЦРНЕ ГОРЕ**

Предсједник Одбора
директора
Срђан Ковачевић

Извршни директор
Ранко Војиновић

ЦЕНТАР ЗА ОДНОСЕ
СА ЈАВНОШЋУ

Руководилац и главни
и одговорни уредник
Жарко Ћетковић

Редакцијски одбор:
предсједник

Драгутин Мартиновић,
чланови:

Мирослав Вукчевић,
Сретен Гојковић,
Мирослава Пејовић,
Жарко Ћетковић,

Ивана Радловић Гатолин
и **Госпава Голубовић**

Новинар - координатор
Биљана Митровић
Новинар
Иван Зорић

Компјутерска обрада:
Видоје Зековић

Адреса редакције:
Улица Вука Караџића 2
Никшић
Телефони:
040/204-130, 214-252
Факс: 040/214-252
E-mail: listepcg@cg.yu
Web site: www.epcg.cg.yu
Штампа: ОБОД- Цетиње
Тираж: 2500
Издавач: Електропривреда
Црне Горе А.Д. Никшић

ВАНРЕДНА СКУПШТИНА АКЦИОНАРА ЕПЦГ

Пренос издвојен из Електропривреде

■ ЕПЦГ наставила процес прваног раздвајања доношењем Одлуке о одвајању Преноса и оснивању тог дијела Електропривреде као посебног акционарског друштва, што је у складу са стандардима и директивама ЕУ ради обезбјеђивања слободног и недискриминаторског тржишта електричне енергије

Остале функционалне цјелине неће се правно раздвојити, иако је на прошлој Скупштини акционара била донешена таква одлука као услов за реализацију прве фазе правног раздвајања, и то из више разлога који би могли довести у питање уредно функционисање електро енергетског система и нанијети несагледиву штету компанији и друштву у цјелини

Шеста ванредна Скупштина акционара ЕПЦГ, одржана је 23. марта у Никшићу. Скупштини су, поред 30 акционара и пуномоћника-представника 87,28 одсто укупног капитала Друштва, присуствовали предсједник и чланови Одбора директора Електропривреде као предлагачи свих материјала, чланови менаџмента ЕПЦГ, експерт у поступку реструктурирања и представници средстава јавног информисања.

Разлог одржавања ванредне Скупштине акционара налази се у доношењу неопходних одлука за вођење процеса правног раздвајања и реструктурирања јединствене електроенергетске компаније у духу директива ЕУ и ранијих закључака Владе ЦГ, али на начин који је адекватан нашим условима. Због тога је прво морала да се поништи Одлука о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу: Производња, Пренос, Дистрибуција, Снабдијевање и Електроградња, донијета на Скупштини акционара у јуну прошле године, али није заживјела због бројних ограничења и ризика који су могли да доведу у питање уредно функционисање система, да би се, потом, донијела одлука о издвајању ФЦ Пренос у посебно акционарско друштво, што је у функцији даљег реструктурирања ЕПЦГ и у складу са стандардима којима се обезбјеђује недискриминаторско тржиште ел. енергије. У том смислу донијето је још неколико одлука: о утврђивању услова и начина одвајања, о реструктурирању јединствене електро енергетске компаније, о смањењу капитала по основу реструктурирања и о емисији акција по том основу. На дневном реду било је и усвајање измје-

на и допуна Статута ЕПЦГ са пречишћеним текстом.

Није заживјело оснивање пет ДОО

Председавајући Скупштине, извршни директор ЕПЦГ **Ранко Војиновић** је у свом уводном излагању, између осталог, истакао да је у међувремену, од последње Скупштине до сада дошло до битне промјене структуре акцијског капитала Електропривреде и казао:

- Држава је и даље власник 70,5933 одсто, шест фондова за заједничко улагање 12,0544 одсто, а грађани, радници и правна лица преосталих 17,3523 одсто. Држава је, дакле, задржала стечено учешће од прије годину дана, али је смањено учешће фондова за око пет одсто, колико је повећано учешће осталих власника, углавном правних лица.

Прије радног дијела Скупштине Војиновић је дао неколико уводних напомена у вези са радом и утврђеним дневним редом ове сједнице који се, прије свега односи на правно раздвајање и реструктурирање јединствене електроенергетске компаније.

Подсјетивши да је раздвајање јединствених вертикално интегрисаних ел. ен. компанија процес који се одвија у Западној Европи и који се проширује на наш регион упоредо са његовим приближавањем Европској унији, он је истакао да је основни циљ тог процеса одвајање мрежне од тржишних дјелатности, а прије свега Преноса и оператора тржишта у функцији поспјешења тржишног пословања и омогућавања слободног и недискриминаторног коришћења мрежа од стране свих

Радно предсједништво: М. Вујачић, Р. Војиновић и С. Ковачевић

заинтересованих субјеката, што је уређено Директивом 2003/54/ЕЦ и Споразумом о формирању енергетске заједнице, а у Црној Гори Законом о енергетици и Правилима за раздвајање јединственог ел. ен. субјекта које је донијела Регулаторна агенција за енергетику.

- Сходно овим документима ЕПЦГ је требало да се прво функционално, па правно раздвоји. Функционално раздвајање обављено је у законском року одлукама Скупштине акционара од 24. децембра 2004. године, док су у другом дијелу процеса раздвајања посебан и позитиван импулс дали закључци ВЦГ од 29. новембра 2007. године, донијети у име државе као већинског власника који се заснивају на фазној реализацији, подсјетио је Војиновић додајући да су активности прве фазе која је подразумијевала оснивање пет ДОО окончане на петој ванредној Скупштини акционара, одржаној 31. марта 2008. године.

- И прије Скупштине акционара била су идентификована одређена ограничења и ризици регистрација тих друштава, а посебно Снабдијевања, које су, по оцјени пословодства, могле да озбиљно доведу у питање даље уредно функционисање ЕЕС са несагледивим штетним посљедицама по ЕПЦГ и државу у цјелини. С обзиром да они ни до краја прошле године нијесу отклоњени, Одбор директора је привремено обуставио регистрацију пет зависних друштава и покренуо поступак друге фазе правног раздвајања издвајањем Преноса у посебно АД, што треба

да обави ова Скупштина, истакао је извршни директор.

Он је даље казао да је предуслов за то укидање одлука о оснивању пет ДОО и да орган који их је донио може и да их укине, а у овом случају то је Скупштина акционара јединствене ЕПЦГ, и то без прејудуцирања да ли ће се исте одлуке, само без Преноса, поново донијети кад се за то стекну услови.

Услови и начин одвајања - базни документ

Извршни директор је у наставку објаснио да су утврђени Услови и начин одвајања Преноса који су на дневном реду Скупштине, један од базних докумената цијелог реструктуралног процеса ЕПЦГ, уз Извјештај о разлозима и последицама одвајања са којим, практично, чине образложење Одлуке о одвајању Преноса, Одлуке о смањењу капитала и Одлуке о емисији акција и да су концепцију и садржај овог акта определијели одредбе члана 22. став 3. Закона о привредним друштвима.

- Суштина овог реструктуралног процеса је да ЕПЦГ издваја 136,5 милиона еура вриједну имовину и обавезе у износу од 15,6 милиона и преноси их новооснованом акционарском друштву Пренос, чији ће оснивачки капитал бити 120,8 милиона еура. Смањење капитала Електропривреде врши се умањењем номиналне вриједности акција са 8,7093 на 7,6482 еура, а Пренос као ново друштво

емитује 113.887.961 акцију номиналне вриједности 1.0611 еура акционарима постојећег друштва, пропорционално власничкој структури на дан доношења реструктуралних одлука, чиме се обезбјеђује и принцип правичности и потпуне заштите имовинских права акционара, објаснио је Војиновић додајући да одлуке о смањењу капитала и емисији акција треба да верификује Комисија за хартије од вриједности, након чега ће их у бази података акцијског капитала емитента имплементирати Централна депозитна

агенција и да је на предлоге свих ових аката, одлука и прилога позитивно мишљење дао изабрани експерт у поступку реструктурирања.

- Предложене измјене и допуне Статута Електропривреде односе се, прије свега, на нормативно уобличавање чињеничног стања, јер се уз промјене основног капитала и номиналне вриједности акција, тј. издвајања Преноса и Оператора преноса и Оператора тржишта из дјелатности садашње ЕПЦГ, њена организација враћа на функционалну раздвојеност, уз побољшања која су исказана у пречишћеном тексту, рекао је, на крају, Ранко Војиновић.

У току рада Скупштина је према дневном реду једногласно донијела Одлуку о укидању одлука о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу: Производња, Пренос, Дистрибуција, Снабдијевање и Електроградња. Ради се, наиме, како стоји у образложењу ове одлуке, о акту укидања, јер поменуте одлуке нијесу имале никаквих посљедица, с обзиром да њима основана друштва са ограниченом одговорношћу нијесу регистрована, па самим тим ни уведена у правни живот.

Потом је двотрећинском већином донијета Одлука о утврђивању услова и начина одвајања Преноса уз оснивање тог дијела Електропривреде као посебног акционарског друштва. Реализација тог, у основи реструктуралног процеса, поред законске обавезе, воље већинског власника, захтјева ЕУ и позитивних ис-

кустава у окружењу, ће, како стоји у образложеној Одлуци, дати позитиван импулс отварању и монополизацији црногорског електроенергетског тржишта са jaчањем његове поузданости и смањењем цијена производа и услуга.

У наставку је донијета и Одлука о реструктурирању уз оснивање новог друштва. По оцјени независног експерта за реструктурирање привредних друштава, мр Драгише Боричића, у Предлогу ове одлуке су на законит и објективан на-

предсједник Одбора директора ЕПЦГ **Срђан Ковачевић** рекавши да је одлука о оснивању Преноса као посебног акционарског друштва предлог Европске уније, да би Електропривреда функционисала по истим стандардима који важе, не само за земље окружења, него и за све земље Европе. Јер нема тржишног пословања нити недискриминаторског коришћења мрежа свих заинтересованих без издвајања Преноса из система.

И мр Драгиша Боричић, експерт у

терет Електропривреде јер се овај модел реструктурирања заснива само на преносу обавеза и имовине новом привредном друштву, али да акционари неће бити оштећени јер ће остваривати сразмјерно валсништво, односно да је извршена тзв. пропорционална корекција номиналне вриједности, што је један од најбољих модела.

Миличковић се затим, у име мањинских акционара жустро успротивио повлачењу захтјева Електропривреде за

Са Скупштинине акционара

чин дефинисани основни елементи овог реструктуралног процеса. Пројекат је апсолвирао све законске обавезе и процедуре уз детаљну елаборацију свих релевантних елемената и поступака. У том циљу услиједило је и доношење Одлуке о смањењу капитала по основу реструктурирања и Одлуке о емисији акција по том основу. На крају су усвојене Измјене и допуне Статута ЕПЦГ.

Примједбе акционара

Предсједник асоцијације мањинских акционара **Василије Миличковић** је устврдио да су читаву годину дана замајавани раздвајањем Електропривреде, да би се сада вратили на старо, упитавши да ли ће консултант вратити новац што је добио од пројекта који се показао погрешним.

-Тврдим да Пренос треба да буде саставни дио Електропривреде и бојим се да је и ово експеримент који ће се након годину дана показати неуспјешним, кажао је Миличковић.

На ову констатацију је одговорио

поступку реструктурирања, казао је да је Пренос у свим земљама Европске уније правно одвојен од Електропривреде, док је у 50 одсто земаља одвојен и власнички.

Крсто Стевановић је коментарисао ситуацију у Електропривреди у последње двије године рекавши да је она знатно побољшана, прије свега због смањења губитака и смањења трошкова, али да би, по њему, њена позиција данас била још боља да није заустављена приватизација ТЕ Пљевља и Рудника угља, а тиме и развој Пљеваља.

Душко Божовић је изнио бојазан да новац од докапитализације Електропривреде не буде ненамјенски потрошен, док је **Слободан Ранчевић**, везано за докапитализацију, питао да ли ће Одлука Скупштине о издвајању Преноса имати негативну рефлексију и правне последице на тендер о докапитализацији, с обзиром да је он расписан док је ЕПЦГ била јединствен систем.

На питање Миличковића да ли се и губици преносе новооснованом друштву објашњемо је да губици који су књижени са 31. децембром 2007. године остају на

привремену мјеру блокаде рачуна КАП-а и располагања инготима алуминијума у Луци Бар до намиривања дуга за струју, што је, по њему, вођење макроекономске социјалне политике преко ЕПЦГ, мимо Устава и закона.

- ЕПЦГ је једини излаз из кризе Црној Гори, али не на овај начин. По свему судећи, 500 хиљада мегавата струје бачено је у јаму безданицу, јер то неће спасити Комбинат алуминијума. Онима који то покушавају на овај начин препоручујем да то ураде својом имовином а не нашом. То јесте хумано, али Електропривреда није социјална установа и постоји одговорност према акционарима ако се то не наплати, казао је Миличковић.

Поводом ове примједбе **Срђан Ковачевић** је казао да је Електропривреда, цијенећи напоре државе да помогне у превазилажењу проблема у Комбинату алуминијума, повлачењем привремене забране омогућила да радници КАП-а приме плату, с тим што је тужба за наплату дуга остала, а и привремена мјера се може поново затражити.

Б.М.

Наглашена важност рационалног коришћења енергетских ресурса

У организацији Министарства за економски развој Црне Горе и GTZ-a (German Development Cooperation) у Бечићима је 19. и 20. марта ове године одржана Регионална конференција о енергетској сигурности и ефикасности. Конференција је отворена уводним говорима премијера Црне Горе **Мила Ђукановића**, министра за економски развој **Бранимира Гвозденовића**, бившег министра иностраних послова и потпредседника њемачке владе **Јошке Фишера** и директора Директората за енергетску ефикасност **Педро Балстероса Тореса**. Са преко 350 енергетичара и економиста из Аустрије, Србије, Македоније, Бугарске, Босне и Херцеговине, Америке, Швајцарске, Њемачке и Хрватске, амбасадора и представника амбасада, руководећег особља из министарстава и агенција за енергетску ефикасност, представника међународних донаторских организација, фондова, као и представника бизнис кругова, Конференција је имала за циљ презентовање стања енергетског сектора у Црној Гори и шире и привлачење инвестиција, а представљен је и утицај овог сектора на социјални просперитет и економску стабилност, акценатовано унапређење технологија у овој области, до сада постигнути напредак и, што је најбитније, развијање свијести о значају енергетске ефикасности у процесу подизања животног стандарда уз истовремено очување животне средине. Између бројних говора домаћих и страних учесника на конференцији наводимо кратке резимее из говора представника Министарства за економски развој Црне Горе и Електропривреде Црне Горе.

Тако је министар за економски развој **Бранимир Гвозденовић**, осим уводног излагања говорио о енергетској ефикасности и енергетској сигурности у будућности Црне Горе.

Полазећи од оцјене да су глобално загријевање и климатске промјене незаобилазни свјетски проблем и опасна пријетња бројним аспектима живота и развоја, он је устврдио да примјеном нових технологија, размјеном искустава и континуираном реализацијом про-

Са Конференције

М. Ђукановић: Посвећеност Владе Црне Горе енергетској ефикасности огледа се и у проглашењу 2009. године годином енергетске ефикасности у Црној Гори

грама морамо сопственим примјером показати стварне могућности енергетских и финансијских уштеда, смањења штетног утицаја на животну средину, спроводити проактивну енергетску политику, размјењивати знања и искуства са земљама у региону и земљама Европске уније, као и подизати свијест својих грађана према енергетској проблематици, осигурању енергетске сигурности за будуће генерације, као и одрживом развоју енергије која укључује промовисање енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије.

Председник Одбора директора ЕПЦГ **Срђан Ковачевић** је говорио на тему „Значај и улога Електропривреде Црне Горе у вези са реализацијом Стратегије енергетске ефикасности у Црној Гори“ и истакао да су обавезе ЕПЦГ, према донесеним законским документима, да ефикасно користи производна, преносна и дистрибутивна постројења, оптимално користи капацитете, смањи губитке на преносној и дистрибутивној мрежи, побољша техничко-технолошке карактеристике опреме и постројења и изврши припремање Компаније за нове захтјеве у складу са легислативом ЕУ.

Презентацијом је обухватио конкретне активности предузете за повећање коришћења постојећих капацитета, постигнуте ефекте кроз акцију смањења губитака на дистрибутивној мрежи и очекиване укупне ефекте на повећању производње.

Излагање **Миодрага Чановића**, помоћника министра у Министарству за економски развој, се односило на реформе, циљеве и стратегије развоја сектора енергетике. Он је истакао да се одређивање Црне Горе, као независне и међународно признате државе да настави и убрза започети процес евроатлантских интеграција, који захтијева одговоран, свеобухватан и комплексан приступ одрживом развоју, највише огледа у сектору енергетике, који је један од главних носилаца укупног развоја земље, како са економског и социјалног, тако и са еколошког аспекта.

- Као такав, развој сектора енергетике је од великог, а можда и пресудног значаја за укупан дугорочни развој Црне Горе, рекао је он и истакао да је, у циљу квалитетне припреме планираних реформи у енергетском сектору, Министарство за економски развој израдilo више стратешких докумена

та које је усвојила Влада у складу са циљевима енергетске политике, као и да посљедња истраживања указују на ниску општу свијест о ефикасности коришћења енергије и у вези са тим остваривања могућих енергетских и економских уштеда, али и других праћећих погодности.

каности и већем коришћењу обновљивих извора енергије. Он је, осим тренутних активности, приказао досадашње резултате и предвиђене циљеве у оквиру Пројекта „Година енергетске ефикасности“ који је почео у новембру 2008. године. Представио је међународне донације и пројекте који се

Према саопштењу из Министарства економије, током конференције је, поред наведеног, било говора и о листи директива ЕУ које се односе на сектор енергетике, а која укључује тржиште струје и гаса, сигурност снабдијевања, заједничку производњу, стратешке резерве прерађевина нафте и петролеума, биогорива, као и кључне одреднице конференције - енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије.

Закључено је и да су, у Црној Гори, учињени и неки веома битни кораци како иницирањем процеса усвајања новог Закона о енергетици и Закона о енергетској ефикасности, тако и смањењем губитака ел. енергије на мрежи са 33% у 2005. на 22% у 2007 и иницирањем националног пројекта „Година енергетске ефикасности“, који садржи 17 конкретних програма. Посебно је дато на значају инвестицијама у мале ХЕ као обновљиве изворе енергије, али и великој количини потенцијалне уштеде, с обзиром на тренутно велику потрошњу ел. енергије у Црној Гори за гријање и хлађење простора.

Такође је закључено да је Конференција у потпуности оправдала очекивања и дала жељене резултате доводећи у везу пројекте који се тренутно реализују са проблемима енергетске ефикасности, обновљивих извора енергије и заштите животне средине, те примјене нових технологија. Њен значај је и у размјени искустава са земљама које су у остварењу енергетске ефикасности постигле велике успјехе. Црна Гора је оцијењена као земља која, иако је чека дуг пут на остварењу оптимистичких, али и реално постављених циљева, у оквиру својих капацитета, интензивно ради на повећању сигурности снабдијевања енергијом.

Значај организовања овакве конференције на простору Црне Горе огледа се не само у привлачењу великих фирми из области енергетике, а тиме и потенцијалних искусних и озбиљних партнера, већ и у стварању слике о Црној Гори као регионалног центра који доприноси кооперацији на пољу енергетске ефикасности и унапређује енергетску будућност региона, ради на обновљивим изворима енергије, идентификује могућности за сарадњу, дијели и преузима искуства и добру праксу, и изналази најбоље начине финансирања пројеката и привлачења инвестиција у области енергетске ефикасности.

Ж.Ђ.

ИЗ ГОВОРА ПРЕДСЈЕДНИКА ВЛАДЕ МИЛА ЂУКАНОВИЋА

Питање енергетске ефикасности актуелно у цијелом свијету

У свом уводном излагању председник Владе Црне Горе **Мило Ђукановић** је истакао да је Конференција о енергетској сигурности и енергетској ефикасности као актуелној теми у данашњем свијету који има растућу потребу за рационалним трошењем енергетских ресурса, прилика за даље унапређење регионалне и шире сарадње у овој области, као и за размјену знања и искустава између њених респектабилних учесника.

Између осталог, он је истакао да на списку црногорских развојних приоритета енергетика има посебно важно мјесто, због великих, сада неискоришћених потенцијала за чију валоризацију смо одлучни.

- Низом развојних докумената, од којих је „Стратегија развоја енергетике у Црној Гори“ свакако најзначајнији, апострофирали смо важност питања енергетске ефикасности. Очигледно је да, у условима економске кризе, ова проблематика добија и додатну важност. Због тога ћемо убрзати реализацију „Акционог плана за спровођење Стратегије енергетске ефикасности“, почев од институционалних и законских претпоставки, преко смањења енергетског интензитета у индустрији, па до фаворизовања свих пројеката који треба да резултирају повећањем степена ефикасне употребе енергије, рекао је он и додао:

- Такво дјеловање се значајно олакшава имплементацијом позитивних искустава других земаља, донаторском и експертском асистенцијом међународних институција и уређењем координационих механизма држава региона, у области енергетске ефикасности. У том контексту, Влада Црне Горе третира ову Конференцију као значајан допринос формулисању глобалног фронта за синергијско дјеловање у домену енергетске ефикасности.

- Посвећеност Владе Црне Горе теми енергетске ефикасности, огледа се и у проглашењу 2009. Године енергетске ефикасности у Црној Гори, чији резултат је, између осталог, и ова конференција, закључио је Ђукановић у увјерењу да ће нас и њени резултати учврстити у сазнању да је енергетска ефикасност основни предуслов за рационално унапређење енергетског сектора.

По њему, постепено увођење ЕУ директива у законску регулативу у области енергетске ефикасности и усвајање добре праксе рада, прилагођене локалним условима, представља логичан процес имплементације развоја енергетске ефикасности у Црној Гори.

Др Игор Ковачевић, самостални савјетник за енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије у Министарству за економски развој, је презентовао пројекте енергетске ефикасности обновљивих извора енергије у Црној Гори које Министарство за економски развој тренутно промовише у циљу подизања енергетске ефи-

одвијају у наведеним областима, затим промовисао пројекте који се имплементирају у циљу изградње малих хидроелектрана и вјетрогенератора, најавио активности које Министарство за економски развој спроводи у циљу потпунијег коришћења обновљивих извора енергије, те представио важеће законе и регулативе, као и планове за њихово унапређење у доменима енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије.

Резултати конференције су изложени на пленарној сесији, као и у поздравним говорима представника UNDP-a, GTZ-a, KfW-a, и Свјетске банке.

ОДБОР ДИРЕКТОРА ЕПЦГ

Одлуке у области реструктурирања, рада и пословања

- Са становишта производње - изузетно повољан период са становишта производње
- Донесена одлука о изградњи ДВ 400 kV Подгорица - Тирана, дијела кроз Црну Гору и усвојене информације о начину финансирања и обезбјеђењу средстава за финансирање низа других инвестиционих објеката
- Донесен читав сет одлука у функцији одвајања Преноса

Велики је број питања којима се бавио Одбор директора Електропривреде Црне Горе у периоду од почетка године до сада. Осим редовног разматрања актуелне електроенергетске и финансијске ситуације која је стална тема свих сједница Одбора, овај орган се на последњој сједници одржаној 16. марта 2009. године бавио и питањем стања потраживања за испоручену ел. енергију, анализом активности у јануару и фебруару на искључењу тарифних потрошача, извјештајем о остваривању Електроенергетског биланса за 2008. годину, информацијом о активностима на реализацији пројекта изградње ДВ 400 kV Подгорица - Тирана, информацијом око финансирања започетих и планираних инвестиционих пројеката ЕПЦГ, обезбјеђењем средстава за изградњу електроенергетских објеката који су укључени у пројекат „Енергетска заједница југоисточне Европе APL3 - Пројекат за Црну Гору“ и програмом спонзорстава и помоћи за 2009. годину.

Сходно одредбама Статута ЕПЦГ и словника о раду Одбора директора на овој сједници су верификоване и одлуке које је овај орган донио вансједнично, а које се односе на утврђивање неколико предлога аката и одлука везано за одвајање и формирање самосталног акционарског друштва „Пренос“. Ријеч је о Пословнику о раду Скупштине Преноса, затим о избору ревизора и чланова Одбора тог акционарског друштва и о утврђивању накнаде за рад чланова тог одбора директора.

Остварена изузетно добра производња

Поводом Информације о актуелној електроенергетској ситуацији, на овој сједници Одбор је оцијенио да је, захваљујући доброј хидрологији, довољним количинама угља и доброј погонској спремности производних објеката, производња у електранама изузетно добра, јер је у последња два мјесеца произведено 934,4 милиона kWh што је 46 одсто више од плана.

Овом приликом је и задужен менаџмент

Друштва да до краја марта објави тендер за куповину недостајуће ел. енергије за лјетњи период у количинама које утврде надлежне службе.

Уз ову информацију разматрана је информација о стању у дистрибутивној мрежи, па је у вези с тим закључено да директор ФЦ Дистрибуција убудуће овом органу доставља информације са свим показатељима рада и пословања овог дијела Друштва.

Са једне од сједница Одбора директора

За разлику од електроенергетске ситуације, актуелну финансијску ситуацију Друштва са аспекта обезбјеђења финансијских услова за нормалан рад електроенергетског система у наредном периоду, Одбор је оцијенио изузетно сложеном, као и да је она највећим дијелом изазвана неплаћањем испостављених фактура од стране КАП-а и Железарне, у укупном износу од преко 16 милиона еура.

У вези са овим питањем Одбор се упознао са информацијом о стању потраживања за испоручену ел. енергију и анализом активности на искључењу тарифних потрошача – дужника у прва два мјесеца ове године, те затражио информацију о реализованим попустима уредним потрошачима у висини од 5 одсто са њиховим ефектима на укупну

наплату, као и процјену цјелисходности одобравања додатног попушта у висини од 5 одсто са предлогом категорија потрошача којима би се то одобравало.

Истовремено је задужено ФЦ Снабдијевање да уради комплетну базу података свих потрошача ел. енергије у Црној Гори.

Биланс реализован у сложеним условима

Прихваћен је затим извјештај о остварењу ел. енергетског биланса Црне Горе за 2008. годину уз закључак да у поглављу „Губици“ буду уграђени објективни подаци утврђени примјеном свих релевантних фактора дистрибутивног конзумног подручја. Такође је закључено да се остваривање електроенергетског биланса у 2008. години одвијало у веома сложеним условима, али да је, без обзира на све потешкоће, снабдијевање

свих потрошача било на завидном нивоу. Исто тако постројења хидроелектрана и ТЕ Пљевља су била, а и сада су, у пуној погонској спремности и раде са високим степеном поузданости што представља посебну гаранцију њиховог успјешног рада и у наредном периоду.

Извјештај о реализацији електроенергетског биланса за прошлу годину биће достављен Регулаторној агенцији за енергетику и Министарству за економски развој.

Инвестиције

Прихваћена је и информација о активностима на изградњи ДВ 400 kV Подгорица - Тирана и задужен ФЦ Пренос да настави

спровођење тих активности у дијелу који се налази на територији Црне Горе.

Одбор је потом донио одлуку о изградњи далековода 400 kV Подгорица – Тирана на територији Црне Горе који се састоји од далековода између ТС Подгорица 2 – граница Албаније, у дужини од 28 км и проширења ТС 400/110 kV Подгорица 2, односно изградње новог 400 kV ДВ поља „Тирана“ и замјене комплетне опреме у 400 kV пољу „Рибаревице“, као главних компоненти.

Према посебном споразуму, потписаном са KfW банком и албанском електропривредом, предрачунска вриједност овог далековода на територији Црне Горе износи 14,063 милиона еура, а финансираће се из кредитних и бесповратних средстава Владе Њемачке (11,163 милиона) и из сопствених средстава ЕПЦГ (2,9 милиона €).

Рок за изградњу далековода је 24 мјесеца од ступања на снагу уговора за изградњу који су потписали ЕПЦГ и KESH са Далеководом – Загреб, тј. од новембра 2009. године.

За све даље активности на изградњи овог далековода на територији Црне Горе и за извршење ове одлуке одговоран је Пренос.

Одбор је овом приликом прихватио и информацију о финансирању свих започетих инвестиционих пројеката и дао сагласност на предложене активности. Такође је прихваћена и информација о активностима на обезбјеђењу средстава за финансирање развоја телекомуникационог система, побољшање преносне мреже и побољшање оперативне поузданости ХЕ Перућица и с тим у вези овластио извршног директора ЕПЦГ да након потписивања финансијског споразума о кредитирању између Министарства финансија Црне Горе и Свјетске банке – Међународна асоцијација за развој (ИДА), са Министарством финансија Црне Горе потпише уговор о преносу средстава кредита и одговорности за реализацију пројекта енергетске заједнице југоисточне Европе APL3 - Пројекат за Црну Гору, а након тога донио и одлуку о обезбјеђењу средстава за изградњу електроенергетских објеката укључених у овај пројекат.

Ради потпунијег информисања навећемо да се пројекат "Развој телекомуникационог система" састоји од повезивања са Пожегом, повезивања са Требињем и завршетка OPGW мреже.

Побољшање преносне мреже садржи изградњу прикључења ТС Мојковац и ТС Андријевица на 220 kV и 110 k мрежу и проширење ТС Мојковац и ТС Андријевица, а побољшање оперативне поузданости ХЕ Перућица – набавку резервних турбинских кола и замјену ретке и чистилице на ретензији Вртац.

Предрачунска вриједност средстава за развој телекомуникационог система износи 8,93 милиона еура, за побољшање преносне мреже 2,9 милиона, а за побољшање поузданости ХЕ Перућица 1,815 милиона еура. Извори финансирања су кредит WB банке и сопствена средства ЕПЦГ.

Рок завршетка тог пројекта Енергетске заједнице југоисточне Европе APL3 је 31.

март 2012. године, а највећи дио финансијских средстава, око 80 одсто, треба да буде ангажован током 2009. године, с тим што ће за даље активности на реализацији наведених објеката као и за извршење ове одлуке бити одговорни Пренос и Производња.

У наставку сједнице Одбор директора је прихватио Информацију о статусу уговора између Оператора преносне мреже и учесника на тржишту електричне енергије и с тим у вези задужио менаџмент да одмах припреми предлоге уговора којим би се благовремено регулисали односи између ЕПЦГ и Преноса. Усвојена је затим информација о исплаћеним наградама и отпремнинама у Електропривреди уз упоређење са закључцима Владе Црне Горе и закључено да се за наредну сједницу Одбора припреме предлози уговора са стимулативним мјерама за чланове овог органа и менаџмент Предузећа. Прихваћен је и споразум о регулисању међусобних обавеза поводом уговора о пружању консултантских услуга саветника у процесу докапитализације ЕПЦГ.

Одложено је, међутим, доношење програма расподеле средстава намијењених за спонзорства и помоћи у 2009. години до доношења Бизнис плана, али је прихваћен захтјев Удружења пензионера ЕПЦГ и донесена одлука којом се одобрава 35.000 € спонзорства намијењеног за дојелу помоћи члановима тог удружења који имају пензију мању од 200 €

Реструктурирање

Посебно важна сједница Одбора директора одржана је 19. фебруара ове године у Подгорици, која је била посвећена реструктурирању ЕПЦГ путем одвајања и оснивања новог друштва. Због тога су на овој сједници изостале стандардне теме о актуелној електроенергетској и финансијској ситуацији, па је обимни дневни ред углавном испуњен разматрањем и доношењем нацрта више одлука везано за одвајање Преноса. Тако су усвојени: предлог одлуке о усвајању пописа ФЦ Пренос на дан 31. децембар 2008, предлог одлуке о утврђивању услова и начина одвајања уз оснивање Преноса, предлог извјештаја о разлозима и посљедицама одвајања, предлог одлуке о прихватању извјештаја независног експерта о оцјени одвајања уз оснивање, нацрт одлуке о реструктурирању одвајањем уз оснивање новог друштва, нацрт одлуке о смањењу капитала по основу реструктурирања и одлуке о емисији акција по том основу, затим нацрт измјена и допуна статута ЕПЦГ, нацрт одлуке о укидању одлука о оснивању Друштва са ограниченом одговорношћу: Производње, Преноса, Снабдијевања, Дистрибуције и Електроградње, предлог о сазивању VI ванредне сједнице Скупштине акционара ЕПЦГ и Оснивачке скупштине Преноса АД Подгорица и нацрт Статута Преноса АД.

Осим наведених питања од којих се свако односи на реструктурирање, Одбор је на овој сједници разматрао и информацију о регулисању односа између Владе ЦГ, ЕПЦГ

и Рудника угља, поводом које је задужен менаџмент да настави преговоре са РУП-ом о усаглашавању уговора о куповини земљишта на локалитету Шумани за изградњу депоније шљаке и пепела из ТЕ Пљевља, с тим што је услов за потписивање уговора за куповину земљишта од РУП-а искњижавање спорних потраживања тог предузећа према ЕПЦГ.

Доношењу свих наведених одлука претходило је усвајање програма друге фазе правног раздвајања ЕПЦГ на сједници овог органа 30. јануара 2009. године, којом приликом је донесена и одлука о покретању поступка именована независног експерта за оцјену одлуке о одвајању уз оснивање новог друштва на основу непосредно прикупљених понуда - шопинг методом, као и поступак утврђивања предлога ревизора Преноса као будућег акционарског друштва – на основу отвореног поступка јавне набавке ове услуге.

Осим наведеног питања на тој сједници Одбор је разматрао и информације о актуелној електроенергетској и финансијској ситуацији, затим информацију о идентификацији и упису непокретне имовине ЕПЦГ, упутство о начину и поступку рада интерне ревизије са предлогом плана рада Тима за интерну ревизију за 2009. годину и Нацрт интерних уговора између ЕПЦГ и Преноса.

Актуелна електроенергетска ситуација је и тада оцијењена као изузетно повољна, а она је резултат изузетно повољних хидролошких прилика, стабилног рада ТЕ Пљевља и добре погонске спремности електрана.

У вези с тим, Одбор је задужио извршног директора да обезбједи пласман евентуалних вишкова ел. енергије по, што је могуће повољнијим условима, а ФЦ Производњу да предложи новчане стимулансе за раднике који су допринијели добрим пословним резултатима. Исто тако, потребно је стимулисати и раднике који обављају послове купопродаје ел. енергије на нивоу ЕПЦГ, закључио је Одбор.

А као на сједници од 16. марта и 30. јануара, сасвим друкчија оцјена је дата о финансијској ситуацији Предузећа. Наиме, након расправе о информацији о финансијској ситуацији Одбор је констатовао да је она веома тешка и да се све више усложњава, а затим закључио да је у циљу превазилажења финансијских проблема неопходно да се ЕПЦГ краткорочно задужи код ЦКБ у износу од 5 милиона еура што би било искоришћено искључиво за плаћање дуга за увезену ел. енергију у новембру и децембру 2008. године, с тим што би се остатак од укупног дуга за увоз (9.388.000 €) морао сервисирати из појачане наплате од дистрибутивних потрошача.

У таквој ситуацији Одбор је закључио да се у што краћем року морају регулисати потраживања од директних потрошача, као и од Владе по основу субвенција домаћинствима и социјалним случајевима у износу од 2,415 милиона и по основу обвезница фонда ПИО за плаћање електричне енергије (1,781 милион еура), што би било искоришћено за намјенско плаћање ПДВ-а према држави.

Такође је закључено да предсједник Одбора и извршни директор са Владом сагледа-

ју могућност измирења обавеза КАП-а путем компензација за обавезе ЕПЦГ према држави по основу ПДВ-а.

У склопу овог питања разматран је и извјештај о потраживањима за утрошену ел. енергију са стањем на дан 31.12.2008. године и везано с тим задужен менаџмент да са Жељезаром Никшић усагласи начин коначног измирења заосталих обавеза и о томе потпише одговарајући протокол.

Прихваћен је овом приликом и Акциони план за реализацију стратегије наплате, а носиоци активности његове реализације су задужени за досљедну примјену мјера и поштовање утврђених рокова, као и достављање извјештаја овом органу једном мјесечно.

Приликом усвајања информације о идентификацији и упису имовине ЕПЦГ својим закључцима Одбор је задужио директоре свих цјелина да наставе ове активности, а директоре ФЦ Пренос и ФЦ Дистрибуција да интензивирају активности на идентификацији стубних мјеста и коридора ваздушних водова.

Интерна ревизија

Донијето је, затим, у форми одлуке Упутство о начину и поступку рада интерне ревизије и одобрен план рада Тима за интерну ревизију за 2009. годину, а након тога је закључено да су директори свих цјелиона ЕПЦГ дужни да сходно Закону о систему унутрашњих финансијских контрола у јавном сектору успоставе финансијско управљање и контролне активности у циљу унапређења финансијског управљања и одлучивања у реализацији постављених циљева. На тај начин ће се створити услови да интерна ревизија дјелује путем давања објективног стручног мишљења и савјета о адекватности финансијског управљања и контрола у циљу унапређења пословања субјекта ревизије. Они су, такође, дужни да дају максималан допринос Тиму за интерну ревизију на реализацији планираних и других посебних активности и да имплементирају препоруке којима се настоји превентивно дјеловати на могућност настанка ризика, ублажавања, или његово елиминисање, све ради постизања планираних циљева.

Прихваћени су на овој сједници и нацрти уговора о коришћењу преносне мреже од стране Производње и Снабдијевања као и уговора о финансијском поравнању балансног обрачуна, о балансној одговорности и о пружању системских услуга, с тим што ће се они, закључено је, примјенљиви као интерни у периоду од 1. фебруара 2009. године до регистрације АД Пренос када треба да прерасту у уговоре између Електропривреде Црне Горе АД Никшић и Пренос АД Подгорица.

Прихваћен је и нацрт програма расподјеле средстава и помоћи у 2009. години, али само као основа за даљи рад на изради овог акта.

На крају, Одбор директора је задужио менаџмент ЕПЦГ да повуче тужбе пред Управним судом Црне Горе у три предмета против одлука Регулаторне агенције за енергетику.

Ж. Ђ.

РАЗГОВОР СА ЗОРАНОМ ЂУКАНОВИЋЕМ, ДИРЕКТОРОМ ФЦ ПРЕНОС - УОЧИ ОДВАЈАЊА ОД ЕПЦГ И ФОРМИРАЊА НОВОГ СУБЈЕКТА ПРЕНОС АД

Пренос се припремио за самосталан привредни живот

■ Будућност Преноса је, прије свега, у сигурном преносу енергије за наше потрошаче, јер за то је мрежа и прављена, али и у регионалном позиционирању, као транзитног чвора, чему треба да допринесе изградња далековода према Албанији, чији је завршетак планиран до краја године, као и планирана изградња далековода према Босни, и посебно, планирана изградња далековода (кабла) према Италији

Разговор са директором ФЦ Пренос, сада већ „Пренос АД“, Зораном Ђукановићем уприличили смо 20. марта ове године, практично непосредно уочи ванредне Скупштине акционара ЕПЦГ која је сазвана 23. марта, управо с циљем даљег реструктурирања Електропривреде Црне Горе, односно одвајања Преноса уз оснивање новог акционарског друштва - Пренос АД.

У веома исцрпном разговору Ђукановић је на почетку подсјетио да је још 2003. преко усвајања бројних докумената од Меморандума о разумијевању, архивских докумената, па све до Споразума енергетске заједнице југоисточне Европе, потпуно било јасно да, у свакој земљи, због процеса либерализације тржишта ел. енергије, Пренос мора да заузме посебно мјесто у погледу независности од остатка Електропривреде.

У постизању те независности, између више начина, био је и онај који је ЕПЦГ промовисала од 2005. до данашњих дана, а то је тзв. функционално одвајање Преноса, (као и Производње, Дирекције и Снабдијевања) којим се у систему Електропривреде функционалним цјелинама покушало дати право на одређену самосталност путем раздвајања информација, рачуна и управљања. Та фаза, како је замишљена, трајала је дуже него што је планирано због доста проблема у раду комплетног система и због потребног дефинисања који је то од модела који се примјењује у свијету најбољи да се то раздвајање направи а да се уваже локалне специфичности црногорског електроенергетског система и потреба да се ни у једном моменту не угрози његов сигуран и поуздан рад, односно да потрошачи не осјете промјену на негативан начин. Између два модела: модела дионичарског друштва унутар холдинга и модела оснивања посебног

Зоран Ђукановић

акционарског друштва са истом власничком структуром као у Електропривреди, Влада се, закључком из марта 2008. године одлучила за формирање акционарског друштва од 1. јануара 2009. године. Пренос је, међутим, у овом моменту и даље у статусу функционалне цјелине, с тим што се процес одвајања и формирања посебног акционарског друштва овај пут сигурно спроводи до краја јер су сва потребна акта о реструктурирању припремљена и већ готово мјесец дана стоје на увид акционарима Електропривреде. Ријеч је о једном веома сложеном процесу чији ће се наставак прецизирања односа између Преноса и Електропривреде као два система, која и данас раде као један, ускоро обавити, каже Ђукановић.

И до сада имао већа права

Иначе, Пренос је у тој функционалној раздвојености ЕПЦГ добио већа пра-

ва него што су имале друге цјелине, и то у погледу одређене финансијске самосталности за дио средстава којима располаже. То је прије свега дио прихода од КАП-а и приход од прекограничних капацитета, објашњава он, подсјетивши и да је у марту 2008, у складу са закључцима Владе, Скупштина акционара ЕПЦГ формирала 5 друштава са ограниченом одговорношћу, међу којима и Пренос ДОО, али да та одлука никад није спроведена, јер друштва нијесу регистрована због учених ризика и ограничења за систем, првенствено због примјене Закона о јавним набавкама и између ДОО-а која би угрозила његово функционисање.

Ђукановић је затим казао да се posljedњих мјесеци Пренос припремао за прелаз на рад као АД, који не само да није мали, већ је огроман.

Прелазимо у АД, чиме, фактички, Пренос почиње некакав свој привредни живот сам. Мораће, наиме, у складу с тим, прилагодити и организацију и систематизацију, увести неке нове функције, а неке реорганизовати, јер ће се он одлучивати о комплетним пословима, до нивоа Одбора директора, а то значи све: од плата које су до сада биле брига Дирекције ЕПЦГ, а сада ће постати брига Дирекције Преноса, па читавог низа техничких детаља до односа са свим партнерима који су такође ишли преко Електропривреде као јединог правног лица. Осим тога, како је тржиште ел. енергије отворено 1. јануара 2009, истина само формално, морају се уложити велики напори да у духу новог Закона о енергетици оно истински заживи и у Црној Гори. Ту је улога Преноса двојака јер ће Оператор тржишта остати унутар АД Преноса, макар неко вријеме. А Оператор система ту има изузетно значајну улогу. Паралелно с тим, бројне су активности и велики број пројеката (у укупној вриједности око 50 милиона еура) који су већ сада уписани у књиге Преноса, а даном регистрације ће се водити искључиво у његовим књигама, објашњава Ђукановић.

Он даље каже да ће, као свој приход, Пренос имати тарифу коју је одредила Регулаторна агенција и да ће одрживост Преноса у будућности зависити од тога. А цијена преноса као мрежне дјелатности увијек ће бити строго регулисана за разлику од енергије која "иде" на тржишно формирање. Другим ријечима, формирање цијене коришћења преносне мреже ће бити искључиво регулисано и Пренос ће моћи да има тачно онолико профита колико то Регулаторна агенција одреди кроз своју одлуку о признавању оправданих трошкова рада, одређених износа за амортизацију и профита, или поврата инвестиција, каже Ђукановић додајући да се све то одређује тачно у еурима, као до сада код КАП-а, што значи да се цијена коришћења преносне мреже зна, а зна се и методологија како се до ње долази. Истовремено то значи да ће Пренос и фактички трошкове коришћења мреже наплаћивати од Електропривреде, пошто ЕПЦГ у овом моменту снабдијева све потрошаче у Црној Гори а што се и до сада могло видјети на рачунима за ел. енергију свих потрошача у Црној Гори. Практично,

то што је предвиђено кроз садашњу тарифну методологију за пренос, Преносу ће припасти кроз уговор који ће бити потписан са Електропривредом и фактурисаће се Снабдијевању, односно Електропривреди пошто је она правно лице.

Почетак је најтежи

Све ово, у ствари, значи да Пренос, без дилеме, мора стабилно да послује.

Ђукановић је истакао да ће први период од девет мјесеци ове године бити нешто тежи у пословању зато што је Пренос, као дио једног предузећа и заједничког Одбора директора, ушао у велики број инвестиција, јер је Електропривреда увијек у својим одлукама гледала укупни капацитет система. Сада

Управна зграда Преноса

када то прелази на Пренос, па ће он морати да преузме сопствено учешће у пројектима, а то су велика средства. Исто тако Пренос има дио учешћа у старим потраживањима Електропривреде, па је и то предвиђено у билансу стања Преноса, мада ће Електропривреда водити борбу да наплати и овај дио који припада Преносу, што ће му бити исплаћено у неком договорном року, како би се започети пројекти привели крају. Након тога Пренос ће се финансирати искључиво из тарифе која му је већ одређена. Он ће и подносити захтјеве за промјену те тарифе ако дође до промјене трошкова.

С друге стране, пословање Преноса ће оптерећивати и неки раније узети кредити који нијесу отплаћени. Тако је Пренос преузео кредит ЕИБ по основу кога је уградња набављене опреме завршена још 2006, али су остале двије полугодишње рате за камате на тај кредит, од којих ће прва бити плаћена крајем 2009, или почетком 2010. године.

Раније велике кредите Влада је конвертовала на Скупштини акционара у акције и они су скинути и из књига Преноса и из књига Електропривреде, док су сви кредити везани за садашње пројекте: ДВ Подгорица – Тирана и ТС Мојковац, Андријевица, Котор, Подгорица 5 већ уписани у књиге ФЦ

Пренос и биће уписани и у књиге новоформираног акционарског друштва Пренос који ће, када дође вријеме, тј. кад истекне грејс период, водити рачуна о њиховом враћању, мада ће се у првом периоду, док се код банака не промијени име кредитног обвезника, то радити под кредитном обавезом Електропривреде, јер се у овом моменту ЕПЦГ води као кредитни обвезник. То значи да ће Пренос уплаћивати средства Електропривреди, а она ће их прослијеђивати банци, што би могло потрајати око годину, или годину и по дана, након чега би плаћање ишло директно из Преноса према кредиту, односно иностранству.

Што се, пак, реализације пројеката тиче, Ђукановић сматра да ће Пренос старим потраживањима обезбиједити да не дође до за-

стоја, иако је Пренос много мања компанија од ЕПЦГ, па је и његов капацитет да у овако кратком времену сопственим учешћем изгради оволике пројекте значајно мањи.

Дакле, све су крупне ствари дефинисане. Могуће је, међутим, да се појаве нека ситуација питања која се једноставно не могу сагледати док се системи не одвоје пословно. Због тога ће за њих бити остављен простор у једном међусобном уговору како би се и она накнадно, одлукама Одбора директора, кориговала.

Бројни уговори са ЕПЦГ

Када је ријеч о одвајању, Ђукановић је овом приликом казао и да је посао око подјеле имовине завршен. Сва имовина која је била у књигама ФЦ Преноса сада је у књигама АД Преноса, што ће Скупштина акционара, уз доношење потребних аката, практично верификовати.

Дакле, све је припремљено, каже Ђукановић и додаје да ће се са ЕПЦГ морати потписати још један сет уговора, почев од уговора о коришћењу преносне мреже, преко уговора о балансној одговорности, уговора о прикључењу за Дистрибуцију и Производњу (који је немерцијалан и којим се дефини-

шу мјеста прикључка између компанија), затим уговора о финансијским поравнањима, о учествовању на тржишту и уговора који би се могли звати диобни биланс, или уговор о преносу права и обавеза. Читав је ту сет питања од имовине, кредита, потраживања, финансијских обавеза, преко правних предмета и начина на који ће их Пренос убудуће морати преузимати пред судовима, па до неких

носно његово смањење производње за скоро 50%. Тиме се у ЕПЦГ поправља ситуација, али Пренос, са истом мрежом, истим капацитетом, умјето некадашњих 5 милијарди за унутрашње потребе, годишње ће преносити око 4 милијарде. А ако дође до даљих проблема у КАП-у, у смислу програмираног стечаја, или гашења, онда ће Пренос доћи на 3.000 GWh. То значи да ће приходи бити мањи, а трошкови се неће мијењати, јер је мрежа иста, ДЦ је исти, људи су исти, каже Ђукановић и закључује:

- Због тога ми видимо, да је будућност Преноса прије свега у сигурном преносу енергије за наше потрошаче, јер за то је мрежа и прављена, али и у регионалном позиционирању Преноса као транзитног чвора, чему треба да допринесе изградња далековода према Ал-

тежих посљедица.

Али, у знатном периоду без улагања и раубовања система и природног старења опреме, неминовно доводи до слабљења поузданости, али не до нивоа који угрожава потрошаче. Међутим, јако је битно знати да није свеједно кроз какве терене пролази мрежа. На терену какав је црногорски, ни са најновијим, најмодернијим далеководима, с обзиром да се ради о кршевитом терену са пуно атмосферских изузетно снажних пражњења, одвод енергије је приликом удара грома изузетно отежан, јер је отпор уземљења велики. И сам поглед на наше далеководе, кад се иде кроз кањон Мораче, довољно говори колики је напор одржавати такву мрежу. Дакле, она јесте стара, али поуздана, што не значи да нема поврмених прекида. Иначе, предузимамо читав низ улагања да подигнемо поузданост нападања. Међутим, независно од тога, због природе терена и концепције нападања одређених подручја и убудуће ће долазити до поврмених прекида у нападању.

КОМПЛЕМЕНТАРНИ ИНТЕРЕСИ ПРЕНОСА И ЕПЦГ

Пренос, у ствари, у односу на Електропривреду, мора имати независну и у свему недискриминаторну позицију. Зато су транспарентност и недискриминаторност темељи одвајања Преноса. А да би независна управљачка функција била потпуно јасно уочена у односу на Електропривреду мора се дефинисати на овај начин, али је сигурно да су интереси и Преноса и ЕПЦГ у многим областима комплементарни. Такође је јасно да стабилност рада система зависи и од Електропривреде и од Преноса и да Пренос и Електропривреда у будућим односима ни у једном моменту не могу бити ништа друго осим добро повезани партнери који ће омогућити да овај систем и даље ради сигурно, поуздано без проблема, сматра Ђукановић.

ситних ствари и трансакција, јер систем који је тако дуго радио као јединствен има пуно детаља који ће се у овом уговору предвидјети. Ту је још и Уговор о помоћним услугама који је јако битан за рад система, затим међукомпанијски уговори који су ових дана у фази симулације у Диспечерском центру, па неки интерни и уговор о помоћним услугама који је технички најбитнији и најкомпликованији, а у уговору о коришћењу преносне мреже ће бити онај који има финансијски ту тежину. Кроз њега ће Пренос добијати тарифу од ЕПЦГ а онда Пренос мора потписати уговор о куповини ел. енергије од Електропривреде у висини губитака у преносној мрежи, због чега се мора потписати уговор о учешћу Електропривреде у балансом механизму. Другим ријечима, Пренос је одговоран за баланс система, тј. да у сваком моменту разлика производње и потрошње буде нула, с тим што сав алат којим се тај баланс одржава даје Електропривреда, односно Производња.

Разлике од досадашњег рада

Суштински ће се радити на сличан начин. Споља гледано систем ради као и до сада, али ће се међусобни обрачуни вршити на друкчији начин. Дакле, ЕПЦГ нама пружа услугу балансирања система коју ће Пренос плаћати као и енергију за покривање разлике између реализоване и планиране потрошње и производње, али ће и Електропривреда као снабдјевач морати да одговара за лоше процјене потрошње и дебалансе који настају у систему, каже директор Преноса.

Посљедице од стања у КАП-у

Све је то технички доста разрађено и ни једног момента се неће угрозити поузданост рада система. Међутим, велику промјену за Пренос доноси ситуација са КАП-ом, од-

банији чији је завршетак планиран до краја године, као и планирана изградња далековода према Босни и посебно планирана изградња далековода према Италији, што би била огромна промјена за нас. Иначе, Та прича са Терном око тог пројекта се развија у правом смјеру.

Ђукановић се нада да ће се врло брзо знати да ли се иде у реализацију тог далековода. Далековод према Босни, пак, зависи од кабла према Италији. Уколико кабл буде уговорен онда би се и ова инвестиција убрзала јер је јако битно да будемо добро повезани са сусједима. У супротном, овај ДВ би се реализовао у мало дужем временском року.

Перспектива

У случају формирања интерконективне везе са Италијом Пренос постаје изузетно битна регионална чворна транзитна тачка, али своју прву и најважнију функцију да обезбједи сигуран пренос и рад електроенергетског система Црне Горе, ни једног момента неће занемарити.

Стање мреже - стара али поуздана

Осврнувши се на стање мреже, Ђукановић каже да се о томе не може судити по неким кваровима у посљедњем периоду, међу којима је највећи био онај у Бару.

- То су матне ситуације гдје се не може ништа учинити.

Иначе, треба рећи да је, као и цио систем, и преносна мрежа прошла кроз тежак период. Грађена је за вријеме СФРЈ, па је конципирана као саставни дио екс југословенске мреже. Иначе, за потребе тог времена је била предимензионисана, али је баш то одиграло значајну улогу, па се кроз све ово прошло без

Непредвиђених појава мора бити

Једна од таквих ситуација које се не могу предвидјети и које спадају у тај изузетно мали проценат је и ситуација са нападањем Бара и Улчиња зимом, када је усљед изузетно јаког вјетра и великог невремена на приморју дошло до истовременог квара на два далековода која нападају исто подручје. То значи да се у екстремним условима дешавају такве ситуације, иако је по свим стандардима обезбијењено двострано нападање. С друге стране, за отклањање квара треба вријеме, квар треба лоцирати, треба уз снижење намете доћи до мјеста, а с обзиром да се ту углавном ради о прелазу преко брдских или планинских предјела, то је изузетно тешко, па тек онда почети са његовим отклањањем.

У таквим ситуацијама ноћ је искључена за акцију. Овога пута се успјело да се успостави напон за 25 сати, а то је за потрошаче огромно. И јако је тешко тражити разумијевање иако су, с друге стране, људи уложили максималне напоре.

Кадровски потенцијал Преноса је значајан, али број пројеката је исто тако значајан, тако да је напрезање људи који могу да одраде те послове изузетно велико. Уз то, мораће се још радити на синхронизацији заједничких акција Преноса и Дистрибуције. Са помјерањем цијене ел. енергије према економској цијени и захтјеви поузданости и сигурности комплетног система ће бити још оштрији. Мора се обезбједити да потрошачи за паре које дају за ел. енергију имају квалитетно нападање.

У новим односима - биће кадровских освјежења

Пренос је у доброј мјери кадровски заокружен, што значи да нема потребе за новим кадровима због повећаног обима полова, не само у физичком смислу, него и ра-

звородности послова. Али, пошто добијамо управљање тржиштем, управљање системом на нови начин, развојне пројекте на нови начин, немамо више фирми које могу помоћи својом логистиком, као и због чињеница да смо носиоци три лиценце и чињенице да се

МОГУЋА И ДОКАПИТАЛИЗАЦИЈА ПРЕНОСА

Како је у ЕПЦГ у току процес докапитализације, Ђукановић је казао да се то не односи и на Пренос, али један од разлога за убрзавање активности на одвајању је био баш закључак Владе о докапитализацији ЕПЦГ да би се одвајање Преноса извршило прије отварања понуда за тендер који је објављен на начин да у њему нема Преноса, односно без Преноса унутар ЕПЦГ, али исто тако да Пренос има све папире и да је потпуно одвојен до 1. априла како би инвеститор могао имати чисте папире о ономе шта купује, односно чије акције купује. И у томе ће се успјети. Иначе, одлука о докапитализацији Преноса још није донесена. О томе ће одлучивати Влада. Могуће је да се у контексту пројекта кабла према Италији донесе таква одлука, али искључиво као мањинско учешће, односно у складу са оном првом одлуком која се односила на цијелу Електропривреду од, тј. од 22% учешћа.

У том контексту Ђукановић је објаснио и шта се у тренутку одвајања Преноса догађа. По њему, тај систем је доста једноставан. Исти број акција које има ЕПЦГ, имаће и Пренос, тј. око 113 милиона, с тим што ће номинална вриједност акције Електропривреде умјесто 8,76 сада износити 7,70 а акције Преноса 1.06. Број акција ће бити исти и иста власничка структура. Дакле, неко ко је имао 1000 акција и сад ће имати 1000 акција у Електропривреди и 1000 у Преносу.

због формирања тржишта ел. енергије појављују послови који до сада нијесу постојали, то су потпуно нови послови и гдје нам требају кадрови који су у стању да их освоје, не може се рећи да је Пренос до краја кадровски заокружен. То је живи механизам који ће у сваком моменту требати квалитетне стручњаке да би све функције из лиценци обавили на прави начин. Постоји и одређених проблема са квалификационом структуром. Иначе, у Преносу се не може причати о већем технолошком вишку, или вишку запослених, више се прича о прераспореди људи. До одређених укидања радних мјеста је долазило и у овом претходном процесу тако да смо систематизацију свели на 301 извршиоца. Увијек је то било неко спуштање од 5 до 7 извршилаца и углавном се радило о некој прерасподјели, откупима и сл. Уз то ми сада и не видимо шта ће у будућности донијети технолошки напредак фирме, рекао нам је на крају Зоран Ђукановић, директор ФЦ Пренос.

Ж.Ђ.

ОСНИВАЧКА СКУПШТИНА АКЦИОНАРСКОГ ДРУШТВА ПРЕНОС

Самосталност предуслов за укидање монопола на тржишту струје

■ Зоран Ђукановић: Било је сигурније и лакше радити у оквиру јединственог електроенергетског система, али је и самосталан рад изазов и има предности, посебно у овом времену епохалних промјена у начину рада и пословања ел. ен. субјеката на либерализованом и отвореном тржишту ел. енергије

На Оснивачкој скупштини акционара, одржаној 27. марта у Подгорици, којој су поред 25 акционара и пуномоћника-представника 87,37 одсто укупног капитала Друштва, присуствовали и предсједник и чланови Одбора директора ЕПЦГ као предлагачи свих материјала и чланови менаџмента Електропривреде, консти-

вић који је, између осталог, истакао да је увјерен у цијелисходност реструктуралног процеса ЕПЦГ и да одвајање Преноса није само у функцији процеса реструктурирања већ и у функцији примјене најбољих европских стандарда. То је, како је казао, и поуздани индикатор потпуне отворености црногорског

Са Скупштинe акционара АД Пренос

туисано је Акционарско друштво Пренос-Подгорица, које је на Ванредној скупштини акционара ЕПЦГ од 23. марта издвојено из Електропривреде и постало самостални правни субјекат.

У складу са тим донијети су Пословник о раду Скупштине акционара и Статут Акционарског друштва Пренос, изабрани чланови његовог Одбора директора и утврђене накнаде за њихов рад. Изабран је и ревизор овог Акционарског друштва на период од једне године.

Одвајање Преноса у складу са директивама ЕУ

Скупштину је отворио предсједник Одбора директора ЕПЦГ Срђан Коваче-

электроенергетског тржишта и скорашње профитабилности наших енергетских компанија, јер ће почети конкуренција понуде и потражње, повећати се квалитет услуга и поузданост рада укупног ЕЕС.

- ЕПЦГ и Пренос, ма како се организовали, морају блиско сарађивати јер су упућени једни на друге, дјелови су нераскидивог репроланца, окосница јединственог електроенергетског система и заједничка кичма црногорске привреде, нагласио је Ковачевић.

Председавајући Оснивачке скупштине, извршни директор ФЦ Пренос Зоран Ђукановић је прије радног дијела у свом уводном излагању изнио неколико напомена у вези са процесом реструктурирања ЕПЦГ и днев-

ним редом сједнице.

Подсјетивши да су током 2005. године заживјеле функционалне цјелине: Производња, Пренос, Дистрибуција, Снабдијевање и ОЦ Електроградња и да се, након тога, почело са тражењем најоптималнијег модела правног раздвајања, чија је прва фаза окончана доношењем Одлуке о оснивању пет зависних друштава на Скупштини акционара од 31. марта 2008. године, која нијесу заживјела због ограничења и ризика њиховог самосталног рада у оквиру јединственог ЕЕС, Ђукановић је истакао да је у децембру прошле године, да не би дошло до несагледивих штетних посљедица по ЕПЦГ и Црну Гору у цјелини, Одбор директора Електропривреде привремено обуставио реализацију прве фазе правног раздвајања и почео другу фазу – оснивање Преноса као вишечланог Акционарског друштва.

- Према оснивачким актима капитал Преноса износи 120,84 милиона еура и подијељен је на 113,88 милиона акција номиналне вриједности 1,0611 еура. Акционари ЕПЦГ биће и дионичари Преноса и за онолико колико им је учешће смањено у власничкој структури Електропривреде, повећава им се учешће у АД Пренос, објаснио је Ђукановић.

Он је, затим, истакао да ће се Преносу, након регистрације, на основу Одлуке Регулаторне агенције за енергетику од 22. децембра 2008. године пренијети лиценце за пренос електричне енергије, за дјелатност оператора преносног система и дјелатност оператора тржишта, што ће омогућити да ово привредно друштво одмах почне са радом.

- Било је сигурније и лакше радити у оквиру јединственог ел. ен. субјекта, заједничког прихода и тарифа, али и самосталан рад је изазов и има своје предности, посебно у овом времену епохалних промјена у начину рада и пословања ел. енергетских субјеката на либерализованом и отвореном црногорском и европском тржишту ел. енергије на којем Пренос као природни монополиста треба да обезбиди слободан и недискриминаторски приступ свим учесницима, казао је Ђукановић додајући да су они и те како свјесни да неће бити лако али ће се настојати да се у том процесу у којем ће оператор преносног система и оператор тржишта бити на посебно тешком испиту, даде највећи допринос.

Изабран Одбор директора

У току рада Скупштина је према дневном реду донијела Пословник о раду овог органа, идентичан Пословнику Скупштине ЕПЦГ, и Статут АД Пренос који у овом броју објављујемо као службени прилог, након чега је двотрећинском већином донијета и Одлука о избору чланова Одбора директора на предлог акционара између кандидата који имају најмање пет одсто

акцијског капитала, а то су: **Зоран Ђукановић**, дипл. ел. инж. **Весна Брацановић**, дипл. економиста, савјетница министра за економски развој, мр **Владан Радуловић**, дипл. ел. инж. сарадник у настави на Електро техничком факултету, **Радивоје Брајовић**, дипл. правник и **Бојша Шотра**, извршни директор ДЗУ „Еуроинвест“ АД Подгорица.

Одлучено је да накнада предсједника Одбора директора износи три и по просјечне зараде у Друштву, док ће чланови тог тијела, с обзиром на то да немају професионални статус, имати једну просјечну зараду.

За ревизора АД Пренос изабран је Ревик д.о.о. из Подгорице на период од једне године.

ЧЛАНОВИ ОДБОРА ДИРЕКТОРА АД ПРЕНОС

ЗОРАН ЂУКАНОВИЋ је рођен 1964. године у Никшићу. Основну и средњу школу завршио је у Подгорици, а Електротехнички факултет, смјер енергетика на Универзитету Црне Горе 1989. године.

У Електропривреди Црне Горе од 1. априла 1990. године ради као оперативни диспечер у Диспечерском центру.

У Националном диспечерском центру обављао је, између осталог, послове израде софтвера за енергетске обрачунае и прогнозе и радио на усавршавању и доради података, као коаутор, заједно са колегама из НДЦ. На њихову базу података, урађену 2000. године, наслоњене су све апликације у Националном диспечерском центру, а у њој се налазе сатни подаци размјене по далеководима са сусједним системима и за производњу и потрошњу ел енергије у Црној Гори, од 1. јануара 1998. године.

За шефа Службе за оперативну управљање и вођење ЕЕС у НДЦ-у именован је у фебруару 2004. а за директора ФЦ Пренос 11. јула 2005. године.

ВЕСНА БРАЦАНОВИЋ рођена 1973. године у Подгорици гдје је завршила основну и средњу економску школу, а на Економском факултету Универзитета Црне Горе дипломирала је 1977. године.

Прво запослење је добила у Агенцији за реструктурирање привреде и страна улагања, гдје је као савјетник за приватизацију радила од 1997. до 2003. године. Од тада до 2006. обављала је функцију савјетника потпредсједника Владе за економску политику, а од 1. децембра 2006. ради као савјетник министра за економски развој и члан је Тима за развој ППП пројекта у сектору енергетике.

Мр ВЛАДАН РАДУЛОВИЋ рођен је 1979. године у Подгорици, гдје је 2002. године дипломирао на Електротехничком факултету гдје је завршио и постдипломске студије. Магистрирао је на тему "Избор одводника пренапона са аспекта утицаја привремених пренапона у ЕЕС-у".

Од 2002. године ради на Електротехничком факултету Универзитета Црне Горе као сарадник у настави на Студијским програмима: Енергетика и аутоматика, Електроника, телекомуникације и рачунари и Примјењено рачунарство. Области његовог стручног интересовања су: техника високог напона, пројектовање и моделовање електроенергетских система помоћу рачунара, поузданост електроенергетских система.

Радуловић је аутор и коаутор бројних публикација и пројеката из области енергетике, те члан више стручних организација.

РАДИВОЈЕ БРАЈОВИЋ је рођен 1935. године у Пећи.

Завршио је Правни факултет и у току свог радног ангажовања обављао је више значајних државних функција као што су: Републички секретар, потпредсједник и предсједник Извршног вијећа и предсједник Предсједништва Црне Горе.

Брајовић је, потом, био директор подгоричког предузећа "Гарант", а од марта 2002. до јула 2008. године члан Управног, а затим и Одбора директора Електропривреде Црне Горе.

БОЈША ШОТРА, магистар архитектуре, рођен је 1959. године у Стоцу.

Од 1984. до 1988. године обављао је функцију директора загребачког предузећа "Exportdrvo" за подручје БиХ, а од тада до 1992. године директора РиН у Мостару.

За директора предузећа "Домос" - Херцег Нови именован је 1993. године, одакле прелази у подгоричку компанију "Food trade" на мјесто техничког директора.

Од 2001. године је извршни директор ДЗУ Еуроинвест у Подгорици.

Мандат чланова Одбора директора истиче на првој редовној годишњој сједници Скупштине акционара, а одлука је ступила на снагу даном доношења, с тим што ће се примјењивати од дана регистрације АД Пренос код Централног регистра Привредног суда у Подгорици.

Непосредно након Скупштине акционара одржана је и сједница Одбора директора АД Пренос на којој је за предсједника Одбора изабран Зоран Ђукановић, а за извршног директора Друштва Драган Лакетић.

Б.М.

ХЕ „ПЕРУЋИЦА“ – ИЗВАНРЕДНИ ПРОИЗВОДНИ РЕЗУЛТАТИ НА КРАЈУ ПРОШЛЕ И НА ПОЧЕТКУ ОВЕ ГОДИНЕ

Два мјесечна рекорда

Штепан Шундић

Најбољу оцјену погонске спремности и поузданости већ 49 година старог постројења ХЕ „Перућница“, као резултат претходно урађених захвата на ремонту и ревитализацији примарне опреме, урађених у склопу Пројекта реконструкције и модернизације, дала је рекордна производња струје на крају прошле и у првом кварталу ове године, када су, скоро до максимума, искоришћене изузетно повољне хидролошке прилике изазване непрекидним и вишемјесечним падавинама.

Наиме, у децембру 2008. године ХЕ „Перућница“ је произвела 210 милиона киловат часова електричне енергије, што представља апсолутни мјесечни рекорд наше најстарије велике хидроелектране.

А током јануара и фебруара ове године свих седам агрегата „Перућнице“ Електроенергетском систему Црне Горе испоручило је 501,5 милиона kWh, што је далеко више (56,2 одсто) од планиране производње за прва три мјесеца 2009. (за овај период било је планирано да се произведе 321 милион киловат часова). У склопу ове производње оборен је и фебруарски рекорд од 185 милиона kWh.

Поред наведених података о рекордној производњи на крају прошле и почетком ове године, директор ХЕ „Перућница“ **Штепан Шундић** нас је почетком априла информисао и о пројектима везано за реконструкцију, модернизацију и проширење капацитета електране која је већ на прагу пете деценије непрекидног и успјешног рада, чији је циљ повећање

■ Производњом од чак 210 милиона киловат часова у децембру прошле године, наша прва велика хидроелектрана је постигла апсолутни мјесечни рекорд у производњи електричне енергије у свом досадашњем раду, а два мјесеца касније, у фебруару 2009, оборен је и фебруарски рекорд од 185 милиона kWh

снаге постројења, а тиме и производње електричне енергије.

Пројекти за већу снагу Електране и већу производњу струје

У ХЕ „Перућница“ се размишља о проширењу капацитета и реализацији пројекта за боље коришћење вода Никшићког поља, као и о смањењу губитака у хидроенергетском систему ове електране, што ће у знатној мјери довести до повећања енергетске ефикасности, а тиме и до ефикаснијег и квалитетнијег рада електроенергетског система Црне Горе.

Када је ријеч о проширењу капацитета ХЕ „Перућница“, најважнији посао у том смислу је уградња агрегата број 8, која би у овој години требало да започне. Наиме, како нам је казао инж. Шундић, 11. марта 2009. објављен је Позив за отворени поступак јавне набавке за избор најповољнијег понуђача за израду, испоруку и монтажу електро и машинске опреме и извођење грађевинских радова за уградњу поменуте машине.

Вриједност инвестиције процијенена је на 18 милиона € а предвиђено је да се пројекат

(који ће се финансирати средствима из текућег пословања Друштва) реализује у току три наредне године.

Ускоро ће бити објављен и јавни позив за избор консултаната за праћење реализације овог тако важног посла.

Реализацијом наведеног пројекта повећаће се укупна инсталисана снага ХЕ са 307 на 357,4 MW, самим тим и производња електричне енергије за 10 – 20 GWh годишње (зависно од хидролошких прилика), а флексибилност рада Електране

Агрегати ХЕ „Перућница“

и могућност пружања системских услуга (секундарна и терцијарна регулација) такође ће бити веће, као и сигурност рада Електране, јер агрегат број 8 може да се третира и као резервни агрегат.

Осим уградње 8. агрегата, треба помешати и друге важне пројекте који су реализовани, или су у току, као и оне који ће се, у циљу побољшања рада ХЕ „Перућица“ и повећања енергетске ефикасности, реализовати у наредном периоду.

Од послова који су урађени у претходном периоду свакако је најважнија реализација Пројекта I фазе реконструкције и модернизације, у оквиру које је замијењен већи дио хидромашинске опреме агрегата бр. 1 – 4 снаге од по 40 MW. Поред ревизијске једног мањег дијела хидромашинске опреме агрегата бр. 1 – 4, замијењена је електро опрема агрегата бр. 1 – 4 снаге од по 40 MW, као и хидромашинска и електро опрема два кућна агрегата, сваки снаге од по 1 MW, а извршена је и имплементација новог система управљања реконструисаних агрегата.

Од близу 12 милиона и 300 хиљада € колико је износила укупна вриједност ове инвестиције, 500 хиљада € издвојено је за израду и испоруку хидромашинске опреме (по уговору са словеначком фирмом „Рудис“ финансирала ЕПЦГ), а 7 милиона и 300 хиљада € за израду, испоруку и монтажу електро опреме (уговор са фирмом „Voith Siemens“ из Немачке, од тога 5 милиона € донација њемачке Владе Црној Гори, а 2 милиона и 300 хиљада € као кредитни аранжман ЕПЦГ са KfW банком из Немачке).

Поред обезбјеђења сигурности рада Електране, те повећања погонске спремности и на тај начин смањења ризика од хаварије, с обзиром на старост и израбованост замијењене опреме, ови захвати су извршени и ради гарантовања досадашње производње за следећи амортизовани период и технички вијек трајања опреме (30 – 35 година), али и укључивања ХЕ „Перућица“ у Технички систем управљања, да би се омогућила и нова улога Електране на тржишту електричне енергије.

Од послова који су у току Шундић је, у првом реду, издвојио Пројекат реконструкције и санације хидрограђевинских објеката доводног система ХЕ „Перућица“. У оквиру овог посла извршено је чишћење и санација дна компензационог базена, као и санација понора, а припремљене су и подлоге за уградњу фолије, урађено је надвишење како базена армирано-бетонским зидом и постојећег бетонског преливног прага, тако и насипа базена, али и надвишење армирано-бетонским зидом испред улазне грађевине: На каналу Зета I, поред санације подлоге испод бетонске облоге канала и реконструкције дренажног слоја испод облоге и дилатационих спојница,

замијењени су дјелови бетонске облоге и сл., док је на каналу Зета II извршено хидраулично испирање дренажног система и дијела надвишења канала.

Вриједност ових радова који су повјерени словеначкој фирми „Приморје“ из Ајдовшчине износи 7 милиона и 700 хиљада €

У току претходне године реализовано је, на поменутом пројекту, око 1 милион и 200 хиљада €, док је за ову годину предвиђен наставак радова на наведеним објектима до уговорене вриједности.

Реализацијом ових активности спријечиће се губитак воде кроз поноре у компензационог базена и смањети губитак воде у каналима и на тај начин повећати производњу ХЕ „Перућица“. Повећањем пропусне моћи канала са садашњих 68 м³ у секунди на 81 м³/сек омогућиће и рад Осмог агрегата у ХЕ „Перућица“, за чију уградњу је већ објављено јавно надметање, а повећање запремине компензационог базена омогућиће брз и безбједан старт и нагле промјене снаге Електране. Са повећањем запремине базена, којом се обезбјеђује ре-

за хидролошка и хидраулична мјерења на хидрограђевинским објектима.

Наведене активности биће реализоване по редоследу и динамици према студији коју ће урадити одабрани консултант (фирма „Ламажер“ Немачка).

Исто тако, поред оштећених дјелова инјекционих завјеса акумулација Слано и Крупац, санираће се и оштећена бране акумулације Слано.

Циљ ових активности је смањење губитака воде из акумулација и на тај начин повећање производње ХЕ „Перућица“. Вриједност радова који ће изводити током ове и наредне године је 2,5 – 3 милиона €

Има још резерви за више киловата које треба искористити

Поручењима нашег саговорника, озбиљно се размишља и о активности двије давно „успаване“ идеје, чији би ефекти такође били вишеструки. Ради се о коришћењу вода из акумулационог језера Ливеровићи у Никшићкој Жупи и

Прелив на брани Слано, у позадини пуна и ретензија Вртац

гулационог запремина воде за потребе система секундарне и терцијарне регулације, спријечиће се губитак воде због изненадног смањења оптерећења Електране или њеног испода из погона.

Од послова планираних за наредни период најзначајнија је реализација Пројекта II фазе реконструкције и модернизације ХЕ „Перућица“, која подразумева не само реконструкцију агрегата бр. 5, 6 и 7, него и реконструкцију како опреме у Разводном постројењу 110 и 220 kV, тако и хидромашинске и електро опреме објеката у Никшићком пољу (опрема затварачница). Истовремено је планирана реконструкција и санација хидрограђевинских објеката у Никшићком пољу (канал Опачица и Моштаница и сл.), као и изградња хидролошких мјерних станица и уградња опреме

о превођење вода ријеке Зете у акумулацију Крупац са повезивањем акумулација Крупац и Слано.

Воде из акумулације Ливеровићи тренутно се користе као технолошке воде у процесу производње Жељезаре Никшић. Оне се системом одводних канала спроводе у корита Грачанице и Бистрице, гдје се углавном бесповратно губе. Пошто се то дешава у већем дијелу године, идеја је, објашњава Шундић, да се те воде, уз сагласност Жељезаре, захвате и доведу до доводних органа и даље на турбине ХЕ „Перућица“, гдје би се искористиле за производњу додатних количина драгоцене киловат часова електричне енергије.

Пројектом превођење вода ријеке Зете у акумулацију Крупац и повезива-

ња акумулација Крупац и Слано, који је већ дуже времена актуелан, предвиђа се увођење дијела вода ријеке Зете (које и Слано које су довољно вододрживе и на тај начин сачувале за употребу у периодима мањих падавина. На овај начин

РАДНИЦИ ЗАСАДИЛИ ВОЋЊАК И ВИНОГРАД ИСПРЕД ЕЛЕКТРАНЕ

Да запослени у „Перућици“ воде бригу о свом радном простору показује и најновија иницијатива групе радника из служби одржавања, који су ријешили да пројекти и углавном празан плато између главне капије и Електране „насеље“ стаблима разног воћа и чокотима грожђа. Иницијативу су свесрдно прихватили сви радници у

Део радника Електране на сађењу воћњака и винограда

постројењу и са ентузијазмом се укључили у посао. Ово је, иначе, наставак акције на уређењу простора испред машинске хале ХЕ.

У ту сврху су, како нас је обавијестила **Наташа Николић**, ПР менаџер ФЦ Производња, уз помоћ директора Шћепана Шундића набавили 81 садницу разног воћа и 10 лоза, које су већ усадили.

Тако ће на простору испред нашег најстаријег великог производног објекта нићи воћњак, у коме ће бити трешања, јабука, шипака, смокава, кајсија и кивија, као и виноград, што ће, свакако, уљепшати и оплемени амбијент свим радницима у постројењу, који ће моћи да, током паузе, прошетају и предахну у воћњаку и винограду, али и да се освјеже сочним плодовима.

се појављују као вишак и које се не могу прерадити у ХЕ „Перућица“, у акумулацију Крупац и даље у акумулацију Слано. Тиме би се дио, односно вишак вода, који се неповратно губи у ретензији Вртац, усмјерио у акумулације Крупац

би се, како истиче Шундић, постигло изравнавање вода ријеке Зете и њихово оптималније коришћење, што би у знатној мјери утицало на повећање производње електричне енергије у ХЕ „Перућица“.

И.З.

ХЕ „ПИВА“

Поред побољшања погонске спремности и сигурности рада погона Електране, реализацијом II фазе реконструкције и модернизације постројења (радови почели прије годину дана), омогућиће се повећање снаге агрегата ХЕ „Пива“ и добијање нових количина електричне енергије.

По непотпуним процјенама, инвестиције у II фази, како нас је информисао **Драган Чизмовић**, директор ХЕ „Пива“, износиће близу 70 милиона €. За први дио пројекта обезбијеђено је, донацијом њемачке Владе и KfW банке, 17 милиона €, док ће Електропривреда из својих средстава издвојити 5 милиона € за царину, увозну таксу и ПДВ. Са љубљанским „Турбоинститутом“ почетком марта потписан је уговор од 724 хиљаде € па ће стручњаци из Словеније од краја

РЕКОРДНИ ФЕБРУАР

Захваљујући високој погонској спремности сва три агрегата (појединачне снаге 120 мегавата) у прва два мјесеца ове године, која је резултат и квалитета досадашњих радова на реконструкцији Електране, искоришћене су повољне хидролошке прилике. У том периоду произведено је чак 302 милиона киловат часова струје, што је 47,4 одсто више него што је билансом било предвиђено, док је у фебруару (када су све три машине електроенергетском систему испоручиле 168 милиона киловат часова) премаши, шеснаест година стар (децембар 1992.), мјесечни рекорд у производњи (166,4 милиона kWh).

Као што је познато, ХЕ „Пива“ производи вршну електричну енергију, што јој, због могућности брзог стартовања на 220 kV мрежу, даје посебан значај за Електроенергетски систем Црне Горе.

По уговору о дугорочној пословно техничкој сарадњи „Пива“ ради у електроенергетском систему Србије, која за један киловат час из ове хидроелектране Црној Гори испоручује 1,415 киловата константне електричне енергије, што је, како наглашава Чизмовић, веома важно за уредно снабдијевање потрошача.

марта до краја маја текуће године вршити испитивање машинске, хидромашинске и електро опреме. С обзиром да је планирано да ове године започну активности на замјени опреме за коју нијесу потребна додатна испитивања, а за коју су већ урађени идејни пројекти, до краја марта требало би да се распише тендер за извођаче.

Тотална обустава у октобру

И сто тако, неопходно је утврдити стање грађевинских објеката и, с тим у вези, испитати нестабилна подручја око Пивског

- ПОЧЕЛА II ФАЗА РЕКОНСТРУКЦИЈЕ И МОДЕРНИЗАЦИЈЕ

Уз сигурнији рад, већа и снага постројења

Драјан Чизмовић

језера. Како је поступак оцјене понуда при-спјелих на јавни позив за ово испитивање још у току, изабрани консултант „Colenko - Energorprojekt“, на основу сопствене студије изводљивости са идејним пројектом, коју ће урадити након анализе и студије о стању опреме и грађевинских објеката, одредиће активности и динамику реконструкције и модернизације. Завршетек првог дијела II фазе планиран је за крај 2013. године.

Истовремено са испитивањем опреме извршиће се и капитални ремонт агрегата А1, који подразумијева и вађење ротора, што је велики, крајње сложен и осјетљив посао. Због значајних и неопходних радова на остала два агрегата, планирана је тотална обустава у октобру текуће године. Овај застој и безнапонско стање постројења искористиће се за замјену дијела опреме за коју нијесу потребна додатна испитивања.

Реализацијом веома важног пројекта снижења доње воде (испод бране) производња ХЕ „Пива“ би се, према Студији изводљивости и Главном пројекту, уз просјечне хидролошке прилике, повећала за скоро 17 милиона киловат саги годишње, док би се уложена средства вратила већ за двије до три године. Ревизијом Главног пројекта, која подразумијева чишћење депонованог материјала у кориту ријеке Пиве (у дужини 1200 метара од бране), ниво доње воде би се довео у пројектовано стање. Тендер за извођење планираних радова, који ће се објавити након ревизије пројекта, требало би да

■ Замјена застарјеле опреме битан услов за квалитетнији рад Електране и повећање производње електричне енергије

се заврши до краја ове године.

- Као битан услов за почетак радова на реализацији II фазе свакако је успјешно завршена I фаза реконструкције и модернизације, током које су урађени значајни послови, као што је замјена електромашинске побуде електростатичном, те прекидача у трансформаторским пољима, или, пак, прекидача и растављача у далеководним пољима у разводном постројењу 220 kV. Такође је замијењен и дизел агрегат за сопствено напајање Електране, а уграђена је и опрема за електрично кочење, чије оспособљавање је планирано у овој години, каже Чизмовић.

Највећи дио 1,3 милиона €вриједне опреме уграђене у I фази реконструкције и модернизације, у коју је, иначе, уложено 1,8 милиона €(као што је, на примјер, опрема за побуду, кочење, прекидачи и сабирнички растављачи), набављена је уз помоћ кредита Европске

је успјешно замијењена опрема коју је, због застарјелости и недостатка резервних дјелова, било тешко одржавати, док је, по Чизмовићевој оцјени, нова, модернија и технички поузданија опрема оправдала очекивања.

Хроничан недостатак техничког кадра

Основни разлози хроничног недостатка стручног кадра, посебно техничке струке, у ХЕ „Пива“, по Чизмовићевом мишљењу, свакако су тешки услови рада под земљом и путовање кањоном Пиве, гдје вребају одрони, а зими поледица и снијезни усиви.

У ХЕ „Пива“ тренутно је запослено 167 радника (159 стално запослених и 18 примљених на одређено радно вријеме),

Детаљ из Машинске хале ХЕ Пива

инвестиционе банке у износу од 1 милион € док је прекидаче у трансформаторским пољима, кроз робни кредит од 150 хиљада € испоручио аустријски „Сименс“. Електропривреда је, пак, обезбједила сопствена средства за набавку преосталог дијела опреме, припрему градилишта, демонтажу и монтажу, као и трошкове за царину, увоз и ПДВ. На тај начин

али по актуелној систематизацији ипак нијесу попуњена 23 радна мјеста. Поред девет високо-стручних кадрова и једног са шестим степеном стручне спреме недостају по три техничара и висококвалификована радника, као и пет неквалификованих радника.

И.З.

ТЕ ПЉЕВЉА

Електрана обара рекорде

Пљеваљска термоелектрана се тог изузетно хладног мартовског јутра (19. марта) појавила пред нама послје трочасовне вожње лошим путем, мјестимично потпуно прекривеним ледом, а мјестимично и одронима, и подсјетила нас да је то заиста најзначајнија фигура у индустријском пејзажу овога краја.

Одмах смо учили да је и дим који је куљао из димњака овог изузетно значајног производног објекта у електроенергетском систему Црне Горе, бијел и "чист", што је показатељ да је сагоријевање добро и да је са котлом све у реду.

У постројењу веома живо, вриједно се ради. Много је посла, у очекивању почетка најављене ревитализације, на што бољој припреми овог важног и неопходног пројекта, а ту су и свакодневне активности на остваривању одличног учинка у производњи и дневних рекорда који овдје не зависе од кишног неба него искључиво од људи и стања опреме.

И снабдијевање угљем на завидном нивоу

Како с тим у вези истиче **Добрило Гачевић**, технички директор ТЕ, који се у непосредном и отвореном разговору исцрпно осврнуо на Термоелектрану у овом тренутку, њену производњу, предвиђени ремонт и реконструкције и друге планиране активности, ТЕ

Добрило Гачевић

Пљевља је од почетка године до сада забиљежила одличан производни резултат и неколико рекорда на нивоу дневне производње. Погон је добро и сигурно функционисао, а и снабдијевање угљем је било на завидном нивоу, што је настављено и у овом мјесецу, у којем ће, по прилици, бити забиљежена рекордна производња од почетка рада Термоелектране. То је, свакако, резултат константних напора у посљедњих неколико година на оспособљавању постројења, отклањању слабих мјеста и побољшању поузданости, како опреме, тако и цијеле Електране.

У ТЕ се, према његовим ријечима, одавно прави интерна стратегија повећања производње у оквиру које је указано на слаба мјеста која треба отклањати и потребу побољшања технологије, организације и осталог, тако да садашњи добри произ-

ТЕ Пљевља

- Одличан учинак у производњи и сигурно функционисање резултат су дугогодишњег константног напора на оспособљавању постројења, отклањању слабих мјеста и побољшању поузданости опреме
- У предстојећем планираном петомјесечном застоју ТЕ предвиђена два крупна, једнако важна посла: замјена филтера и замјена система управљања

водни резултати нијесу од јуче, него су продукт дугогодишњег залагања и рада, како руководилаца овог производног објекта, тако и свих радника Термоелектране, казао је Гачевић додајући да је снабдијевање угљем било добро и у прошлој години, иако се десило неколико застоја, али никад тако добро као ове године, тако да није било непланираних застоја. На депонији Електране тренутно има преко 40 хиљада тона угља, и то су, практично залихе, јер су дневне испоруке на нивоу потрошње, од пет до шест хиљада, а очекује се да ће снабдијевање овим енергентом до уласка ТЕ у застој због ремонта бити, као и до сада, редовно и без проблема.

Нови филтери за побољшање еколошких услова рада

Застој за ремонт, према ријечима Гачевића, предвиђен је 5. маја и трајаће

пет мјесеци у ком периоду су планирани послови на разним позицијама. У плану су, у ствари, два једнако важна посла, а један од њих се односи на побољшање еколошких услова рада Термоелектране. Ради се, наиме, о пројекту замјене електро филтера који треба да реализују Конзорцијум Вемос и компанија Далеконвод из Загреба и словеначка фирма Р&В, мада ће, највјероватније, бити ангажован и одређен број подизвођача из Црне Горе. Уговор са овим компанијама, вриједан близу десет милиона еура, потписан је у фебруару, са циљем да се емисија штетних гасова из ТЕ сведе на вриједност која је нормирана од стране ЕУ, а то је 50 милиграма прашине по м3.

- Наш електрофилтер који ради већ 27 година и још је у добром стању, међутим емитује око 300 мг по м3, тако да се то постројење мора замијенити, што је крупан захват, казао је Гачевић објаснивши да стари филтер треба потпуно демонтирати да би се на његово мјесто уградила два нова електро филтера већих габарита и запремине, те да је у том смислу предвиђен и дио реконструкције одвода пепела испод

електрофилтера, а све се то мора „увезати“ у постојеће системе Електране. У склопу овог пројекта ће се, према његовим ријечи-ма, направити и мониторинг емисије гасо-

ка, који је одавно превазиђен и заста-рио. Та технологија се, у ствари, више и не производи, и наша електрана је, можда, једина која функционише са та-

електростатичких филтера који је тог дана такође боравио у ТЕ, рекавши да су након квалитетно урађене реконструкције котловског постројења 2006. године добије-

ПРИПРЕМА РЕМОНТА ХВАТА „ЗАМАХ“

На дан наше посјете ТЕ, у Електрани су боравили представници руског произвођача турбине „Силовие машини“, као и представници извођача престојећих радова на реконструкцији, тако да је извршни директор **Славко Вукашиновић**, као сваки добар домаћин, био посвећен овим важним гостима, али је, ипак нашао времена да се кратко осврне на рад Термоелектране и предстојећи ремонт и реконструкцију.

- Неубичајено је у свијету да неки производни објекат најбоље производне резултате постиже у 26. години рада, односно при крају пројектованог радног вијека. Али, с обзиром на чињеницу да је стање главне опреме изванредно, с правом очекујемо да се предстојећим улагањима продужи радни вијек Електране за петнаест, односно двадесет година, казао је Вукашиновић.

Он је, затим, истакао да већ идуће године очекују производњу од милијарду и 400 милиона киловатчасова ел. енергије, што је за 30 одсто више него до сада, а то ће знатно утицати и на смањење дефицита ел. енергије у Црној Гори која, како је рекао, има све потенцијале да буде извозник струје, а она, на жалост, увози преко 30 одсто својих потреба.

Вукашиновић се, потом, осврнуо и на припрему за ремонт, реконструкцију и модернизацију Електране које су, тренутно, у пуном јеку, тако да су активности у овом правцу свакодневне и од јутра до мрака. То је неопходно јер се ради о озбиљним пословима и не смије бити импровизација већ се сваки од њих мора темељно и стручно припремити.

Славко Вукашиновић

не довољне количине паре на котлу, односно на улазу у турбину, да би се размишљало о повећању снаге турбине, па се у том смислу врше консултације са руским произвођачем да би се одабрала најбоља методологија за постизање тог циља, мада је, највјероватније рјешење замјена турбинског кола степена ниског притиска. А како постоји стари дуг Русије према бившој СФРЈ и Црној Гори, ЕПЦГ и ТЕ Пљевља су, захваљујући помоћи Владе Црне Горе, кандидовали повећање снаге на генератору и чека се понуда руске Владе.

Постоје, у ствари, додао је Гачевић, два начина за повећање снаге Електране: да се улаже додатна енергија или да се повећа степен искоришћења турбине на постојећој

ва, што је веома значајно, јер ће се тачно знати колико ТЕ емитује прашине и колико у том смислу негативно утиче на околину, а те важне информације биће, по потреби, доступне у сваком тренутку.

- Рок за завршетак овог значајног посла је 1. октобар, што је доста уско, али се надамо да ћемо уз добру организацију све завршити на вријеме, рекао је Гачевић.

Везано за досадашње активности на реализацији овог пројекта, он је истакао да су одмах након потписивања Уговора, екипе извођача почеле припрему радова, односно оне послове који се могу радити док је Електрана у погону, а то су: припрема површина, обезбјеђење напајања, усаглашавање тзв. термин планова и рјешавање других питања које тако сложен пројекат носи са собом.

Формиран је, казао је наш саговорник, Тим за учешће у овом пројекту, у који су укључени компетентни стручњаци из ЕПЦГ. Проблем је, по њему, што ће се радити на доста широком фронту тако да ће чланови овог тима имати пуне руке посла.

Технолошка стабилизација објекта

Добрело Гачевић нам је стручно и исцрпно представио и други пројекат који се реализује у Термоелектрани а односи се на технолошку стабилизацију објекта, са тежиштем на електро опреми и побољшању услова рада основне опреме у ТЕ.

- Кључни пројекат у овом захвату је замјена система управљања Електране из 70-тих година прошлог вије-

ком опремом за управљање, казао је Гачевић.

Једнако важан сегмент овог пројекта је и замјена електроенергетске опреме (разводи 6 и 0,4 kV, систем побуде генератора, разводи сигурносног напона 220 V и тд.), све са циљем побољшања поузданости и ефикасности Електране, јер ће се на овај начин ријешити многа питања регулације основних процеса ТЕ, а у склопу њега замијениће се дио енергетских постројења сопствене потрошње...

Извођачи радова на реализацији овог пројекта, вриједног 10,5 милиона еура, још нијесу изабрани јер се понуде предају тек 30. марта, а средства ће обезбиједити изабрани понуђач у виду кредита на три године (прва година грјес период), с тим што ће за ову годину учествовати и Електропривреда са 20 одсто.

У наставку разговора Гачевић је истакао да су у току преговори са руском компанијом "Силовие машини" о модернизацији турбине која је, иначе, њихов производ, у смислу замјене ротора ниског притиска, чиме би се добило додатно повећање снаге Електране од 5 до 6 мегавата, или чак и више, зависно од понуђеног рјешења.

Активности на повећању снаге турбине

На ову тему у разговор се укључио и **Лука Јовановић**, члан Тима за изразу, односно реконструкцију и замјену

енергији, што је питање ефикасности, а каква ће се одлука донијети зависи од финансијских оквира које Руси понуде.

Што се тиче проблема који се стално провлачи кад је у питању рад ТЕ, одлагања пепела и шљаке, Гачевић је казао да се ти нус продукти за сада одлажу на депонију Маљевац са којом је у последње вријеме било доста проблема, али су они, на неки начин, стављени под контролу.

- Ових дана треба да се заврши пројекат стабилизације и рекултивације постојеће депоније којим ће бити тачно дефинисан обим предстојећих послова на тој локацији. Тако ће бити регулисан дио проблема, везано за стабилност саме земне мембране, ријешити се проблем даљег одлагања пепела и шљаке и рекултивисаће се постојећи запуњени дио.

Поред тога, у току је и израда пројекта нове локације за одлагање пепела и шљаке и система транспорта, за коју је, начелно, постигнут договор, тако да ће до краја године бити створени услови да се у наредним годинама посветимо и том пројекту, вриједном 12 до 13 милиона еура, казао је Гачевић додајући да су се сва та велика улагања у ТЕ поклопила са истеком њеног пројектованог вијека од 25 година, послјег којег се мора почети улагати у ревитализацију објекта да би се радни вијек овог објекта продужио још 15 или 20 година.

- Предстоји нам, дакле, послјег овог веома успјешног периода, велики посао на реконструкцији, модернизацији и повећању снаге једине црногорске термоелектране, рекао је, на крају, Добрело Гачевић.

Б.М.

ПОТПИСАН УГОВОР О УГРАДЊИ ЕЛЕКТРОФИЛТЕРА У ТЕ „ПЉЕВЉА“

За чистији ваздух у Пљевљима

Уградњу нових електрофилтера, радови ће почети 1. маја и трајаће до октобра 2009, извршиће фирма „Вемос“ из Загребa, која је прије 28 година уградила стари филтерски систем

Са потписивања уговора

Захваљујући уградњи нових електрофилтера у ТЕ „Пљевља“ грађани Пљеваља ће, већ од октобра ове године, када ће се овај посао окончати, удисати чистији ваздух.

Уговор о уградњи овог модерног и неопходног постројења, које ће у знатној мјери побољшати животну средину у граду на Техотини, потписали су 23. фебруара у Никшићу, **Ранко Војиновић**, извршни директор ЕПЦГ и **Дражен Петричевић**, председник управе загребачког „Вемоса“, фирме којој је након јавног тендера и повјерен овај посао.

По ријечима Ранка Војиновића, уговор је још један доказ да ЕПЦГ, осим своје основне

дјелатности у производњи и снабдијевању електричном енергијом, улаже средства и у заштиту животне средине. Задовољство је тим веће што је после одлагања због недостатка финансијских средстава коначно дошло до реализације овог пројекта, захваљујући којем ће Пљевљаци добити здравију животну средину усклађену са европским стандардима. Увјерен сам да ће посао, који је значајан не само за Електропривреду, него и за Црну Гору, повјерен реномираној фирми, бити реализован квалитетно и у предвиђеном року од пет мјесеци, нагласио је Војиновић.

Поред врхунског квалитета, који није споран, не само због еколошких параметара, него и тендерске документације, пројекат мора имати и предвиђени рок завршетка који је важан како не би дошло до дужег застоја у раду ТЕ, који би могао изазвати негативне ефекте, рекао је Дарко Петричевић. Он је затим додао да је управо „Вемос“ прије 28 година поставио постојеће филтере у ТЕ „Пљевља“, који су радили квалитетно и без икаквих проблема, тако да постоје референце за овај посао.

Радови на овом пројекту, вриједни 9,3 милиона € који се финансирају из кредита њемачке КfW банке, са којом је уговор потписан у децембру прошле године, почеће 1. маја 2009. и трајаће пет мјесеци. Почетак уградње електрофилтерског постројења у ТЕ „Пљевља“, како је речено, има веома важну улогу за екологију и, посебно, здравље грађана Пљеваља, па се може сматрати државним пројектом од изузетног значаја. Овај пројекат, којим се рјешава један од еколошких проблема у раду ТЕ, омогућиће производњу електричне енергије у складу са принципима одрживог развоја. Једном ријечју, нови електростатички филтери подразумевају да емисија прашине буде у сагласности са најновијим европским и црногорским законодавством као и директивом ЕУ, гдје је највећи дозвољени лимит емисије честица 50 милиграма по нормалном метру кубном, што је шест пута мање од постојећих филтера, који су гасове од сагоријевања угља пречишћавали далеко испод прописаних стандарда.

Поред овог пројекта, како је објаснио Војиновић, у плану су још неке инвестиције које ће се у ТЕ „Пљевља“ реализовати током ове године. Планираном замјеном ротора ниског притиска, ТЕ ће повећати своју снагу, а тиме и производњу електричне енергије, због чега се у наредној години очекује производња од 320 гигаваг часова.

Иначе, од 15 милиона € колика је укупна вриједност потписаног са њемачком КfW банком у децембру 2008, већи дио од скоро 10 милиона € биће намијењени за уградњу нових филтера у ТЕ „Пљевља“, а остатак од 5 милиона € је предвиђено за проширење ТС 110/35 kV у Рибаревини (за унапређење преносне мреже) и изградњу дистрибутивне трафостанице Подгорица 5.

И.З.

СИНДИКАЛНА ПОДРУЖНИЦА - ПЉЕВЉА

Награду заслужили сви радници

Боравећи у Термоелектрани поразговарали смо и са председником Синдикалне подружнице ТЕ Пљевља **Јованом Радошевићем**, дипл. маш. инж. у Служби експлоатације.

Радошевић се осврнуо на стимулацију радника ТЕ због добрих производних резултата, извршену у јануару ове године, рекавши да је Извршни одбор пљеваљске Синдикалне подружнице упутио у децембру 2008. године захтјев да се стимулишу радници овог дијела Електропривреде, заслужни за добру производњу, сагласно члану 36 Колективног уговора, што је у јануару и урађено, али, по мишљењу Синдиката, не у складу са овим актом који прецизира да се организационим цјелинама за добре резултате рада може додијелити стимулација у износу од пет одсто на бруто зараду. Синдикат је мишљења да је, умјесто што је награђено само 116, требало наградити све раднике ТЕ Пљевља који су радили у

Јован Радошевић

том периоду, јер су сви они дали одређени допринос таквом раду погона. Незадовољство је проистекло посебно због тога што су међу награђенима и запослени на одређено вријеме, иако су заслужили награду радећи на најтежим пословима, и што се на списку нашао и приправник, али не и стални радници, што је, по мишљењу синдикалних представника, неприхватљиво.

Увјерени смо да је, сходно Одлуци извршног директора, требало наградити све раднике и у вези с тим очекујемо одговор од првог човјека ЕПЦГ у којем ће, на наш захтјев, тачно протумачити члан 36 КУ. Свјесни смо да није једнак допринос сваког запосленог, али пословодство има "одријешене руке" да, сходно члану 34 Колективног уговора, изврши и појединачно награђивање, казао је Радошевић.

Од осталих активности он је навео актуелну израду Социјалног програма за збриња-

вање запослених који евентуално буду проглашени технолошким вишком.

Захтјев Синдиката се, према ријечима Радошевића, темељио на искуству у доношењу социјалних програма у другим црногорским компанијама као што су Комбинат алуминијума, Лука Бар и др.

На основу њих је на Извршном одбору Синдиката ЕПЦГ формулисан и наш захтјев, с обзиром да је Електропривреда привредни гигант који је у далеко повољнијем економском положају од тих фирми а није се тражио већи износ, него, отприлике, исти, казао је Радошевић.

Осим тога Радошевић је навео и стално потенцирање Синдикалне подружнице ТЕ Пљевља рјешавања још незавршене подјеле стамбених кредита за прошлу годину, јер до краја марта треба да се, сходно Правилнику о стамбеној проблематици, распише оглас и за 2009. годину. Надају се скором окончању овог поступка који је почео још у октобру, јер имају такво обећање од директора ФЦ Производња.

Б.М.

Управна зграда Дистрибуције

Све подређено сигурнијем снабдијевању потрошача

О бројним активностима у ФЦ Дистрибуција у протеклом периоду и периоду који је пред нама разговарали смо са директором ове функционалне цјелине ЕПЦГ Мирославом Вукчевићем и његовим помоћницима Велимиром Стругаром и Гвозденом Филиповићем.

Мирослав Вукчевић

Било је ријечи о инвестиционим улагањима у електро енергетске објекте у функцији припреме туристичке сезоне, затим о реализацији тзв. Француског робног кредита, изградњи ел. ен. објеката за потребе регионалног водовода, те измјештању бројила, евидентирању нелегалних потрошача и концепцији развоја система мјерења у електродистрибутивном систему Црне Горе.

- У приморским електродистрибуцијама планиране инвестиционе активности у функцији припреме туристичке сезоне премашиле 4 милиона еура
- Из Француског кредита финансира се изградња 5 ТС 35/10 kV, 59 ТС 10/0,4 kV и реконструкција 10 киловолтног постројења у ТС Подгорица 3
- За потребе Регионалног водовода гради се трафостаница и далековод

Апострофиране су и крупније инвестиције у појединим ЕД, а посебно на подручју које покрива ЕД Подгорица.

Милионска улагања у трафостанице

П оводом активности у функцији припреме туристичке сезоне директор Вукчевић је казао да се на крају сваке сезоне одржавају састанци са директорима приморских дистрибуција на којима се сагледавају проблеми који су се појављивали у том периоду и препознају слабе тачке у дистрибутивној мрежи.

На основу њихових захтјева ураде се планови за наредну годину и донесу одлуке о инвестицијама, у циљу побољшања мреже.

Након претходне туристичке сезоне добијет је план инвестиција у шест приморских дистрибуција, вриједан 4 милиона еура, и урађен динамички план извођења радова по којем се реализују те инвестиције од којих је највећа у ЕД Будва, гдје су предвиђена улага-

ња од милион и 300 хиљада еура до почетка овогодишње сезоне, а затим и у ЕД Бар у коју ће се уложити око 800 хиљада еура. Тренутно се реализује инвестиција од близу милион еура и у которској дистрибуцији гдје се врше ископи ровова за полагање кабла Муо-Прчањ-Столив у дужини од 12 км који је већ на бављен и ускладиштен у овој ЕД.

- Овом инвестицијом ће се ријешити дуггодишњи проблеми у напајању великог броја потрошача тог дијела Црногорског приморја, јер је постојећи кабал стар готово 40 година. У питању је врло захтјеван и тежак пројекат, а тренутно се копа ров у трупу пута који се простире уз обалу Бококоторског залива, гдје су насипи још из доба Аустроугарске, тако да има доста канализационих одвода, што знатно отежава овај посао који се мора радити врло опрезно и пажљиво, истакао је Вукчевић.

Везано за реализацију тзв. Француског кредита, он је казао да је планирана изградња пет ТС 35/10 kV а тренутно се раде подлоге за објављивање тендера за изградњу ТС 35/10 kV Бистрица у Никшићу и ТС 35/10 kV Хумци на Цетињу, за које је припремље-

на комплетна документација, завршени сви пројекти и извађене грађевинске дозволе.

- За трафостаницу која ће се градити у Петровцу треба обезбиједити локацију и већ ових дана ћемо имати састанак са представницима те општине око договора парцеле за ТС и начина на који ће ЕПЦГ постати власник тог земљишта, казао је Вукчевић додајући да преговарају и са Министарством финансија око локације у Баошићима у власништву Владе ЦГ, на којој је, такође, планирана изградња још једне од поменутих трафостаница 35/10 кV.

радове на „својој“ ТС, мада је сва потребна опрема за обје трафостанице набављена и ускалдиштена у магацинима.

Директор Дистрибуције је, затим, истакао да се, поред ових трафостаница, реализује још 59 малих ТС 10/0,4 кV, од којих је 35 већ завршено или треба да се заврши ових дана, а већина од преосталих 24 даљински управљивих трафостаница које се, одређеним модулима могу даљински контролисати, искључивати и укључивати, већ је испоручена. Уградње се 13 у Подгорици, пет у Котору, четири у Никшићу и по једна у Будви и Цетињу.

МОДЕРНИЗОВАТИ СИСТЕМ МЈЕРЕЊА

Систем мјерења у Црној Гори се, према ријечима **Велимира Стругара**, апсолутно мора модернизовати до нивоа да се потрошач може ефикасно прочитати и искључити због неплаћања рачуна за ел. енергију, или неког другог разлога и да му се може ограничити снага, што је веома важно код издавања сагласности за прикључење, како се више не би дешавало да се неком потрошачу изда сагласност за прикључење на стандардни прикључак од 20 или 25 киловата, а да он без контроле ангажује 50 киловата једновремене снаге.

- То је, дакле, у функцији увођења потпуног реда и контроле у експлоатацији електродистрибутивног система Црне Горе на прикључним тачкама крајњих корисника и такав систем већ функционише на преко 4.000 бројила даљинског очитивања у 21 трафо реону у четири дистрибуције.

- На тај начин су дефинисани нивои снаге које једновременно може да ангажује свако домаћинство или привредни објекат. Преко тога се искључује комплетна инсталација, а потрошач се може поново укључити само ако спусти једновременно оптерећење, односно ако користи онолико колико је платио, објашњава Стругар додајући да та рјешења нијесу они измислили већ их само фаворизују, због тога што су у реонима у којима су имплементирани показали изванредне резултате.

Неће се, каже Стругар, искључивати само због преоптерећења, већ и због неплаћања рачуна за ел. енергију, а неплатише се неће моћи сами поново прикључити док не плате рачун, односно док им софтвер у Центру то не омогући и не пошаље софтверску деблокаду да могу сами укључити своју склопку.

- То је рјешење које функционише и које се показало као добро, а мањи недостаци, везано за извјештавање, врло брзо ће се отклонити, да би се на основу тих искустава систем мјерења у Црној Гори даље развијао, рекао је Стругар.

Према његовим ријечима, Дистрибуцији је тренутно приоритет набавка новог континента бројила, и управо треба да се одреде количине и договори техничка спецификација, а затим распише тендер, да би се та бројила користила и за прикључење нових потрошача, с обзиром да је, у складу са Законом о енергетици и са интерном процедуром која ускоро треба да се усвоји, обавеза Дистрибуције да сваком новом потрошачу, ако испуњава услове за прикључење, уступи бројило и дефинише ормар у складу са својом Техничком препоруком за прикључење потрошача на нисконапонску мрежу.

Везано за доношење интерне регулативе, Стругар је истакао да је коначно при крају израда Процедуре за прикључење потрошача на електродистрибутивну мрежу, односно методологије за обрачун праведних и реалних накнада за прикључење, у складу са Законом о енергетици и привременим Дистрибутивним кодексом, као и поступка склапања уговора о прикључењу, који су дати на одобравање Регулаторној агенцији за енергетику.

- Након усвајања те методологије, на потпуно нов начин ће се уредити односи у поступку издавања докумената за прикључење нових потрошача, па је, сходно томе, припремљен ценовник за наплату трошкова прикључења од сваког потрошача појединачно, и то приликом потписивања Уговора о прикључењу, рекао је, на крају, Велимир Стругар.

- У плану је и изградња ТС Шкаљари по систему кључ у руке, и то заједно са Преносом који је надлежан за изградњу ТС 110/35 кV, док је обавеза Дистрибуције изградња нове трафостанице 35/10 кV. У Преносу је већ расписан тендер ради избора понуђача за изградњу преносне трафостанице. Дистрибуција, међутим, има још посла на припреми тог пројекта и усклађивању свих докумената прије објављивања тендера за грађевинске

- Испорука опреме је, иначе, обавеза компаније Шнајдер електрик, а изградња бетонских кућица и уклапање трафостаница предузећа Тејмонт из Никшића, казао је Вукчевић и додао:

- Због недостатка финансијских средстава који је посљедица проблема у наплати потраживања овај пројекат се неће реализовати до краја године, како је било планирано, већ постепено – прво трафостанице Хумци и Би-

стрица, у току идуће године Петровац и Баошићи, а затим и ТС Шкаљари.

Наш саговорник је прецизирао да за грађевинске и електромонтажне радове на ТС Петровац треба обезбиједити око 270 хиљада еура (без плаца), за ТС Херцег Нови у Баошићима око 260 хиљада, за ТС у Никшићу око 350 хиљада и за ТС у Цетињу која ће се, иначе, радити на мјесту старе трафостанице, предвиђене за рушење, око 350 хиљада еура.

У наставку приче о активностима у овој ФЦ који се финансирају из Француског кредита, Вукчевић је истакао предстојећу реконструкцију 10 кV постројења у ТС Подгорица 3 која треба да почне у априлу, а трајаће до јуна. Он је, затим, казао:

- Вриједност нове опреме за ТС Подгорица 3 је око милион и 140 хиљада еура, а електромонтажне радове, како у овој, тако и у ТС Шкаљари, изводиће наши радници, иако је трафостаница у Шкаљарима доста комплексан пројекат, вриједан око 400 хиљада еура, који мора први да се реализује на земљишту ЕД Котор да би и Пренос на тој локацији изградио своју трафостаницу.

- Све ове активности се финансирају из тзв. Француског кредита, осим трансформатора за ТС Херцег Нови које ће обезбиједити Дистрибуција, казао је Вукчевић напоменувши да ће се из тих ТС управљати поменутих управљивим трафостаницама 10/0,4 кV.

Изградња ТС за напајање изворишта Регионалног водовода

Говорећи о пројектима који се реализују за потребе Регионалног водовода он је истакао да је изградња преносне трафостанице 110/35 кV Вирпазар у завршној фази, а недавно је почела и изградња нове ТС 35/10 кV Горња Зета, у вриједности од милион и 390 хиљада еура, која треба да се заврши до средине јуна и у којој се повећава снага са 8 на 16 МВА ради побољшања напајања потрошача на подручју Горње Зете, Грбавца, Лекића, дијела Љешанске нахије и тд.

- Обавеза Дистрибуције у реализацији пројекта регионалног водовода за Црногорско приморје, као једног од најважнијих пројеката који се тренутно реализују у Црној Гори, је била и изградња скоро седам км (око 2 км кабловског и више од 4 км ваздушног вода) 35 киловолтног далековода од нове ТС Горња Зета до водоизворишта „Бољесестре“ који је, такође, у завршној фази. То је резервно напајање водоизворишта, док ће главно бити из ТС Вирпазар која је са њим кабловски повезана, казао је Вукчевић додајући да су на овом ДВ уграђена 32 од укупно 33 стуба, и да ће се и тај преостали, накнадно додати стуб због измјене пројекта, ускоро завршити. Он је напоменуо да је Дистрибуција у свом домену давала подршку цијелом овом пројекту, која је подразумијевала расписивање тендера за грађевинске радове, тендера за набавку и полагање кабла и обављање сложене тендерске процедуре.

- Преостаје да се ураде грађевински радови за полагање кабла у подводном дијелу, што је, практично, новина у Црној Гори (та-

ко је повезан само мањи дио једног острва у Приморју). Ради се о веома великом захвату и било је дилема око начина на који се он може урадити, али се стигло до расписивања тен-

трошача који утичу на повећање губитака ел. енергије, због чега је у договору са Министарством за економски развој још крајем 2006. године покренута акција на њиховом

искључења са мреже које није имало ефекта, не мијешамо у законска рјешења, већ само штитимо интересе Електропривреде у смислу да се потрошена енергија фактурише и

ИНВЕСТИЦИЈЕ У ЦИЉУ ПОБОЉШАЊА МРЕЖЕ

У оквиру приче о активностима на припреми туристичке сезоне **Гвозден Филиповић**, помоћник директора Дистрибуције, је презентовао детаљне информације о урађеним пословима.

Он је, између осталог, казао да је на подручју ЕД Бар изграђено 5 ДТС 10/0,4 kV, снаге 630 kVA и 1 СТС, снаге 250 kVA, док се за изградњу друге такве трафостанице чека грађевинска дозвола. Реализација изградње 10 kV кабловских подземних водова, у дужини од 7 км, се очекује до краја маја, а укупна вриједност ових радова износи 850 хиљада еура.

Уложено је још 60 хиљада еура мимо овог плана, и то у реконструкцију 6 ТС и НН мрежа на подручју Бара.

У конзуму ЕД Будва извршена је грађевинска монтажа двије ТС 10/0,4 kV, 2X630 kVA, а до краја маја уградиће се и једна ДТС, снаге 1000 kVA, док су 3 ДТС, снаге 630 kVA, већ постављене на одабраним локацијама. У шест постојећих трафостаница извршена је реконструкција блока средњег и ниског напона, а реконструисана је и НН мрежа. Положена је половина од предвиђених 8 км кабловских подземних водова и прикрајчене активности на набавци трансформатора 35/10 kV за ТС Милочер.

Укупна вриједност планираних радова у овом конзуму је 1.320.000 еура.

На подручју которске дистрибуције је у току технички пријем нове ДТС 10/0,4 kV, снаге 630 kVA и спровођење процедуре за добијање грађевинске дозволе за изградњу још једне такве трафостанице, а завршена је реконструкција блока средњег и ниског напона у пет постојећих ТС.

Ради се на добијању грађевинске дозволе за изградњу 10 kV кабловских подземних водова у дужини од 2,5 км.

Укупна вриједност планираних радова износи 395 хиљада еура.

Поред наведених активности из Плана за припрему туристичке сезоне, урађен је и значајан посао на полагању 10 kV вода Муо-Столив-Прчањ, док је у реконструкцију нисконапонске мреже, која није у овом плану, уложено 20 хиљада еура.

Што се тиче ЕД Тиват, поред двије ДТС, снаге 630 kVA, за које се очекује издавање грађевинске дозволе, изграђени су и 10 kV кабловски подземни водови у дужини од 4 км, за које се такође очекује издавање грађевинске дозволе.

У реконструкцију 10 kV ваздушног вода, у дужини од 2 км, ко-

ја треба да почне средином априла (материјал ће бити испоручен до краја маја), и НН мреже уложено је 100 хиљада еура.

Укупна вриједност планираних радова износи 540 хиљада еура.

Када је ријеч о ЕД Улцињ, од двије тек изграђене ТС 10/0,4 kV, снаге 630 kVA, једна још није уклопљена у ВН и НН мрежу, што ће се, највјероватније, урадити до краја овог мјесеца.

Изградња двије СТС 10/0,4 kV, снаге 250 kVA, за које су добијене грађевинске дозволе, биће завршена до средине маја, након испоруке СТС.

Укупна вриједност планираних радова процијењена је на 200 хиљада еура.

У НН мрежу (која није у плану за припрему љетње туристичке сезоне) уложено је око 60 хиљада еура.

У ЕД Херцег Нови започела је изградња 4 ДТС 10/0,4 kV, снаге 630 kVA. Наиме, за једну од поменутих трафостаница, ова дистрибуција посједује грађевинску дозволу и у току су радови на уклапању у НН и ВН мрежу, очекује се добијање грађевинске дозволе и за другу ДТС, док ће преостале двије бити испоручене ЕД Херцег Нови до краја априла.

Ради се на издавању грађевинске дозволе и за изграђену ДТС 10/0,4 kV, снаге 1000 kVA.

У току је потписивање уговора за изградњу 10 kV кабловских подземних водова, у дужини од 3 км, а грађевински радови треба да започну средином априла, док ће испорука каблова успиједити након реализације тендера.

У реконструкцију нисконапонске мреже треба уложити 100 хиљада еура. До сад је реконструисано 1000 м, а завршетак радова на реконструкцији још 1.500 м мреже очекује се до краја маја.

Поред реконструкције НН мреже, која је дефинисана Планом за припрему туристичке сезоне, реконструисана је и НН мрежа у Иглу, гдје је уложено 20 хиљада еура.

Укупна вриједност планираних радова износи 630 хиљада еура.

Гвозден Филиповић

дера за набавку подводног кабла и очекује се његова испорука, казао је Вукчевић додавши да предстоји расписивање тендера за извођење грађевинских радова под водом, за које финансијска средства обезбјеђује Регионални водовод, а организацију посла и надзор врши Дистрибуција која је, иначе, на овом пројекту, до сада испоштовала све рокове.

- Они су имали одређених проблема, везано за главни пројекат и имовинско-правне односе, али је то ријешено тако да ће се овај преостали, најзначајнији дио пројекта, који се односи на полагање подводног кабла, највјероватније, завршити у септембру упоредо са полагањем цијеви, мада то више не зависи од Дистрибуције, већ искључиво од Регионалног водовода, рекао је Вукчевић.

Евидентирање нелегалних потрошача

У овој причи о раду и функционисању ФЦ Дистрибуција њен директор је апострофирао и проблем тзв. дивљих по-

евидентирању и у базе података унијет велики броја таквих потрошача. Како се и даље због интензивне градње прикључују и потрошачи који не испуњавају услове за прикључење, јер за своје објекте не посједују грађевинске дозволе, поново је покренута ова акција која је трајала до 5. јула прошле године. То није легализација тих потрошача, већ само евидентирање њихове потрошње коју треба наплатити да Дистрибуција не би биљежила губитке.

- Они и даље имају обавезу да прибаве потребна документа и почну легалну процедуру за добијање сагласности за прикључење на дистрибутивну мрежу, а основни услов за то је посједовање грађевинске дозволе. То је нешто што не зависи од Електропривреде, већ од локалних самоуправа које су надлежне, или да легализују те објекте и унесу их у детаљне планове, што је услов да буду легализовани и у Електропривреди, или да донесу рјешење о њиховом уклапању, у складу са Законом о изградњи објеката. Ми се евидентирањем тих потрошача умјесто њиховог

наплати, а не да се књижи као губитак, што је раније био случај, казао је Вукчевић додајући да ће Електропривреда такве потрошаче искључити са мреже оног тренутка кад локална управа евентуално донесе рјешења о уклапању објеката.

До 1. априла сви евидентирани корисници ће бити технички обрађени и унијети у базу података ЕПЦГ у коју ће, након тог датума, моћи ући само они потрошачи који буду испуњавали услове предвиђене Законом.

Везано за активност измјештња бројила из објеката потрошача на линију раздвајања јавног и приватног власништва, директор Вукчевић је казао да је у циљу смањења комерцијалних губитака донијета одлука да се у првој фази измјести 40.000 бројила, углавном, у трафореонима у приградским насељима, гдје има највише проблема са неовлашћеном потрошњом, јер је већина бројила у објектима, па их је тешко контролисати.

- Новим Законом о изградњи објеката се, иначе, предвиђа да мјерно мјесто буде у власништву Дистрибуције а не потрошача,

казао је Вукчевић још једном напоменувши да је измјештање бројила велики и озбиљан пројекат чија је реализација у готово свим дистрибуцијама почела у јануару ове године, али се одвија са закашњењем, не само због врло спорих и компликованих тендерских процедура за набавку потребног материјала, у складу са Законом о јавним набавкама, него и због лошег времена у овом периоду у којем је било мало дана погодних за несметан рад екипа Дистрибуције, посебно на сјеверу Црне Горе, гдје још има снијега.

Вукчевић није пропустио прилику да истакне електродистрибуције које су на плану измјештања бројила највише урадиле, рекавши да са 588 измјештених бројила предњачи ЕД Бар, и то не само у том послу, него и у одржавању мреже и у новим инвестицијама, због којих њен директор заслужује сваку похвалу кад већ нема могућности да буде додатно награђен. Он је такође издвојио и електродистрибуције Бијело Поље и Рожаје које су завршиле ову активност према плану, као и ЕД Беране, због изванредних техничких рјешења примјењених у овом послу.

Динамички план ове активности ће се вјероватно кориговати, управо због проблема финансијске природе, али и због недостатка радника који би се бавили само тим послом. За сада то раде радници Службе одржавања и Службе мјерења, поред својих редовних активности, што није нимало лако, посебно у случају кварова. Поред тога, треба обезбједити и раднике за искључења са мреже и замјену неисправних бројила, што је приоритет, каже наш саговорник подсјетивши да је недостатак радника у оперативи, у ствари, стари проблем Дистрибуције и да није једноставно формирати екипе за све те послове кад само за измјештање бројила треба око 90 људи да би се ова активност одвијала по плану, а Дистрибуција није у могућности да то обезбједи.

Развој система мјерења

Везано за израду концепције развоја система мјерења у електродистрибутивном систему директор Вукчевић је казао да је проблем Дистрибуције, између осталог, и немогућност даљинског искључења потрошача са мреже, као и праћења потрошње, због чега је неопходно да се у функцији унапређења рада ове функционалне целине прошири пројекат аутоматског мјерења и контроле мјерних мјеста. Он је подсјетио да је реализован Пилот пројекат за око 4.000 мјерних мјеста а плаћена је лиценца за 100 хиљада бројила, колико треба да се повеже мјерних мјеста. Пројекат, како је казао, подразумева контролу са једног мјеста, везано за читавање бројила, праћење потрошње и могућност даљинског искључења потрошача, што је изузетно значајно јер и Дистрибуцији и Снабдијевању велики проблем праве потрошачи који нередовно измирују своје обавезе према Електропривреди, оптерећујући тако њихов рад. Вукчевић каже да су, по подацима Дистрибуције, само 30 одсто конзумента уредне платише, због чега се

свакодневно ангажују екипе за искључења и тренутно је на том послу око 25 екипа, па ни то није довољно да би се степен наплате значајно повећао. Чињеница је, како је рекао, да је сада и цијена ел. енергије реалтивно висока за стандард већине црногорских грађана, због чега све више конзумента нередовно измирује своје обавезе, посебно у посљедње вријеме, чак и међу потрошачима из категорије "остала потрошња", тј. малим и средњим предузећима која су до скоро била редовне платише. Зато је неопходно да што више потрошача уђе у овај систем читавања. То је важно и да би се избјегло, не само ангажовање великог броја људи на искључењима, него и проблеми са тим потрошачима који их спречавају да обављају свој посао због чега је упућен огроман број прекршајних пријава надлежном Министарству, али без ефекта, јер се оне, углавном, не процесуирају.

Направљена је концепција развоја овог система и неколико пилот пројеката, а у наредном периоду ће се донијети одлука о начину реализације тих пројеката који треба да ријеше многе проблеме у овој цјелини.

- Поред поменутог Пилот пројекта са 4 хиљаде бројила, новим уређајима опремили смо и једну зграду у подгоричком насељу Блок 5, а затим и дио зграде на Забјелу (24 потрошача), тако да је остварена могућност даљинског читавања и тих бројила, рекао је директор Дистрибуције додајући да се четврти пројекат односи на "осталу потрошњу" гдје се планира уградња 600 бројила, јер је то инвестиција која се врло брзо враћа, каже Вукчевић.

Значајне инвестиције у ЕД Подгорица

У наставку разговора он се осврнуо на инвестиционе активности у највећој ЕД, у Подгорици рекавши да је једна од најважнијих завршетак ТС Подгорица 5, започете прије 15 година, и да је већ потписан Уговор са компанијом Сименс из Беча. Дио тога пројекта је у Преносу, дио у Дистрибуцији, а рок за завршетак радова је новембар ове године. У питању је велика инвестиција, која је неопходна Подгорици, с обзиром да се у том дијелу града развија индустријска зона, тако да се очекује прикључење великог броја нових потрошача.

Према његовим ријечима, добра страна ове инвестиције је и што ће се растеретити постојеће трафостанице Подгорица 3 и Подгорица 4 и ријешити већина тренутних проблема у напајању овог града.

- Такође је предвиђена реконструкција ТС Подгорица 3 у наредна неколика мјесеца, као и реконструкција ТС Подгорица 4, крајем године. Ово из разлога што се очекује прикључење великог потрошача- Атлас центра, као и хотела Болићнице, преко пута Клиничког центра, а недавно је прикључен и Делта Сити, тако да је снага на трансформаторима у постојећим капацитетима максимално искоришћена. Пренос је већ повећао снагу трансформатора на 2 x 40 MVA, сада

је у плану проширење 10 киловолтног дијела у виду изградње 4 нове 10 kV хелије, с тим што је крајњи циљ да се промијени комплетно 10 kV постројење, истакао је Вукчевић додајући да ће се ове капиталне инвестиције реализовати на терет поменутих нових потрошача, и то у терминима најнижег конзума, у прољеће и љето када се не користе гријање и хлађење да не би потрошачи остајали без напона.

Пренос и Дистрибуција ће и даље блиско сарађивати

Везано за издвајање Преноса у посебно АД, са којим Дистрибуција има доста заједничких објеката, Вукчевић је истакао да је по директивама Европске Уније то било неопходно и да је у готово свим земљама у окружењу Пренос самосталан и изван Електропривреде.

-То би требало да значи укидање монопола на тржишту струје, односно, издвајање Преноса је основни услов да то тржиште профункционише. Могуће је и да дође до раста цијена струје, мада је у том погледу добра околност што није дошло до потпуног правног раздвајања у ЕПЦГ, а исто тако и да снабдјевач на потпуно отвореном тржишту купује ел. енергију ван наше државе, а да наше електране продају струју ономе ко им понуди већу цијену. У сваком случају, у тим околностима главну улогу у заштити потрошача имаће држава, сматра наш саговорник.

Што се тиче мјерења на граници раздвајања између Дистрибуције и Преноса, Вукчевић је увјерен да ту не може бити никаквих проблема, јер су у Преносу још 2005. године покренули пројекат замјене тих мјерних уређаја, који је реализовала румунска фирма АББ, тако да је њихов систем мјерења аутоматизован, што значи да се у реалном времену може посматрати читав систем и да се у сваком моменту тачно види колико се енергије предаје Дистрибуцији, а колико великим потрошачима.

- Њихови мјерни уређаји су тачнији него наши, а Дистрибуција има и велики број неисправних уређаја, тако да су у предности у односу на нас, каже Вукчевић и наглашава:

- Суштина је да ће та два субјекта и даље веома блиско сарађивати као кад су били један систем, мада има још питања око којих се треба договорити и уговора који морају да се потпишу, како између Дистрибуције и Преноса, тако и између Преноса и Производње.

Неопходно је, додао је, још ускладити договор око одржавања далековода који су направљени као 110 kV, а раде као 35 kV далековода, као што су ДВ Мојковац - Колашин, ДВ Пљевља - Жабљак и ДВ Беране - Рожаје.

Директор Вукчевић је овом приликом говорио и о реализацији пројекта на реконструкцији ДВ Колашин - Манастир Морача, започетог још 1987. године. Овај далековод је, иначе, био урађен као 35 kV, али никад није профункционисао јер је мрежа тако на-

прављена да је радио као 10 киловолтни. Зато је и донијета одлука да се реконструише и да се оспособи траса, а да се у ТС Манастир Морача угради нови трансформатор 2,5 MVA. И далековод и ТС су управо пуштени у погон, казао је Вукчевић.

Он се, овом приликом, осврнуо и на неколико испада у претходном периоду рекавши да су имали проблема у трафостаници Подгорица 4, који се тренутно анализирају и у Дистрибуцији и у Преносу. Дошло је, на име, до квара на 10 kV далеководима према водоизвору Мареза, а потом до испада комплетне трафостанице Подгорица 4. Уочени су одређени недостаци, везано за заштиту ТС, који ће се што прије отклонити од стране стручњака за тај посао.

- И на Сјеверу је било проблема услед снијезних падавина, а и на Приморју је прије двадесетак дана дошло до испада код Бара и Улциња. Квар је, у ствари, био на преносној мрежи, али и на дистрибутивној - на далеководу Цетиње - Подгор, и то на мјесту којем наше екипе нијесу могле да приступе због великих снијезних намета, тако да је потрајало два дана да се квар отклони, казао је наш саговорник и додао:

- Дошло је, такође, и до испада преносног ДВ 10 kV Беране - Требјешица, што је проузроковало проблеме у напајању потрошача на подручју Андријевице. Пренос је успио да некако превaziђе те проблеме, али је једини прави начин рјешавања сигурног снабдијевања овог подручја изградња новог далековода у преносној мрежи.

Он је напоменуо да је у Преносу покренута иницијатива за изградњу трафостанице 110/35 kV у Колашину. Идејни пројекат је достављен Дистрибуцији у којој је формирана стручна Комисија са задатком да до 1. априла даде своје мишљење о том пројекту, након чега ће почети разговори о изградњи.

- А кад је Дистрибуција у питању, неопходно је уложити велика средства у 35 kV мрежу која је у лошем стању, што не чуди с обзиром да 35 kV далеководи нијесу готово никад ремонтовани. Евидентирано је десетак далековода који најчешће испадају ради израде динамичког плана рјешавања проблема на њима. Један од њих је и ДВ 35 kV Цетиње - Подгор преко којег се напаја водоизвориште за снабдијевање Цетиња и Будве водом, МХЕ Подгор и знатан број потрошача Ријеке Црнојевића и Ријечке Нахије, због чега је неопходна његова реконструкција. У том правцу већ је потписан протокол са Електроградњом о реконструкцији, односно, изградњи практично новог далековода, а вриједност инвестиције је готово милион еура.

Одавно су урађена идејна рјешења за побољшање напајања потрошача на подручју Жабљака која се односе на изградњу тзв. Дурмиторског прстена, што је инвестиција од око 9 милиона еура. За обезбјеђење квалитетног напајања Колашина треба око 5 милиона еура, а то су огромне инвестиције које ће се реализовати у зависности од финансијских могућности.

Б.М.

ДОПРИНОС ЕПЦГ ИЗГРАДЊИ РЕГИОНАЛНОГ ВОДОВОДА

Почела изградња трафостанице у Зети

■ Постројење 35/10 kV "Горња Зета" служиће за напајање црпне станице на изворишту "Бољесестре" Регионалног водовода, али и за сигурније снабдијевање потрошача на подручју Зете и дијела Љешанске нахије

Уз присуство представника ЕПЦГ и Сименса, главног града, медија и гостију, 10. марта започета је изградња изузетно важног енергетског објекта, ТС 35/10 kV "Горња Зета". Почетак радова свечано је обиљежен постављањем камена темеља од стране извршног директора ЕПЦГ Ранка Војиновића и представника извођача радова конзорцијума Сименс доо Подгорица Ивана Кнежевића.

Ово високонапонско постројење служиће за напајање црпне станице на изворишту "Боље сестре" Регионалног водовода, као и за сигурније снабдијевање постојећих потрошача.

Вриједност инвестиције је 1.200.000,00 еура. Инвеститор је ЕПЦГ а.д. Никшић а извођење радова повјерено је конзорцијуму Сименс д.о.о. Подгорица и Сименс д.о.о. Београд, као једном од најбољих произвођача опреме савремене технологије произведене данас у свијету.

Како је рекао извршни директор ЕПЦГ, Ранко Војиновић, ово је изузетно важна инвестиција ЕПЦГ а.д. Никшић, ФЦ Дистрибуција Подгорица која има вишеструки значај. Осим што представља незаобилазну карику у низу објеката који се граде у циљу напајања Регионалног водовода, наведеном ТС ће се ријешити и проблем напајања електричном енергијом и дијела главног града Црне Горе. Снага трафостанице, која је постојала на томе мјесту до сада, била је 1x8 MVA док ће новоизграђена имати дупло већу снагу. Све ово би, мало простије говорећи, значило да ће имати резервно напајање у случају евентуалне хаварије на трансформатору.

Наведено добија на тежини, ако се узме у обзир чињеница да је перспективан развој града усмјерен управо ка области коју ће нова трансформаторска станица напајати, нагласио је Иван Кнежевић, генерални директор Сименс д.о.о. Подгорица. Овај пројекат је још један у низу трансформаторских станица 35/10 kV, које ће Сименс изградити за потребе Функционалне целине Дистрибуција, у саставу Електропривреде Црне Го-

ре. Тиме се потврђује квалитет и повјерење које је ЕПЦГ стекла у реноме компаније Сименс, као једне од водећих свјетских компанија у домену електроиндустрије.

Интересантна је и чињеница да ће у из-

Ранко Војиновић и Иван Кнежевић отварају ТС "Горња Зета"

градњи у великој мери учествовати и црногорске компаније, које ће на такав начин стећи значајну референцу у области изградње објеката овакве намјене, закључује Кнежевић.

Осим поменутог ТС, ЕПЦГ а.д. Никшић у склопу пројекта Регионалног водовода гради и ТС 110/35 kV "Вирпазар", чија је инвестициона вриједност 2.500.000,00 еура. Радови теку планираном динамиком и пуштање у погон очекује се у мају мјесецу.

Тakoђе, за потребе Регионалног водовода, ЕПЦГ а.д. Никшић пружа техничку подршку и изводи радове на кабловским водовима Вирпазар-Рељићи као и Вирпазар-Боље Сестре у укупној дужини око 22 км. Инвеститор наведених радова је Регионални водовод. Необичност у овом пројекту је што ће дио кабловских водова пролазити кроз Скадарско језеро.

Т.З.

ПРЕГОВОРИ ПОСЛОВОДСТВА И СИНДИКАТА О НАЈНИЖОЈ ЦИЈЕНИ РАДА И ИЗНОСУ ОТПРЕМНИНА ЗА ТЕХНОЛОШКИ ВИШАК

Р. Војиновић: Предлог Синдиката о износу отпремнина не одговара тренутном стању и реалној ситуацији

- Сви захтјеви Синдикалне организације, осим повећања минималне цијене рада и начина информисања Синдиката, до краја су испоштовани, тврди извршни директор
- Пословодство се не може сложити са њиховим ставом да је корекција најниже цијене рада на бази раста трошкова живота императивна норма
- Усаглашавање измјена члана 88. КУ треба препустити члановима заједничке радне групе

О резултатима преговора пословодства ЕПЦГ и Синдикалне организације за утврђивање најниже цијене рада за први квартал 2009. године и износа отпремнине за евентуални технолошки вишак, извршни директор ЕПЦГ **Ранко Војиновић** је, за наш

Ранко Војиновић

лист, детаљно изнио своје виђење досадашњих и будућих активности по овом питању.

- Имајући у виду реструктурирање и докапитализацију ЕПЦГ, као два, и на државном нивоу, изузетно важна процеса који ће, без сумње, трасирати даљи развојни пут Електропривреде, менаџмент је посебну пажњу посветио односима са Синдикатом и искрено жели да унаприједи сарадњу са овом радничком организацијом, каже он и додаје да је са њеним представницима одржао низ састанака на којима су разматрана питања од стратешког значаја, како за Компанију, тако и за запослене у њој. Војиновић наглашава да су сви захтјеви Синдиката, осим повећања минималне цијене рада и начина информисања Синдикалне организације, до краја испоштовани.

- Што се информисања тиче, сигуран сам да ћемо врло брзо доћи до модела прихватљивог за обе стране, каже Војиновић. Он међутим, сматра да је, када су у питању преговори око минималне цијене рада, послодавац у потпуности испоштовао одредбе Колективног Уговора, јер у члану 39. тог Уговора ЕПЦГ не постоји императивна норма у вези корекције најниже цијене рада на бази раста трошкова живота. По њему, раст трошкова живота представља само један од критеријума који се користи у преговорима, и ту се, каже он, „не можемо сложити са ставом Синдикалне организације, која тврди супротно“.

- Осим тог критеријума, објашњава Војиновић, најнижа цијена рада одређује се и на основу оствареног и планираног финансијско-пословног резултата, затим егзистенцијалне и социјалне потребе запосленог и његове породице, те достигнутог нивоа зарада и њиховог односа према зарадама код других послодаваца у истој грани, као и на основу учешћа зарада у трошкови-ма пословања.

Подсјетивши да је просјечна зарада запослених у ЕПЦГ расла од 321,96 € у 2004. години до 454,74 у 2005, затим 538,57 € у 2006, 544,75 у 2007. и 620,46 у 2008. години, с тим што је у децембру 2008. године на нивоу Друштва остварена у износу 693,40 € и била за 56,52 % већа у односу на просјечну зараду остварену у истом мјесецу на нивоу Црне Горе, а у јануару 2009. године у износу од 723,23 € извршни директор је нагласио да менаџмент испуњава све обавезе према запосленима.

Споран износ отпремнина

И поред очигледне економске кризе и даље редовно исплаћујемо зараде, на-

кнаде за топли оброк и превоз, отпремнине за одлазак у пензију, зимницу, помоћи запосленима и њиховим породицама, а када за то дође вријеме биће исплаћен и регрес, каже Војиновић додајући да менаџмент са синдикатом, тренутно, преговара око одредаба анекса Колективног уговора, а предмет усаглашавања је члан 88. тог документа који се односи на висину отпремнине, начин и услове њене исплате запосленима за чијим радом је престала потреба. Предмет пажње су, свакако, и остали чланови који одређују критеријуме за одређивање технолошког вишка.

Поводом тог питања, на састанку менаџмента и представника Извршног одбора

ПРЕДЛОГ СИНДИКАТА

Предлог Синдиката ЕПЦГ предвиђа да се запосленом за чијим радом је престала потреба, а при том није му обезбијеђено ни једно од права утврђених законом и Колективним уговором ЕПЦГ, исплате најмање 24 његове, или просјечне зараде у Предузећу, уколико је то повољније за запосленог, као и по 1.200 еура за сваку годину радног стажа. Када су у питању инвалиди, Синдикат предлаже да им се, уколико је инвалидност наступила ван рада, или као посљедица болести, исплате најмање 32 зараде запосленог, или просјечне на нивоу Компаније и по 1.200 еура за сваку годину радног стажа. Инвалидима чије је здравствено стање проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу, према захтјеву Синдиката, потребно је исплатити најмање 36 зарада запосленог или просјечних у Предузећу, те исти износ отпремнине по години радног стажа као и у претходна два случаја. Радни однос престао би даном исплате отпремнине која би се уговарала искључиво у случају проглашења вишка.

Синдиката одржаном 27.02.2009. године закључено је, каже извршни директор, да би усаглашавање измјена члана 88. требало препустити члановима заједничке радне групе, а за полазну основу узети предлог Синдиката, који се, углавном, ослонио на рјешења из важећег колективног уговора у Луци Бар.

Извршни директор даље каже да је Заједничку радну групу, према договору, требало да чине експерти одговарајућих струка који би своје мишљење и предлоге доставили представницима менаџмента и Извршног одбора синдиката ЕПЦГ као добру основу за наставак преговора и коначан споразум који би резултирао потписивањем анекса Уговора.

- Међутим, Синдикат је у радну групу именовоа своје челнике, па умјесто стручне анализе, уз увид у одговарајућу документацију, у њен састав ушли су чланови синдикалног преговарачког тима са познатим ставовима којих се од почетка тврдокорно држе, каже директор додајући да се Радна група састала једном, док је други састанак изостао због недоласка представника Синдикалне организације, који своје одсуство нијесу ни образложили. По његовом мишљењу, такво понашање могло би довести до помјерања утврђених рокова, а то је, у крајњем, најмање у интересу запослених.

Поред наведеног, Војиновић истиче да би менаџмент ЕПЦГ, без икакве сумње, волио када би се од стране Синдиката предложени износи отпремнина могли испоштовати и исплаћивати.

- Но, с обзиром на тренутно стање и реалну ситуацију, предлог Синдиката, на жалост, представља само списак лијепих жеља, сматра он.

Оваква тврдња извршног директора темељи се на подацима из анализе кадровске структуре запослених према школској спреми, просјеку радног стажа, старосне доби запослених и броју инвалида и категорија инвалидности, те просјечне шестомјесечне зараде на нивоу ЕПЦГ, која је крајем прошле године у циљу објективности приликом одређивања висине, услова и начина исплате отпремнина радницима у случају да буду проглашени технолошким вишком урађена на захтјев пословодства и извршног менаџмента Компаније.

- Након добијања тих података, наметнуо се закључак да би у првом кораку требало ријешити проблем инвалида рада, а да би се он ријешило, под претпоставком да се накнада обрачунава као 32, односно 36 просјечних зарада и по 1000 еура за годину радног стажа за рјешавање питања инвалида потребно би било обезбиједити око 7 милиона еура (узета је просјечна зарада за све у износу од 678,13 еура), а висина накнада кретала би се од 29.700,16 еура до 63.700,16 еура, каже Војиновић.

Сагледати интерес радника, али и интерес Компаније

Други корак представљао би одређивање технолошког вишка на основу утврђених критеријума, а могао би се спровести тек након усвајања нове систе-

матизације и на основу познатих критеријума за проглашење технолошког вишка. Оквирни износ потребних средстава утврдио би се након испуњења претходних услова, а сигурно је да се не ради о малим

не треба занемарити и интерес Компаније, сматра Војиновић.

На крају, он је казао да се нада да ће и синдикално руководство ЕПЦГ узети у обзир све ове чињенице и да будући су-

Управна зграда ЕПЦГ

средствима, с обзиром да велики број радника у ФЦ Дистрибуција, према нашим сазнањима, нема одговарајућу школску спрему нити потребне вјештине.

И коначно, анализа је показала да би накнаде износиле 17.275,12 еура за једну годину радног стажа, 26.275,12 еура за десет година радног стажа, 36.275,12 еура за двадесет година радног стажа и 46.275,12 еура за тридесет година радног стажа, што су изузетно велики износи, који би били и већи ако се узму у обзир и запослени са примањима изнад просјечних, а анализа је показала да 1324 радника у Компанији има већу зараду од просјечне.

- Све су ово чињенице које треба имати у виду приликом одређивања висине отпремнине, чији износ неспорно је, треба да буде у интересу запослених, али при томе

срети пословодства и представника Синдиката неће бити оптерећени сујетом и личним разлозима, те да ће иновирани анекс Колективног уговора бити производ договора, уз поштовање чињеница и реалних могућности, као и да вјерује да је расподјела пакета сухомеснатих производа, без претходног договора са менаџментом, за Синдикат било поучно искуство и показатељ куда воде једностране одлуке, с тим што је овога пута улог много већи, а интерес радника и Компаније је изнад свега.

Он је рекао и да очекује активно учешће Синдиката у усаглашењу чланова Уговора везано за запослене са будућим, изабраним стратешким партнером, те да је сасвим сигуран да ће се и тада отворити питање висине отпремнине.

Ж.Ђ.

РАЗГОВОР СА САВОМ МАРКОВИЋЕМ, ДИРЕКТОРОМ ЕЛЕКТРОГРАДЊЕ

Посао без радног времена

■ Сви напори екипа ове цјелине подређени су потреби да се, при отежаним условима рада и уз бројне потешкоће, у што краћем року заврше сви послови, квалитетно и на задовољство наручиоца

Остварени укупни приход Организационе цјелине Електроградња у 2008. години је 37,09 одсто мањи од плана, односно 27,86 одсто мањи у односу на 2007. годну. Основни разлог за овакав пословни резултат је, према ријечима директора ове ОЦ **Сава Марковића**, смањење норматива радне снаге и механизације Одлуком извршног дирек-

Сава Марковић

тора Друштва које, у просјеку, износи 35,27 одсто због смањења фактора сложености са 5 на 3,33.

-Да су у прошлој години остали на снази исти нормативи радне снаге, био би остварен само незнатно мањи приход у односу на план, односно већи приход него у 2007. години. Ако се томе дода чињеница да Електроградња има нефактурисани приход на објекту Регионалног водовода ДВ 35 kV „Горња Зета - Боље сестре“ а исказала је трошкове на том далеководу, онда је очигледно да би и поред смањења норматива радне снаге и механизације, имали остварење планираног прихода за 2008. годину, наводи Мраковић додајући да је до повећања трошкова у прошлој години дошло због знатних улагања ове организационе цјелине у нови погон за производњу армирано-бетонских стубова, погон за производњу алуминијских стубова и набавку опреме и механизације у износу од чак 518 хиљада еура.

-У структури трошкова највећу ставку чине трошкови зарада и осталих личних примања на које ми не можемо утицати, и то 57,06 одсто укупних трошкова, што је за 16,42 одсто више у односу на 2007. годину, мада у тај износ улазе трошкови откупа радних мјеста у износу од 220 хиљада еура, каже Марковић истичући да су трошкови на

које је Електроградња могла утицати (прековремени сати, дежурства, стимулације, теренски додаци, службена путовања и др.) мањи од остварених у 2007. години у просјеку за око 25 одсто.

Према његовим ријечима, знатно су повећани и трошкови за услуге трећих лица, посебно трошкови за подизвођаче који су двоструко већи него у претходној години. Због тога су предложили пословодству да се, у складу са ранијом праксом у Електроградњи и препоруком интерних ревизора, изврши пријем НК и КВ радника на одређено вријеме.

Везано за Одлуку извршног директора да исплаћени прековремени сати не могу бити већи од пет одсто зараде за остварени редовни рад, у Електроградњи кажу да ова цјелина не треба да буде у истој равни са осталим дјеловима Друштва, с обзиром да је преко 95 одсто активности везано за рад на терену, углавном ван Подгорице.

Марковић је овом приликом још једном апострофирао проблем издвајања Електроградње из ЕПЦГ у оваквим условима, зато што је према важећем Закону о јавним набавкама који она као друштвена фирма мора да спроводи, поступак јавних набавки изузетно дуг и компликован процес, тако да су конкурентне фирме знатно ефикасније, па док би Електроградња спровела Закон, нека друга фирма би завршила посао.

Активности на изградњи и одржавању објекта

Говорећи о активностима које су се одвијале у овој цјелини у претходном периоду, Марковић је казао да су били свакодневно ангажовани на најмање десет градилишта широм Црне Горе, и то, углавном у виду пружања услуга ФЦ Дистри-

буција и ФЦ Пренос, иако послују у изузетно тешким и сложеним условима, како због рада на често неприступачном терену, тако и због старосне структуре запослених и великог броја инвалида рада. Наиме, од 28 монтера, само су четири потпуно, а седам ограничено способни за обављање послова електромонтера, а њих 17 не могу да раде те послове. Зато је, каже Марковић, готово несхватљиво да у таквим условима успијевају да обаве све задатке који се пред њих постављају. А то сигурно не би могли да нијесу у потпуности ангажовани и монтери који су ограничено способни за овај посао, иако су радници ове ОЦ ан-

Нови ДВ за Регионални водовод

гажовани на најтежим пословима, често у веома неповољним временским условима, а због наведених разлога и са знатно већим бројем остварених прековремених сати који им се не могу платити. Ипак, сваки посао заврше квалитетно и на вријеме, с поносом констатује њихов директор.

-Ово уједно значи да је угрожена основна дјелатност Електроградње, јер просјечна старост запослених од преко 55 година и изузетно неповољан однос производних и непроизводних радника не иду на руку овом дијелу Предузећа, каже Марковић и напомиње да се монтер за послове из области

рада и дјелатности Електроградње не може оспособити у школи, већ је за то потребно најмање двије године свакодневног рада на терену.

Детаљно наводећи послове из претходног периода, Марковић је казао да су били ангажовани на подручјима електродистрибуција Подгорица, Пљевља, Никшић, Цетиње, Бар, Херцег Нови и Беране, а у нешто мањем обиму и за потребе Електропреноса. Тако се у Пљевљима приводи крају реконструкција далековода за Вруљу, односно, ових дана треба да наставе радове прекинуте зимус због лоших вре-

10 kV и СТС 10/0,4 kV) за будућу ТС 110/35 kV Вирпазар, а на подручју ЕД Никшић урадили су реконструкцију нисконапонских мрежа у реону акумулација ХЕ Перућица, и друге бројне интервенције. У беранској Електродистрибуцији стално је упослена једна монтерска екипа ради одржавања и изградње дистрибутивних надземних водова, а тренутно изводе и радове на електрификацији катуна Гредишњица на подручју Андријевице који ускоро треба да се окончају.

За потребе ЕД Подгорица ангажовани су на реализацији ЕД пилот пројекта даљинског читавања потрошње, као и контроли

ралну реконструкцију овог изузетно значајног објекта, не само за мјештане Ријеке Црнојевића, Љуботиња и Подгора, него и за квалитетније и поузданије напајање водоизворишта Подгор са којег се водом снабдијевају грађани Цетиња и Будве. Монтери Електроградње већ тридесетак дана ангажовани су од стране ове ЕД и на реализацији плана замјене бројила ел. енергије, као и на контроли и искључењима потрошача.

Изграђен ДВ за потребе регионалног водовода

У наставку разговора директор Марковић је посебно истакао изградњу 35 kV кабла и далековода од ТС Горња Зета до водоизворишта „Боље сестре“ у дужини од око 7,5 км (3 км кабла и 4,5 км далековода) на прилично тешком терену. Он очекује да се овај важни посао заврши за тридесетак дана, у зависности од динамике приспјећа недостајуће конструкције за једно стубно мјесто.

Што се тиче ангажовања за потребе Електропреноса, наш саговорник је истакао да се изводе радови на реконструкцији зграде ТС 110/35/10 kV у Никшићу, а при крају су радови на реконструкцији трафостаница у Тивту и Котору. У току су припремни радови за изградњу ДВ 110 kV Тиват-Котор, као и завршетак електромонтажних радова на ДВ 110 kV КАП 3, те уградња покрадених позиција челичне конструкције на неколико преносних објеката.

Електроградња је, према ријечима Марковића, изградила и испоручила електродистрибуцијама више хиљада бетонских ногара са обујмицама за импрегнисане дрвене стубове, стотине армирано-бетонских плоча за затварање канала командно сигналних каблова, у дистрибутивним и преносним трафостаницама, стотине конзола разних типова. Он је подсјетио да је прошле године отворен погон за производњу армирано-бетонских стубова и додао да је урађена прва серија ових стубова који су испитани и да је Електроградња добила атест о веома добром квалитету тог производа. Произвели су око 200 комада за нисконапонске мреже, али је задовољство због новог производа кратко трајало јер је након свега два мјесеца рада овај производни погон затворен од стране Комуналне грађевинске инспекције, како кажу у Електроградњи, наводно због непосједовања употребне дозволе за објекте у којима се стубови производе. На овакво рјешење је уложена жалба надлежном министарству, на коју још нема никаквог одговора. У овој цјелини се надају да ће се тај проблем брзо ријешити, с обзиром да се ради о изузетно важном производу, који се тренутно увози и који је неопходан електро дистрибутивном систему Црне Горе. У међувремену су обезбијеђени пројекти за још три типа армирано бетонских стубова и расписан је тендер за испоруку калуца.

Б.М.

Изградња извора "Боље сестре"

Темељи новог жељезно-решеткастог стуба

менских услова. У Херцег Новом су извођени радови на ТС 110/35/10 kV Пода, гдје је поправљена ограда, изграђена капија, уљна јама за трансформатор, као и темељи новог трансформатора и носача опреме.

На подручју ЕД Бар и ЕД Улцињ изводе се радови на реконструкцији 35 и 10 kV далековода, као и градилишни прикључак (ДВ

и искључењу потрошача, а за потребе Пословнице Даниловград за вријеме недавних хаварија три монтерске екипе радиле су на отклањању кварова.

На подручју ЕД Цетиње више пута су били ангажовани на ремонту и оправци ДВ 35 kV Цетиње - Ријека Црнојевића - Подгор, и у току су припремни радови за гене-

ЕД КОЛАШИН

Нови далеководи

■ Пуштањем у рад два реконструисана високонапонска напојна објекта (ДВ 35 kV Дријенак – Манастир Морача и ДВ 10 kV Манастир Морача – Црквине), у знатној мјери ће се побољшати поузданост напајања електричном енергијом морачког и ровачког подручја, што ће утицати и на смањење техничких губитака у мрежи ЕД Колашин

- Општина Колашин ће уступити земљиште за изградњу нове ТС „Бреза“
- Урађен пројекат реконструкције ДВ 35 kV Бреза – Ријека Мушовића
- Без већих проблема у напајању потрошача током зиме

Да би слика о ЕД Колашин била потпунија, овог пута ћемо, укратко, представити и њено природно окружење, а то је – изузетно атрактивно подручје Општине Колашин. На површини од 897 км², што чини 6,42 одсто Црне Горе, живи 9949 становника, или 11,1 становник на 1 км², док је густина насељености у Црној Гори, гдје живи 620145 становника, 44,7 становника на 1 км².

Ранко Вуксановић

Поред веома повољног географског положаја, јер заузима средишњу позицију у црногорском простору (као спона између сјеверног и јужног дијела државе и залеђа Србије), компаративна предност колашинске општине свакако је врло велика концентрација и атрактивност природних, географских, еколошких и туристичких вриједности, као и значајно културно-историјско наслеђе, које најувјерљивије персонификују Национални парк „Биоградска гора“, ријека Тара и Манастир Морача, а овдје се налази и једно од најважнијих хидрографских чворишта Балкана.

Ове податке нам је предочио **Ранко Вуксановић**, директор ЕД Колашин, са којим смо 19. марта, приликом наше посјете, разговарали и о актуелним темама везано за рад ове дистрибуције.

Укупна дужина мреже колашинске дистрибуције је 850 км, што је импресиван податак, али је мање импресивно то да су од 5600 потрошача, чак 5200 домаћинства, што најбоље говори о лошој структури потрошње електричне енергије у Колашину.

Поузданије напајање морачког и ровачког подручја

Поред рјечима нашег саговорника, највећи посао и уједно највећа инвестија у колашинској дистрибуцији у овом тренутку свакако је пуштање у рад реконструисаног

ДВ 35 kV Дријенак – Манастир Морача. Поред замјене комплетног ужета (пресека 95 мм²), на овом 13,2 км дугом високонапонском воду такође је замијењено и 40-так изолатора, а урађена је и реконструкција свих железно-решеткастих стубова, у склопу које су уграђени и недостајући електро профили. У ТС 35/10 kV Манастир Морача, гдје је уграђен нови трансформатор 35/10 kV снаге 2,5 MVA (а гдје је неопходно реконструисати и четири 10 kV извода из овог постројења), извршена је и комплетна реконструкција повратног ДВ 10 kV Манастир Морача – Црквине, који је дуго низ година био ван погона, чиме је практично урађен

лашин. Мада ова два далековода, на којима је радове извела екипа ОЦ Електроградња Подгорица, имају употребну дозволу за рад још од новембра 1987. године, тек од сада раде под напоном за који су пројектовани.

Вјероватно највећи проблем у раду одашње дистрибуције представља стара ТС 35/10 kV „Бреза“, коју је немогуће реконструисати без дужег безнапонског стања чак 80 одсто колашинског конзума. Постројење у приградском насељу Бреза, инсталисане снаге 8 MVA, већ се налази на граници преоптерећења, нарочито зими (највише ипак током новогодишњих и Божићних празника). Пошто је овај проблем у више наврата презентован челницима колашинске општине, на сједници Скупштине општине од 29. септембра 2008. године донесена је одлука о прибављању земљишта на којем би се изградила нова ТС 35/10 kV „Бреза“, што је и објављено у Службеном листу Црне Горе од 17. октобра 2008. С обзиром да су све формалности у том смислу завршене, сада се само чека конкретна реализација поменуте одлуке и уступање земљишта од стране Општине Колашин.

Један од најстаријих објеката, ДВ 35 kV Бреза – Ријека Мушовића, изграђен прије скоро четири деценије, још увијек је на дрвеним стубовима. Цијењенећи високи државни значај овог електроенергетског објекта, посебно када се ради о напајању радио-дифузних објеката на Бјеласици, ЕД

ТС 35/10 kV Дријенак

нови далековод. Пуштањем у рад ових високонапонских напојних објеката у знатној мјери ће се побољшати поузданост напајања електричном енергијом морачког и ровачког подручја, што ће утицати и на смањење техничких губитака у мрежи ЕД Ко-

лашин је код Сектора за развој и инжењеринг ЕПЦГ покренула иницијативу да се уради пројекат реконструкције овог електроенергетског објекта. Главни пројекат реконструкције поменутог далековода, који

је урадио Борис Остојић, пројектант у Служби за пројектовање предвиђа да дотрајале дрвене стубове цијелом дужином постојеће трасе од 5364 м замијене жељезно-решеткасти, са већим пресеком ужета (95 мм2). У наредном периоду очекује се само инвестициона одлука, од стране ЕПЦГ – ФЦ Дистрибуција, за овај посао.

Реконструкција нисконапонских мрежа

Правовремено и адекватно одржавање разуђене дистрибутивне мреже и објеката дало је резултат у поузданости напајања наших потрошача, гдје током про-

ГРАДИЋЕ СЕ НОВИ ПОСЛОВНИ ПРОСТОР

У Колашину је 16. марта 2009. године потписан уговор о преносу права својине на градском грађевинском земљишту, замјеном за пројектовање и изградњу стамбено-пословних зграда, између Електропривреде Црне Горе А.Д. Никшић и Конзорцијума који чине: д.о.о. АБ Инвест Колашин и д.о.о. Липа Цетиње.

Овим уговором, како нам је рекао директор Вуксановић, предвиђена је, у Катастарској општини Баковићи – Колашин, изградња магацина од 500 м2 и уступање 1700 м2 земљишта за потребе ЕПЦГ – ЕД Колашин, као и изградња пословне зграде од 1100 м2, са задржавањем 1000 м2 простора за изградњу паркинга колашинске дистрибуције. Реализацијом овог уговора у знатној мјери ће се побољшати услови рада и функционисања ЕД Колашин. Инвеститору (АБ Инвест и Липа) се, заузврат, уступа преостало земљиште за изградњу објеката за сопствене потребе у складу са ДУП-ом Колашин. Тиме ће се, по Вуксановићу, на европском нивоу ријешити питање услова рада и складиштења материјала у складу са стандардима које захтијева савремено пословање. Коначан рок за завршетак радова је три године од потписивања уговора, док се изградња и уселење у нови магацин очекује до краја ове године.

текле зиме није било значајнијих проблема. И поред великих временских неприлика, нарочито у прва два мјесеца ове године, Колашин је ипак имао уредно напајање електричном енергијом током цијеле зиме, захваљујући и правовременом ангажовању екипа Службе за одржавање колашинске дистрибуције. У првом реду екипе за одржавање ваздушних водова и екипе за одржавање трафостаница 10/4 kV и каблова, а

ту су и екипа за мјерење и контролу и екипа за искључење, каже Вуксановић.

Веома лоше вријеме почетком ове године, посебно у фебруару, али и непроходност путева, отежали су читавање сеоских потрошача, што је, баш у поменутом мјесецу, и узроковало веће губитке у мрежи од уобичајених.

У сталној акцији на смањењу губитака у последње три године учињен је значајан помак. Док су у 2006. износили 44,36 одсто, већ 2007. године су смањени на 30,69 процената, да би се у 2008. „спустили“ на 29,18 одсто.

Иако овдје има још доста посла, ипак је, како истиче наш саговорник, пуно урађено на сређивању нисконапонских мрежа, гдје се акценат даје на потпуно каблирање градског реона Колашина, као и уградњи бетонских стубова гдје то терен дозвољава у приградским и сеоским насељима.

С тим у вези треба поменути и проблем обезбјеђења физичке радне снаге приликом извођења грађевинских радова. Наиме, како каже наш саговорник, ниједна фирма која је добијала на тендеру за грађевинске послове није показала интересовање да буде присутна и обавља послове у Колашину, осим за расијецање траса испод далековада.

Тај проблем покушавају превазићи, и за сада успијевају у томе успостављањем сарадње са мјесним заједницама или одборима, али и са појединим грађанима који узимају учешће у ископу рупа и подизању стубова.

Истовремено са контролом потрошача екипе ове дистрибуције свакодневно врше и отклањање евентуалних неправилности на мјерним уређајима. ФЦ Дистрибуција је крајем фебруара испоручила 25 мјерних ормара, који су уграђени на прикључним стубовима код потрошача којима су измјештена мјерења из објеката. Иначе, у 2009. години је планирано да ЕД Колашин измјести 600 бројила из објеката.

- Уколико динамика испоруке мјерних ормара и опреме буде испоштована, наше екипе су спремне да планирани посао ураде у потпуности. И ова значајна акција ће допринијети смањењу губитака електричне

енергије у колашинском конзуму, каже Вуксановић.

Радници ЕД Колашин, како наглашава инж. Вуксановић, строго професионално обављају свој посао на терену, што се најбоље може видјети и у чињеници да су у фебруару ове године биле само двије рекламације потрошача на јануарски рачун, које су, међутим, више биле техничке природе, јер се није радило о грешкама радника на терену.

Екипе за искључење ове дистрибуције, које су по налогу Снабдијевања Колашин свакодневно терену, поједини грађани ометају и спречавају у обављању посла. Стога је, Министарству за економски развој, од почетка акције, тј. од краја прошле године до 19. марта 2009, поднијето 159 прекршајних пријава.

По ојени нашег саговорника, сарадња са Снабдијевањем Колашин и његовим руководиоцем Ђорђијем Радовићем је на изузетно високом нивоу, а сви евентуални проблеми који се појаве рјешавају се ефикасно

Стуб реконструисаног ДВ 35 kV Дријенак - Манстир Морача

и у директној комуникацији.

- Захваљујући и доброј сарадњи са матичном ФЦ Дистрибуција у Подгорици, која увијек разумије наше потребе и проблеме и у сваком тренутку нам излази у сусрет, ЕД Колашин је тренутно добро снабђена потребним резервним материјалом, па стога добро функционише, закључио је инж. Вуксановић.

КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА НОВИНАРЕ – ПОМОЋ ДРЖАВЕ ПОТРОШАЧИМА

Попуст на рачуне за струју

■ Укупан износ Владиних субвенција за утрошену електричну енергију у 2008. години од 3.041.549,80 € користило је 75.283 потрошача, а средства за реализацију Програма субвенција за период 1. децембар 2008 – 31. децембар 2009. године процењена су на око 18 милиона €

■ Просјечан рачун за утрошену струју по домаћинству у децембру 2008. године са субвенцијом износио је 36,23 €, а без субвенције 38 €

■ До маја 2009. важиће попуст за домаћинства од 27,5 одсто, послје тога 12,5 процената, док ће за уредне платише додатни попуст износити 5 одсто рачуна за струју

прелазе 1000 € Ову могућност искористило је 40.967 потрошача, а Влада је за поменути сврху издвојила 1.405.676,72 € Наиме, сви рачуни за утрошену струју наведене категорије потрошача до 60 € имали су попуст 40 одсто.

У последњих шест мјесеци прошле године право на субвенцију је искористило 7093 корисника социјално-заштитних права, а за те намјене Влада је издвојила 467.498,60 €

Новим моделом субвенционирања корисника социјално заштитних права од 1. децембра 2008. године Влада је прецизирала услове попушта за ову категорију потрошача тако што је 45 одсто њиховог рачуна било субвенционирано.

Тим начином је обухваћена мјесечна потрошња ових потрошача до 80 €, с тим што ће сваки рачун за утрошену електричну енергију који износи преко 80 € бити умањен за 36 €

За субвенционирање корисника социјално заштитних права Влада је, у периоду јул – децембар 2008. године, издвојила 467.498,60 € док је просјечна субвенција домаћинствима у стању социјалне потребе за децембар 2008. године износила 17,02 €

- И у наредном периоду, како је истакло Гојковић, наставиће се са програмом субвенција за ширу категорију домаћинства чији је просјечан рачун у 2007. години био у интервалу од 15 до 60 € а мјесечни приход по домаћинству није прелазио 1000 € док је субвенција за рачуне преко 60 € износила 9 €

У циљу амортизовања новог поскопљења електричне енергије од 1. децембра 2008. године, додијељена је субвенција од 12,5 одсто на износ рачуна до 80 € за домаћинства која су у 2008. години имала просјечан мјесечни рачун у опсегу од 15 – 80 € а чија укупна мјесечна примања у прошлој години нијесу прелазила 1200 € док су потрошачи чији је рачун већи од 80 € субвенционисани са 10 € Имајући ово у виду, субвенција за потрошаче у 2009. години износи 27,5 одсто (15 одсто плус

Са Конференције

У циљу смањења негативног утицаја цијена електричне енергије, које је одобрила Регулаторна агенција за енергетику, прије свега на трошкове домаћинстава и пословање привредних субјеката, али и ублажавања последица економске кризе, Влада Црне Горе је усвојила нови Програм субвенционисања потрошача овог енергента.

Тим поводом је у Дирекцији Друштва у Никшићу 16. јануара одржана конференција за новинаре на којој је о реализацији овог програма представнике медија информисао **Сретен Гојковић**, директор ФЦ Снабдијевање, док је **Брано Полексић**, шеф Службе, представио нову Интернет страницу ЕПЦГ.

Реализација програма субвенционисања

По Гојковићевим ријечима, новим програмом субвенционисања

потрошача електричне енергије који спроводи Електропривреда Црне Горе, односно њена ФЦ Снабдијевање (важи за период од 1. децембра 2008. до 31. децембра 2009. године), обухваћено је пет категорија потрошача. Поред корисника социјално заштитних права и шире групе домаћинстава, субвенције се односе и на дистрибутивне потрошаче, како на 0,4 kV – I и II степен (остала потрошња – 23000 малих и средњих предузећа), тако и на 35 и 10 kV, као и на Жељезнице Црне Горе.

Програмом субвенционирање корисника социјално заштитних права који је почео у јуну 2008. године обухваћена је шира група потрошача из категорије домаћинства која су требало да испуне два услова за добијање попушта на рачун за утрошену електричну енергију. Први услов је био мјесечни рачун за струју од 15 до 60 €, а други да мјесечна примања по члану домаћинства не

12,5 одсто), док ће за период 1. јун до 31. децембар 2009. године тај попуст бити 12,5 одсто.

Укупна помоћ државе домаћинствима у прошлој години износила је 2.119.320,78 €, од чега је у период јун – децембар за субвенционирање шире групе домаћинстава уложено 1.651.822,18 € а сума од 632.144,03 € колико су износиле укупне субвенције потрошачима у децембру 2008. године, користило је 48.865 домаћинстава, што значи да је просјечна субвенција износила 12,94 €

Поред наведених попушта, према одлуци Одбора директора ЕПЦГ од 30. децембра 2008. године, сва домаћинства која на дан фактурисања електричне енергије (који је, уједно, и последњи дан у мјесецу) не буду имали дуг за утрошену струју добијају додатни попуст од 5 одсто. Овај попуст важи за период јануар – мај 2009. године. Дакле, уредни потрошачи који остварују право на субвенцију у овом периоду имаће попуст до 32,5 одсто (27,5+5 одсто), док ће корисници социјалних права у наредном периоду моћи остварити и попуст до 50 одсто (45+5 одсто).

Што се тиче дистрибутивних потрошача на 0,4 kV – I и II степен (остала потрошња – 23000 малих и средњих предузећа), индустријским и комерцијалним потрошачима на напонском нивоу 0,4 kV (мала и средња предузећа), којима је цијена електричне енергије у 2008. години (од 1. јуна до 1. децембра), снижена 7,5 одсто, цијена струје 1. децембра није повећана, већ је задржана на претходном нивоу. У циљу еминисања унакрсног субвенционирања као и побољшања њихове конкурентске способности на тржишту роба и услуга, Влада ће од 1. децембра 2008. до 31. децембра 2009. године рачуне за енергију ове категорије потрошача субвенционирати за 10 одсто.

Према одлуци Регулаторне агенције потрошачима на 35 kV напонском нивоу цијена електричне енергије од 1. децембра 2008. године повећана је за 7,86 одсто, а предузећима на 10 kV за 4,85 одсто. Влада ће овим потрошачима субвенционисати рачуне за 10 одсто, што значи да ће њихове мјесечне фактуре бити мање 2,14 одсто, односно 5,15 одсто. Укупан износ субвенција за 26.418 потрошача из категорије остала потрошња у 2009. години износио је 922.229,02 €

Сви наведени потрошачи, осим корисника социјално заштитних права, губе право на даље субвенционирање, уколико последије шест мјесеци примјене субвенције (31. мај 2009. године)

укупан дуг по основу утрошене електричне енергије не сведу на двије последње мјесечне фактуре.

Укупан износ Владиних субвенција за утрошену електричну енергију у 2008. години од 3.041.549,80 € користило је 75.283 потрошача.

Потребна средства за реализацију Програма субвенција за период 1. децембар 2008 – 31. децембар 2009. године процијењена су на око 18 милиона €

Просјечан рачун за утрошену струју по домаћинству у децембру 2008. годи-

називу и локацији мјерног мјеста, ту су и енергетски подаци, као што су потрошња за последњи обрачунски период, стање бројила у тренутку последњег читања, а затим и просјечна потрошња за 2007. и 2008. годину (што је један од основних критеријума за додјеливање субвенције), као и финансијско стање.

Да би се приступило овој страници, непходно је унијети одређене податке о мјерном мјесту за које се подаци траже. То су: категорија потрошача (физичко или правно лице); мјесто у којем се об-

КАКО ИСКЉУЧИТИ КАП?

Одговарајући на питање новинара, Гојковић је казао да су домаћинства, мала и средња предузећа Електропривреди на крају прошле године дуговала 100 милиона €, а директни потрошачи 5,5 милиона €. Потраживања од највећег дужника КАП-а у новембру износила су 2,9 милиона € (са децембарском фактуром од 2,2 милиона €, то је 5,3 милиона €). Жељезница је дуговала 1,86 милиона €, а Жељезара 1,8 милиона €. Највећи дистрибутивни дужници су: цетињски Водовод (845 хиљада €), Општина Будва и Водовод Подгорица (по 300 хиљада €), „Беранка“ (144 хиљада €) и Радиотелевизија Црне Горе (130 хиљада €).

- Због толиког дуга, као и чињенице да је увоз струје у прошлој години Електропривреду коштао 79 милиона €, без ПДВ-а, приморани смо да искључујемо дужнике, ради чега смо и формирали намјенске екипе. На плану наплате спроводе се стандардне активности, а наш принцип је јасан: бескамантним кредитирањем потрошача покушавамо да добијемо што већи број уредних платиша, казао је Гојковић, објаснивши да су за искључење са мреже, које се врши неселективно, пресудни износ и старост дуга.

Што се тиче електроенергетске ситуације у Црној Гори на почетку 2009. године, Биланс је, по Гојковићу, захваљујући изузетно повољним хидролошким приликама и високој погонској спремности електрана, затворен без увоза електричне енергије, због чега КАП струју набавља искључиво преко ЕПЦГ. Иначе, како је истакао Гојковић, Електропривреда је одустала од искључења са мреже свог највећег потрошача и дужника, након алармантног упозорења пословства КАП-а, због велике опасности по технолошки процес у Комбинату и еколошког инцидента који би вјероватно имао катастрофалне последице.

не са субвенцијом износио је 36,23 € а без субвенције 38 €

Рачун за струју на Интернету

У циљу боље информисаности потрошача електричне енергије, Електропривреда Црне Горе је на свом сајту (www.epcg.co.me) поставила нову Интернет страницу, на којој сваки потрошач може видјети основне податке о мјерном мјесту за које плаћа утрошену електричну енергију, као и стање свог дуга.

Како је објаснио **Брано Полексић**, шеф Службе за пројектовање и програмирање у Центру за информационо-комуникационе технологије ЕПЦГ, који је извршио презентацију Интернет странице „Провјерите ваш дуг“, (на којој потрошач може видјети свој дуг према Електропривреди, износ последње фактуре, као и информације о уплати), подаци су подијељени у три групе. Поред података о купцу, који садрже податке о

рачунава утрошена електрична енергија за то мјерно мјесто; шифра потрошача и број бројила.

Ако је у питању физичко лице, шифра потрошача представља последњих шест цифара његовог претплатничког броја, а број бројила је управо серијски број бројила које је постављено на том мјерном мјесту. Уколико је, пак, у питању правно лице, шифра потрошача је његов претплатнички број, а број бројила је серијски број бројила постављеног на једном од потрошачевих мјерних мјеста, с обзиром да једно правно лице може имати више мјерних мјеста. Податке о претплатничком, односно наплатном броју, као и броју бројила, потрошач може прочитати на свом рачуну за утрошену електричну енергију.

Само исправним уносом свих ових података добија се на увид страница са траженим подацима. У супротном, добиће се порука да подаци нијесу исправно унесени.

И.З.

СНАБДИЈЕВАЊЕ КОЛАШИН – НАЈБОЉИ РЕЗУЛТАТ У НАПЛАТИ У 2008. ГОДИНИ

Смањење дуга из 2007.

■ Уз максимално залагање свих запослених, доследно поштовање процедура и редовно склапање уговора са потрошачима, успех није изостао

Незавидна економска ситуација у Колашину и све тежи положај овдашњих потрошача електричне енергије скоро и да нема, има се утицај, утицаја на квалитет рада колашинског Снабдијевања, о чему најбоље говоре резултати на крају 2008, која је, уједно, и најбоља година у досадашњем раду ове организационе јединице.

Тим поводом посјетили смо 19. марта овај невелики и узорни колектив у Колашину, гдје смо разговарали са **Ђорђијем Радовићем**, руководиоцем колашинског Снабдијевања.

Максималним залагањем свих запослених током цијеле прошле године постигнути су,

Ђорђије Радовић

као и у Снабдијевању Жабљак, најбољи резултати у наплати електричне енергије у 2008. у ФЦ Снабдијевање.

Поред тога, радницима Снабдијевања Колашин пошло је за руком да, у прошлој години, смање и укупни дуг потрошача у односу на 2007.

Што се тиче актуелних задатака, како каже инж. Радовић, поступајући по „новембарској процедури“ један од радника ове органи-

ционе јединице Снабдијевања свакодневно је укључен у рад специјалне екипе колашинске дистрибуције за искључење дужника.

- Мада се рад по тој процедури показао као ефикасан, ми ипак немамо информацију шта се ради са потрошачима који не дозвоља-

Колашин

СНАБДИЈЕВАЊЕ ЖАБЉАК - НАЈБОЉИ РЕЗУЛТАТ У НАПЛАТИ У 2008. ГОДИНИ

Степен наплате редовно премашиван

■ Овакав резултат остварен је захваљујући наплати дуга предузећа у стечају, поштовањем процедура око искључења, утужења и склапања протокола о отплати дуга, као и великим напором и залагањем овог колектива

Почев од јуна 2008, Снабдијевање Жабљак је сваког мјесеца заредом „пребавивало“ степен наплате, да би на крају прошле године, заједно са Снабдијевањем Колашин, остварило најбоље резултате у ФЦ Снабдијевање.

Укупан степен наплате код жабљачких домаћинстава у 2008. години износио је 92,21 одсто, а код остале потрошње 111,14 одсто.

Последњег дана прошле године жабљачка домаћинства су договала преко 438 хиљада € (што чини шест реализација), а остала потрошња 452 хиљаде € (или четири и по мјесечне реализације).

Како нам је рекла **Бранка Павловић**, руководица Снабдијевања Жабљак, које је задужено за наплату рачуна за електричну енергију у жабљачкој и шавничкој општини, овакав резултат остварен је захваљујући, прије свега, наплати дуга предузећа у стечају (ДИП и ШИПАД), која су договала једну мјесечну реализацију, али и поштовањем процедура око искључења, утужења и склапања протокола о отплати дуга, те, свакако, великим напором и залагањем овог колектива.

Са домаћинствима је склопљено 36 протокола који се поштују, а код категорије остала потрошња два протокола су испоштована, а утужење неплатиша преко стручне службе

матичне ФЦ Снабдијевање у Никшићу релативно добро иде.

Потраживања од највећег дужника ове организационе јединице Ски центра Жабљак последњег дана прошле године износила су 138 хиљада € док АД Шавник, које је у стечају, дугује 15,6 хиљада € Међутим, установе које се финансирају из општинског буџета нијесу на списку дужника.

Због непроходности локалних путева и удаљености потрошача, највјероватније од 1. маја радници Снабдијевања Жабљак вршиће наплату на сеоском подручју жабљачке и шавничке општине.

По ријечима Бранке Павловић, услови рада петоро запослених у овој организационој јединици, смјештених у згради Електродистрибуције Жабљак, са којом на плану очигтавања потрошача и искључења дужника имају добру сарадњу, веома су отежани. Три канцеларије у којима раде слабо су опремљене, мада је рачунарска опрема добра, уређење просторија није завршено, а нема ни наплатног пулта у Шавнику, због чега један од радника Снабдијевања Жабљак повремено иде у Шавник ради наплате рачуна за утрошену електричну струју у тој општини.

И.З.

вају искључење и да ли се прекршајне пријаве ЕД Колашин процесуирају, каже Радовић.

Снабдијевање Колашин редовно склапа уговоре са потрошачима о признању и измирењу дуга. По ријечима нашег саговорника, овај свакодневни посао тече нормално и без проблема, а уговори се, ипак, „у принципу“ поштују, док правна служба ФЦ Снабдијевање у Никшићу редовно врши утужење дужника по свим нивоима. У категорији остала потрошња, на дан 31. децембар 2008. године, у овој организационој јединици било је 26 спорова са укупним дугом од 221 хиљаду € док су 849 спорова код домаћинстава била „тешка“ 488 хиљада €

За разлику од прошле године, прва два мјесеца 2009. праћена су проблемима карактеристичним за почетак године. Наиме, док јануарска реализација није испуњена због новогодишњих и Божићних празника, у фебруару је, како је рекао Радовић, преузето 214 хиљада € па су у Снабдијевању Колашин у највећој мјери ангажовани на реализацији фебруарске фактуре.

Сарадња са матичном ФЦ Снабдијевање у Никшићу, на свим нивоима, је више него добра, а са ЕД Колашин коректна и без проблема.

Када је ријеч о условима рада ове организационе јединице Снабдијевања која се налази у згради колашинске дистрибуције, четири канцеларије у приземљу зграде задовољавају потребе запослених. Међутим, за разлику од техничке опремљености која је добра, канцеларије и канцеларијски намјештај у веома су лошем и, како наш саговорник каже, више неодрживом стању.

- Да не говоримо о прозорима, зидовима и подовима који су практично отписани и налазе се у стању распада, објашњава Радовић, наглашавајући потребу за хитном реконструкцијом радних просторија и набавком канцеларијског намјештаја.

И.З.

СНАБДИЈЕВАЊЕ НИКШИЋ

Добра наплата на крају прошле године

■ Док је у последња четири мјесеца прошле године план наплате у потпуњености испуњен, у првом кварталу ове године степен наплате знатно мањи због новогодишњих и Божићних празника и поремећаја у свјетској економији

З а разлику од последња четири мјесеца 2008. (период од септембра до краја године), када је план наплате за поменуто раздобље испуњен 100 одсто, резултат у прва три мјесеца ове године је слабији, јер је наплаћено 60 одсто рачуна за струју у односу на фактуру.

Никола Безмаревевић

- Разлог за овакав пад наплате у првом кварталу 2009. године, поред новогодишњих и Божићних празника у јануару, свакако је и глобална економска криза, која већ негативно утиче и на наплату електричне енергије, рекао нам је **Никола Безмаревевић**, шеф Снабдијевања Никшић, са којим смо разговарали 3. априла,

С обзиром да је Никола Безмаревевић на чело ове, друге по величини организационе јединице у ФЦ Снабдијевање Никшић, дошао у септембру 2008. године, тек сада смо у прилици да са најосновнијим биографским подацима представимо нашим читаоцима овог младог стручњака.

Рођен је 1975. године у Никшићу. Основну школу је завршио у Никшићкој Жупи, а средњу електротехничку школу (смјер електроника и комуникације) у Никшићу. На Економском факултету у Подгорици дипломирао је 2003. године.

У Електропривреду Црне Горе запослио се 2005. године, гдје је радио као референт у Служби за наплату, рекламације и искључења ФЦ Снабдијевање Никшић, са ког мјеста је, у септембру прошле године, именован за шефа друге по величини организационе јединице ФЦ

Снабдијевање.

Док је у прошлој години Снабдијевању Никшић поднијето преко пет хиљада захтјева за субвенције, у прва три мјесеца текуће године овој организационој јединици већ је двије хиљаде домаћинстава и чак 600 породица које се налазе у стању социјалне потребе упутило такав захтјев.

Снабдијевање Никшић је, током 2008, склопило 1730 протокола са потрошачима из категорија домаћинства, а у прва два мјесеца 2009. године

Под истим кровом са Дистрибуцијом: Снабдијевање Никшић

свега 14. Са дужницима из категорије остала потрошња у прошлој години склопљено је 49, а у првом кварталу ове године осам протокола.

До 11. децембра 2008. поднијето је 92, а у прва три мјесеца ове године чак 550 захтјева за рекламацију.

Међутим, код пензионера је, пу-

тем обвезница, наплаћено око 955 хиљада €

Иако се налази у новом, дограђеном дијелу пословне зграде ЕД Никшић, услови рада запослених дванаест радника у овој организационој јединици Снабдијевања ипак нијесу онакви какви би требало да буду. Уске канцеларије већ нагриса влага, а евидентан је и недостатак радног простора, посебно за смјештај документације.

- Због повећаног обима ванредних послова, као што је плаћање струје путем пензионерских обвезница или, пак, све бројнијих захтјева грађана за субвенционисање рачуна за утрошену електричну енергију, садашњи број од дванаест сталних извршилаца и још два радника привремено ангажована, заједно са екипама никшићке дистрибуције, на пословима искључења дужника са мреже је недовољан, рекао нам је Никола Безмаревевић.

По ријечима нашег саговорника, сарадња са матичном функционалном цјелином је добра, а са никшићком дистрибуцијом, са којом дијеле заједнички кров и са чијим радницима имају добре међуљудске односе, је коректна.

И.З.

КЛУБ ДОБРОВОЉНИХ ДАВАЛАЦА КРВИ ЕПЦГ НИКШИЋ – ПРВА АКЦИЈА У 2009. ГОДИНИ

Прикупљено 30 јединица крви

У првој, успјешно изведеној, овогодишњој акцији Клуба, који има амбицију да своју хуманитарну мисију прошири и на све градове у Црној Гори гдје постоје дјелови Електропривреде, поред добровољних давалаца из ХЕ „Перућница“ и Дирекције Друштва у Никшићу, учествовали и чланови подружница из Пљеваља и Плужина, као и поједини грађани Никшића

Клуб добровољних давалаца крви ЕПЦГ Никшић, који дјелује у оквиру општинске организације Црвеног крста у граду под Требјесом, гдје има још седам оваквих хуманитарних удружења, у склопу својих редовних активности организовао је

ваоци Клуба, прикупљено је 30 јединица драгоцене течности. Племенитом позиву Клуба добровољних давалаца крви ЕПЦГ Никшић одавале су се и три студенткиње Филозофског факултета у Никшићу.

Да солидарност добровољних давала-

ви никшићког Дома здравља.

- Иако наша подружница има четрдесетак чланова, ипак их је петнаест стално активно, рекао нам је Ратко Пушоњић, председник ове подружнице (27 пута дао крв), која дјелује и у оквиру општинске организације добровољних давалаца крви Пљеваља, са којом су у новембру прошле године у граду под Јабуком организовали акцију прикупљања крви, а 10. јануара 2009. учествовали у сличној акцији у Бијелом Пољу.

Радослав Ђуричић, ветеран у давању крви и један од оснивача Клуба добровољних давалаца крви Жељезаре Никшић, најстаријег у Црној Гори, као члан општинског одбора Никшић пратио је ову акцију.

По његовој оцјени, прва овогодишња акција једног од најмлађих, али најактивнијих и најперспективнијих клубова добровољних давалаца крви у Никшићу, који има своје чланове у свим градовима у Црној Гори, а иза кога стоји моћан техно-економски систем као што је Електропривреда, успјешно је спроведена, јер је у њој, као и у досадашњим акцијама овог клуба, учествовало 30 чланова.

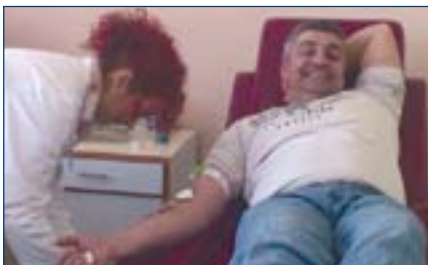
- С обзиром да крв има ограничен рок трајања, ово је најбољи начин да се преко плански организованих акција прикупи животворна течност. Уз помоћ добровољних давалаца прикупимо тек 33 одсто неопходне крви, што свакако није довољно, али је олакшавајућа околност да имамо резерве за хитне случајеве. Иначе, овакве акције су велики напредак јер се, тек овим начином, остваре можда најбољи резултати у прикупљању драгоцених количина у Црној Гори, које су још увијек далеко од потребних, објаснила нам је др **Драгица Јаничић**, начелница Кабинета за трансфузију крви у Дому здравља Никшић.

А трансфузер **Веселин Гезовић** је, баш због ограниченог трајања крви, и апеловао да буде што више оваквих успјешних акција.

И у претходној години Клуб добровољних давалаца крви ЕПЦГ Никшић је организовао више акција добровољног давалаштва, а ова пракса ће се, како нам је казао **Ристо Гредић**, председник Управног одбора Клуба, наставити и у 2009. години, током које ће се формирати нове подружнице Клуба и у другим мјестима Црне Горе гдје Електропривреда има своје дјелове, ако се за то каже прилика.

Већ формиране подружнице овог клуба у Плужинама, Подгорици и Пљевљима спроводе акције у оквиру својих општинских организација добровољних давалаца крви.

И.З.

Перица Ђуричић, Ранко Павићевић, Митар Вучковић и Радослав Ђуричић са дијелом медицинског особља

Особље Кабинета за трансфузију крви Никшић

28. фебруара прву акцију у 2009. години.

У овој акцији, којој се одазвао велики број чланова Клуба, па чак и даваоци крви из плужинске и пљеваљске подружнице, али и грађани Никшића као гости и пошто-

ца крви не познаје никакве препреке на најбољи начин су показали **Ратко Пушоњић**, **Вукоман Ровчанин** и **Миливоје Пековић**, чланови Подружнице ТЕ „Пљеваља“, које смо затекли у Кабинету за трансфузију кр-

На основу чл. 32 и 40 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, VI ванредна Скупштина акционара Друштва 23.03.2009.године, д о н и ј е л а ј е

ОДЛУКУ О УКИДАЊУ ОДЛУКА О ОСНИВАЊУ ДРУШТАВА СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ

1. Укида се Одлука V ванредне Скупштине акционара Електропривреде Црне Горе АД Никшић о оснивању Друштва са ограниченом одговорношћу „Производња“ Никшић бр.10-00-4296 од 31.03.2008. године.
2. Укида се Одлука V ванредне Скупштине акционара Електропривреде Црне Горе АД Никшић о оснивању Друштва са ограниченом одговорношћу „Пренос“ Подгорица бр.10-00-4297 од 31.03.2008. године.
3. Укида се Одлука V ванредне Скупштине акционара Електропривреде Црне Горе АД Никшић о оснивању Друштва са ограниченом одговорношћу „Дистрибуција“ Подгорица бр.10-00-4298 од 31.03.2008.године.
4. Укида се Одлука V ванредне Скупштине акционара Електропривреде Црне Горе АД Никшић о оснивању Друштва са ограниченом одговорношћу „Снабдијевање“ Никшић бр.10-00-4299 од 31.03.2008.године
5. Укида се Одлука V ванредне Скупштине акционара Електропривреде Црне Горе АД Никшић о оснивању Друштва са ограниченом одговорношћу „Електроградња“ Подгорица бр.10-00-4300 од 31.03.2008.године
6. Ова одлука ступа на снагу даном доношења а објавиће се у информативном листу Друштва.

Број: 10-00-3202

Никшић, 23.03.2009.године

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ,

Ранко Војиновић, дипл.ел.инж.

На основу члана 22г Закона о привредним друштвима („Сл.лист РЦГ“ бр.6/02 и „Сл.лист ЦГ“ бр.17/07 и 80/08) и члана 62 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, VI ванредна Скупштина акционара Друштва 23.03.2009.године, д о н и ј е л а ј е

ОДЛУКУ О УТВРЂИВАЊУ УСЛОВА И НАЧИНА ОДВАЈАЊА УЗ ОСНИВАЊЕ НОВОГ ДРУШТВА

1. Утврђују се Услови и начини одвајања уз оснивање новог друштва.
2. Ова одлука ступа на снагу са даном доношења.

Број: 10-00-3203

Никшић, 23.03.2009.год.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ,

Ранко Војиновић, дипл.ел.инж.

На основу члана 35 став 2 тачка 7, члана 22 став 1 тачка 2а и чл.22г Закона о привредним друштвима („Сл.лист РЦГ“ бр.6/02 и „Сл.лист ЦГ“ бр.17/07 и 80/08) и члан 62 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, VI ванредна Скупштина акционара Друштва одржана 23.03.2009.године, д о н и ј е л а ј е

ОДЛУКУ О РЕСТРУКТУРИРАЊУ ПУТЕМ ОДВАЈАЊА УЗ ОСНИВАЊЕ НОВОГ ДРУШТВА

I ПРЕДМЕТ

1. Овом одлуком уређује се реструктурирање Електропривреде Црне Горе АД Никшић (у даљем тексту: Постојеће друштво) одвајањем уз оснивање Акционарског друштва „Пренос“ Подгорица (у даљем тексту: Ново друштво).

2. Реструктурирање Постојећег друштва врши се у складу са прихваћеним материјалима Одбора директора:
  - Извјештај о разлозима и последицама одвајања уз оснивање Преноса и
  - Предлог услова и начина одвајања уз оснивање Преноса.

II ОДВАЈАЊЕ УЗ ОСНИВАЊЕ

3. Постојеће друштво се реструктурира одвајањем уз оснивање Новог друштва на које преноси дио имовине и обавеза а оно у зајмену емитује акције акционарима Постојећег друштва.

4. Одвајање уз оснивање из тачке 3. врши се на следећи начин:

4.1. Постојеће друштво одваја дио своје имовине неопходне за обављање преносне дјелатности, оператора преноса и оператора тржишта у електро-енергетском систему Црне Горе укупне књиговодствене вриједности 136.499.341,66 € и исту преноси на Ново друштво.

Попис и опис имовине из става 1. са исказом њене вриједности дат је у Прилогу 1 ове одлуке и чини њен саставни дио.

4.2. Постојеће друштво одваја дио својих обавеза које се односе на имовину и дјелатности из тачке 4.1. укупне вриједности 15.652.826,24 € на дан 31.12.2008.године и исте преноси на Ново друштво.

Попис и опис обавеза из става 1 са исказом њихове вриједности дат је у Прилогу 1 ове одлуке и чини њен саставни дио.

4.3. Постојеће друштво за износ разлике вриједности пренијете имовине и обавеза од 120.846.515,42 € смањује свој основни капитал тако да исти износи 871.037.903,32 €

Смањење капитала из става 1. врши се умањењем номиналне вриједности акција Постојећег друштва са 8,7093 € на 7,6482 €

4.4. Ново друштво емитује 113.887.961 акцију акционарима Постојећег друштва пропорционално власничкој структури на дан доношења ове одлуке.

Акције из става 1. су обичне акције номиналне вриједности 1,0611 €

4.5. Списак акционара Новог друштва са прегледом припадајућег броја акција добијених подјелом из тачке 4.4. чини Прилог 3 ове Одлуке и њен саставни дио.

4.6. Поред имовине и обавеза Ново друштво према фактичком стању рада, преузима и све запослене из постојећег Друштва наведене у Прилогу 3. ове одлуке који чини њен саставни дио.

III ОСНИВАЊЕ НОВОГ ДРУШТВА

5. Ова одлука представља истовремено и одлуку о оснивању Новог друштва.

Ново друштво се оснива на неодређено вријеме.

6. Ново друштво се има сматрати основаним даном регистрације статусних промјена насталих одвајањем уз оснивање код Централног регистра Привредног суда.

7. Обавезе из тачке 4.2. Ново друштво преузима са даном 01.01.2009.године.

Обавезе из става 1 и начин њихове реализације од стране Новог и Постојећег друштва према повјериоцима на дан 01.01.2009.године биће прецизирани њиховим уговором о међусобном преузимању права и обавеза.

8. Пословне трансакције Новог друштва настају са даном 01.01.2009.године.

Пословне трансакције из става 1. од 01.01.2009.године до дана регистрације Новог друштва у име Новог друштва обављаће Постојеће друштво.

9. Лице овлашћено за спровођење законом утврђених радњи у поступку реструктурирања одвајањем уз оснивање Новог привред-

ног друштва код Комисије за хартије од вриједности, Централне депозитарне агенције и Централног регистра Привредног суда је секретар Електропривреде Црне Горе АД Никшић Миливоје Вујачић, дипл.правник.

IV НАЗИВ, ОБЛИК И СЈЕДИШТЕ НОВОГ ДРУШТВА

10. Назив Новог друштва је: Акционарско друштво „Пренос“ Подгорица.

Скраћени назив Новог друштва гласи: „Пренос“ АД Подгорица.

11. Облик Новог друштва је акционарско друштво.

12. Сједиште Новог друштва је у Подгорици, Булевар Св.Петра Цетињског бр.18.

V ДЈЕЛАТНОСТ НОВОГ ДРУШТВА

13. Основне дјелатности Новог друштва су:

- пренос електричне енергије,
- дјелатност оператора преносног система и
- дјелатност оператора тржишта.

Поред основне дјелатности Ново друштво обавља и друге дјелатности које се уобичајено обављају уз дјелатности из става 1.

14. Дјелатности из тачке 13. обављају се на основу одговарајућих лиценци и одобрења Регулаторне агенције за енергетику под шифром 40105 – пренос електричне енергије.

15. Основне дјелатности Новог друштва су од јавног интереса и обављају се на начин који обезбјеђује уредно и квалитетно задовољавање потреба црногорског електро-енергетског система, профитабилност пословања и остваривање добрих пословних односа са свим партнерима, а посебно Постојећим друштвом.

VI ПРАВА АКЦИОНАРА

16. Поред права и обавеза акционари Новог друштва имају и имовинска, неимовинска и посебна права утврђена Законом.

Од дана регистрације Новог друштва престају сва права његових акционара у Постојећем друштву по основу акција које су емитоване у зајмену за одвојену нето имовину Постојећег друштва.

17. Власници акција Новог друштва учествују у његовој добити од 01.01.2009.године.

VII ОСНИВАЧКА АКТА НОВОГ ДРУШТВА

18. Поред Одлуке о одвајању уз оснивање и Статут „Пренос“-а АД Подгорица је оснивачки акт Новог друштва.

Статут Новог друштва уређује питања утврђена Законом.

19. Предлог статута Новог друштва чини Прилог 5. ове одлуке и њен саставни дио.

20. Статут Новог друштва доноси његова Оснивачка скупштина.

VIII ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

21. Трошкове одвајања уз оснивање Новог друштва сноси Постојеће друштво.

22. Постојеће друштво није члан Новог друштва нити има било каква финансијска, управљачка или друга права према њему и његовим акционарима.

23. Ново друштво је овлашћено да на основу ове Одлуке а без присуства Постојећег друштва књижи се код надлежних органа као

власник пренијете имовине.

24. Запослени у Новом друштву почињу остваривати права и обавезе почев од дана преузимања.

25. Ова одлука ступа на снагу даном доношења а примјењиваће се од дана регистрације Новог друштва код Централног регистра Привредног суда.

Број: 10-00-3204
Никшић, 23.03.2009.год.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ,
Ранко Војиновић, дипл.ел.инж.

На основу члана 22г став 1. и члана 59 став 1 и 7. Закона о привредним друштвима („Сл.лист РЦГ“ бр.6/02 и „Сл.лист ЦГ“ бр.17/07 и 80/08) и чл. 24 и 32. став 2. тачка 5 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, VI ванредна Скупштина акционара Друштва одржаном 23.03.2009.године, д о н и ј е л а ј е

О Д Л У К У

О СМАЊЕЊУ КАПИТАЛА ПО ОСНОВУ РЕСТРУКТУРИРАЊА ПУТЕМ ОДВАЈАЊА УЗ ОСНИВАЊЕ НОВОГ ДРУШТВА

Члан 1.

Електропривреда Црне Горе АД Никшић у поступку реструктурирања одвајањем уз оснивање новог друштва „Пренос“ АД Подгорица и преносом му имовине од 136.499.341,66 € и обавеза од 15.652.826,24 € смањује свој основни капитал за 120.846.515,42 € тако да исти умјесто 991.884.418,74 € износи 871.037.903,32 €

Члан 2.

Смањење капитала Електропривреде Црне Горе АД Никшић из члана 1. извршиће се смањењем номиналне вриједности њених акција са 8,7093 € на 7,6482 €

Члан 3.

Лице овлашћено за спровођење законом утврђених радњи у по-

ступку реструктурирања одвајањем уз оснивање новог привредног друштва код Комисије за хартије од вриједности, Централне депозитарне агенције и Централног регистра Привредног суда је секретар Електропривреде Црне Горе АД Никшић Миљивоје Вујачић, дипл.правник.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења а примјењиваће се од дана евидентирања емисије акција по основу реструктурирања одвајањем уз оснивање новог друштва код Комисије за хартије од вриједности.

Број: 10-00-3205
Никшић, 23.03.2009.год.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ,
Ранко Војиновић, дипл.ел.инж.

На основу члана 22 став 1. тачка 2а) и члана 22г став 1. Закона о привредним друштвима („Сл.лист РЦГ“ бр.6/02 и „Сл.лист ЦГ“ бр.17/07 и 80/08), чл.25 и 44б став 1. тачка 1. Закона о хартијама од вриједности („Сл.лист РЦГ“ бр.59/00 и 28/06), члана 1 став 1. тачка 2) Правила о евидентирању емисија хартија од вриједности када је емитент Република Црна Гора и када се хартије од вриједности издају унапријед познатим стицаоцима („Сл.лист РЦГ“ бр.34/07), Одлуке Скупштине акционара Електропривреде Црне Горе АД Никшић о реструктурирању путем одвајања уз оснивање новог друштва и члана 32 Статута Друштва, VI ванредна Скупштина акционара Електропривреде Црне Горе АД Никшић одржана 23.03.2009.године, д о н и ј е л а ј е

О Д Л У К У

О ЕМИСИЈИ АКЦИЈА ПО ОСНОВУ РЕСТРУКТУРИРАЊА ОДВАЈАЊЕМ УЗ ОСНИВАЊЕ НОВОГ ДРУШТВА

Члан 1.

Овом одлуком врши се емисија акција Акционарског друштва „Пренос“ - Подгорица, у оснивању, по основу преноса дијела имовине и обавеза Електропривреде Црне Горе АД Никшић у поступку реструктурирања одвајањем уз оснивање новог друштва.

Члан 2.

Електропривреда Црне Горе АД Никшић, у поступку реструктурирања, преноси дио своје нето имовине у вриједности 120.846.515,42 € на име обезбјеђења основног капитала за оснивање Акционарског друштва „Пренос“ Подгорица које у замјену емитује 113.887.961 акција појединачне номиналне вриједности 1,0611 €

Акције из става 1. су обичне са правом гласа и гласе на име.

Акције из става 1. распоређују се постојећим акционарима Електропривреде Црне Горе АД Никшић сразмјерно њиховој власничкој структури на дан доношења ове одлуке.

Члан 3.

За извршени пренос дијела своје имовине и обавеза на Акционарско друштво „Пренос“ Подгорица, у оснивању, смањује се капитал Електропривреде Црне Горе АД Никшић са 991.884.418,74 € на 871.037.903,32 €

Смањење капитала из става 1. извршиће се смањењем номиналне вриједности акција Електропривреде Црне Горе АД Никшић са 8,7093 € на 7,6482 €

Члан 4.

Услед извршеног ресруктурирања Електропривреде Црне Горе АД Никшић одвајањем уз оснивање Акционарског друштва „Пренос“ Подгорица:

- Смањује се основни капитал Електропривреде Црне Горе АД Никшић за 120.846.515,42 € тако да исти износи 871.037.903,32 €

- Смањује се номинална вриједност акција Електропривреде Црне Горе АД Никшић са 8,7093 € на 7,6482 €

- Формира се основни капитал Акционарског друштва „Пренос“ Подгорица у оснивању, од 120.846.515,42 € и исти дијели на 113.887.961 акцију номиналне вриједности 1,0611 €

- Акционарима Електропривреде Црне Горе АД Никшић, сходно њиховој власничкој структури на дан доношења ове одлуке распоређују се акције Акционарског друштва „Пренос“ Подгорица.

Члан 5.

Акције издате емисијом из ове одлуке дају следећа права:

- право на управљање,
- право на дивиденду,
- право на учешће у расподјели имовине Друштва у случају стечаја или ликвидације,
- право прече куповине акција у случају повећања капитала Друштва новчаним улозима и
- друга права утврђена законом и Статутом Друштва.

Члан 6.

Емитент ће емисију акција из ове одлуке евидентирати код Комисије за хартије од вриједности Црне Горе.

Члан 7.

Електропривреда Црне Горе АД Никшић ће, у складу са прописима и одредбама ове одлуке извршити потребне промјене у Централном регистру Централне депозитарне агенције регистрацијом смањења номиналне вриједности акција, поништењем акција и уписом акција Преноса АД Подгорица на име својих, постојећих акционара.

Члан 8.

Лице овлашћено за спровођење активности у вези са емисијом акција из ове одлуке је секретар Електропривреде Црне Горе АД Никшић Миливоје Вујачић, дипл. правник.

Члан 9.

Ова одлука ступа на снагу даном пријема рјешења Комисије за хартије од вриједности о евидентирању ове емисије акција.

Број: 10-00-3206

Никшић, 23.03.2009.год.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ,

Ранко Војиновић, дипл.ел.инж.

На основу члана 35 став 2 тачка 1 Закона о привредним друштвима („Сл.лист РЦГ“ бр.6/02 и „Сл.лист ЦГ“ бр.17/07 и 80/08) и члана 32 став 2 алинеја 1 и члана 66 став 1 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, VI ванредна Скупштина акционара Друштва 23.03.2009.године, д о н и ј е л а ј е

О Д Л У К У О Д О Н О Ш Е Њ У И З М Ј Е Н А И Д О П У Н А С Т А Т У Т А И У Т В Р Ћ И В А Њ У П Р Е Ч И Ш Ћ Е Н О Г Т Е К С Т А

1. Доносе се Измјене и допуне Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић.
2. Утврђује се пречишћени текст Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић.
3. Ова одлука ступа на снагу са даном регистрације промјена Статута код Централног регистра Привредног суда у Подгорици.

Број: 10-00-3207

Никшић, 23.03.2009.год.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ,

Ранко Војиновић, дипл.ел.инж.

На основу чл.35 став (2) тачка 1) Закона о привредним друштвима ("Сл.лист РЦГ" бр.6/02 и "Сл.лист ЦГ" бр.17/07 и 80/08) и чл.32 став 2 алинеја 1 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, VI ванредна Скупштина акционара Друштва 23.03.2009.године, донијела је

ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ СТАТУТА ЕЛЕКТРОПРИВРЕДЕ ЦРНЕ ГОРЕ АД НИКШИЋ

Члан 1.

У чл.1 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић од 24.12.2004.године, 27.06.2006.године, 29.06.2007.године, 31.03.2008.године и 30.06.2008.године, брише се тачка и додају ријечи: „и организована као вертикално интегрисани функционално раздвојени електроенергетски субјект.“

Члан 2.

У чл.2 став 1. брише се ријеч: „пренос.“.
Став 2 мијења се и гласи:
„2. Скраћени називи Друштва су:
- Електропривреда Црне Горе АД Никшић и
- ЕПЦГ.“

Члан 3.

У чл.10 став 1. бришу се алинеје 2, 6 и 8.

Члан 4.

У чл.11 став 2 бришу се ријечи: „као матично и његова зависна друштва“

Члан 5.

Чл.12 мијења се и гласи:
„Друштво се организационо састоји од три функционалне цјелине: Производња, Дистрибуција и Снабдијевање.“

За обављање заједничких послова у Друштву организује се Дирекција Друштва као организациона цјелина“.

Члан 6.

Чл.13 се мијења и гласи:
„За обављање дјелатности изградње и одржавања електроенергетских објеката организује се Електроградња као организациона цјелина.“

Члан 7.

Члан 14 мијења се и гласи:
„Организација Друштва, структура и састав менаџмента и администрације ближе се уређују општим актом о организацији.“

Члан 8.

Чл.15 се мијења и гласи:
„За обављање контролних послова у Друштву формира се Тим за интерну ревизију.
Радам Тима за интерну ревизију непосредно координира Одбор директора Друштва.“

Члан 9.

У чл.16 став 1. бришу се ријечи: „и потписују“.

У ставу 2. иза ријечи: „секретару Друштва“, додају се ријечи: „директору цјелине“.

Члан 10.

У чл.17 став 1. ријеч: „и“ иза ријечи: „Одбора директора“ замјењује се зарезом, а иза ријечи: „Извршни директор“ додају се ријечи: „и директори цјелина“.

Члан 11.

Чл.18 се мијења и гласи:
„Друштво потписује заступник, односно пуномоћник потписом одговарајућег акта“.

Члан 12.

У чл.19 иза става 2 додаје се нови став који гласи:
„3. Функционалне и организационе цјелине немају својство правног лица и у правном промету иступају под називом Друштва.“

Члан 13.

У чл.20 став 3 ријечи: „ њиховог улога“ замјењују се ријечима: „њихових акција“.

Члан 14.

У чл.21 број: „991.884.418,73“ замјењује се бројем: „871.037.903,32“.

Члан 15.

У чл.22 став 2. број: „8,7093“ замјењује се бројем: „7,6482“.
У ставу 3 брише се заграда и ријечи: „класа Ц“

Члан 16.

У чл.26 став 1 се брише а у ставу 2 ријечи иза ријечи: „пријаву“ замјењује се ријечима: „прелазе износ утврђен актима регулатора.“

Члан 17.

Члан 27 се мијења и гласи:
„Имовина велике вриједности је имовина Друштва чија је вриједност најмање 10% књиговодствене вриједности укупне имовине Друштва“.

Члан 18.

У чл.28 бришу се ријечи: „чија је одговорност ограничена до висине улога и“.

Члан 19.

У чл.29 алинеја 8 ријечи: „зависних друштава“ замјењују се ријечју: „цјелина“.

Члан 20.

У чл.31 алинеја 3 брише се ријеч: „и“, на крају алинеје 4 додаје се

ријеч: „и“ и додаје се алинеја 5 која гласи:

„ – Директори функционалних цјелина“.

Члан 21.

У чл.32 став 2 на крају алинеје 9 додају се ријечи: „ чији је оснивачки улог већи од 1% капитала Друштва“, а алинеја 12 се брише.

У ставу 3 иза ријечи: „Извршни директор“ додаје се зарез и ријечи: „директори функционалних цјелина“.

Члан 22.

У чл.33 ријеч: „шест“ замјењује се ријечју: „три“.

Члан 23.

У чл.34 став 3 ријечи: „једна петина“ замјењују се бројем: „5%“.

У ставу 5 ријеч: „Републици“ замјењује се ријечима: „Црној Гори“.

Иза става 7 додаје се нови став који гласи:

„8. Материјали са предлозима одлука које треба да се размотре на Скупштини акционара, излажу се на увид акционарима у сједишту Друштва и управним зградама електродистрибуција и њихових пословница најмање 20 дана прије дана одржавања Скупштине, ако није другачије одређено законом и овим Статутом.“

Члан 24.

У чл.35 став 2 ријечи: „једну петину“ замјењују се бројем: „5%“

Члан 25.

У чл.36 став 4 ријечи: „најмање један акционар“ замјењују се ријечима: „два акционара“.

Члан 26.

У чл.37 став 1 додају се ријечи: „осим случајева за које се Законом или овим Статутом захтијева други кворум“.

Став 3 се брише, а досадашњи став 4 постаје став 3.

Члан 27.

У члану 38 иза става 2 додаје се нови став који гласи: „Гласање путем гласачких листића врши се на начин утврђен Законом.“

Досадашњи ставови 3 до 5 постају ставови 4 до 6.

Досадашњи став 6 постаје став 7, мијења се и гласи: „Скупштина акционара доноси одлуке већином гласова акција присутних или заступаних преко пуномоћника или гласачких листића на сједници Скупштине, осим у случајевима када се за доношење одлуке Законом и овим Статутом захтијева друга већина.“

Досадашњи ставови 7 и 8 се бришу.

Досадашњи ставови 9 и 10 постају ставови 8 и 9.

Члан 28.

У чл.40 став 1 алинеја 2 испред тачке 1 додаје се нова тачка која

гласи: „* мијења дјелатност Друштва,“

Иза алинеје 5 додаје се нова алинеја 6 која гласи: „- то захтијева ревизор који је поднио оставку,“

- досадашња алинеја 6 постаје алинеја 7.

Члан 29.

Члан 42 мијења се и гласи:

„На ванредној Скупштини поступа се у складу са чл.36 овог Статута.“

Члан 30.

Члан 43 се мијења и гласи:

„На кворум и доношење одлука ванредне Скупштине примјењују се одредбе чл.37 и 38 овог Статута.“

Члан 31.

У чл.44 став 1 алинеја 3 ријеч: „одлуке“ замјењује се ријечју: „одредбе“.

У алинеји 4 испред ријечи: „одлука“ додаје се ријеч: „донијета“.

Члан 32.

У чл.45 став 1. ријечи: „и органи зависних друштава“ замјењују се ријечима: „и директори функционалних цјелина“.

Члан 33.

У чл.46 став 3 алинеја 2 брише се ријеч: „и“.

Иза алинеје 3 додају се двије нове алинеје које гласе:

„- директори функционалних цјелина и
- секретар Друштва“.

Члан 34.

У чл.48 став 2 алинеја 4 се мијења и гласи:

“- сазива редовну и ванредну скупштину акционара,“

У алинеји 3 додају се ријечи: “у границама својих надлежности преко председника Одбора”,

У алинеји 7 иза ријечи: “Друштва” додаје се зарез и ријечи: “бизнис планове функционалних цјелина, Дирекције и Електроградње” а ријеч: “истог” замјењује ријечју: “истих”.

У алинеји 10 ријеч: “припрема” замјењује се ријечју: “утврђује”.

У алинеји 18 ријечи: “органа зависних друштава” замјењују се ријечима: “директоре функционалних цјелина”.

У алинеји 22 додају се ријечи: “чији је оснивачки капитал мањи од 1% капитала Друштва”.

У алинеји 23 иза ријечи: “управљања” додати ријеч: “привредних”

У алинеји 24 иза ријечи: “пословању” додати ријеч: “привредних” а ријеч: “Друштва” замијенити ријечју: “друштава”.

У ставу 3 ријечи: “обавезно присуствују” замјењују се ријечју: “на” а ријечи: “на којима” се бришу.

Члан 35.

У чл.50 став 2 испред алинеје 1 додаје се нова алинеја која гласи:
“- заступа и представља Друштво у оквиру надлежности Одбора директора,”

Члан 36.

У чл.51 став 3 додаје се нова реченица која гласи: “У том случају, ако је одсутан предсједник, сједницом предсједава најстарији присутни члан Одбора”.

У ставу 5 иза ријечи: “Извршни директор” додаје се зарез и ријечи: “директори функционалних цјелина и секретар” а ријеч: “присуствује” замјењује се ријечју: “присуствују”.

У ставу 8 иза ријечи: “члан” додају се ријечи: “у остављеном року”.

Члан 37.

У наслову поглавља 7.2.7. ријеч: “Надокнада” замјењује се ријечју: “Накнада”.

Члан 38.

У чл.52 став 1 ријеч: “надокнаду” замјењује се ријечју: “накнада”.

Члан 39.

У чл. 53 став 1 алинеја 2 мијења се и гласи:

“- заступа Друштво пред органима и другим субјектима у оквиру својих надлежности,”

У алинеја 8 ријечи: “органа зависних друштава” замјењују се ријечима: “директора функционалних цјелина”.

У алинеји 12 - на крају, додају се ријечи: “и друге захтјеве”.

У алинеји 13 ријеч: “за” замјењује се ријечју: “на” и на крају додају ријечи: “и других аката”.

Иза алинеје 20 додаје се нова алинеја која гласи:

“- именује и разрешава директора Електроградње,”

Алинеја 21 се мијења и гласи:

“Одлучује о заснивању и престанку радног односа у Друштву и врши прераспоред запослених и прерасподјелу радног времена у Дирекцији Друштва”.

Алинеја 22 се мијења и гласи:

“- одлучује о дисциплинској одговорности запослених који своја права и обавезе на рад и по основу рада остварују у Дирекцији Друштва”.

Члан 40.

У наслову поглавља 7.3.2. ријеч: “Избор” замјењује се ријечју: “Именовање”.

Члан 41.

У чл.54 став 2 ријеч: “избора” замјењује се ријечју: “именовања”.

Члан 42.

У чл.55 став 1 алинеја 3 бришу се ријечи: “и зависних друштава”

У алинеји 7 брише се ријеч: “писмена” а ријеч: “писменим” замјењује ријечју: “писаним”.

Члан 43.

Иза чл.56 додаје се ново поглавље и два члана који гласе:

“7.5. Директори функционалних цјелина

7.5.1. Надлежности директора

Члан 57.

1. Директор руководи и управља функционалном цјелином у оквиру одобреног плана и овлашћења утврђених овим Статутом и склопљеним уговором, поступа по налогу Одбора директора и Извршног директора а нарочито:

- Организује процес рада цјелине и њим руководи;
- Стара се и одговара за законитост рада цјелине и спровођење односних лиценци;
- Припрема и Извршном директору Друштва предлаже унутрашњу организацију и систематизацију радних мјеста функционалне цјелине;
- Припрема и предлаже бизнис план и планове развоја функционалне цјелине;
- Припрема захтјев за издавање лиценци и предлаже га Извршном директору;
- Сачињава предлоге кодекса и других аката и доставља их Извршном директору;
- Припрема периодични и годишњи извјештај о раду и пословању функционалне цјелине са финансијским исказима;
- Припрема и предлаже правила и прописе неопходне за рад функционалне цјелине која доноси Одбор директора или Регулаторна агенција за енергетику;
- Закључује уговоре са другим функционалним и организационим цјелинама;
- Руководи радом Дирекције функционалне цјелине;
- Предлаже распоред запослених у функционалној цјелини;
- Одлучује о дисциплинској одговорности запослених у функционалној цјелини;
- Одлучује о распореду и прераспореду радног времена функционалне цјелине;
- Врши и друге послове утврђене Законом, Статутом, општим актима и одлукама Одбора директора, Регулаторне агенције за енергетику и других надлежних органа.

2. Директор може одређене послове пренијети на друге запослене у функционалној цјелини, у складу са Законом, Статутом и одлукама Одбора директора.

7.5.2. Избор директора функционалне цјелине

Члан 58.

1. Одбор директора именује и разрешава директора функционалне цјелине на предлог Извршног директора Друштва.

2. Директор функционалне цјелине се именује на период од 4. године уз могућност поновног избора.

3. За директора функционалне цјелине може бити именовано лице које испуњава следеће услове:

- да има завршен VII степен стручне спреме техничке, економске или правне струке;
- да не постоје законске сметње за његово именоване и
- да има најмање 3 године искуства у струци.”

Досадашњи чланови 57 до 68 постају чланови 59 до 70.

Члан 44.

У досадашњем чл.57 став 3. иза ријечи: “имају” додаје се ријеч: “и”.

У ставу 5. ријечи: “зависних друштава” замјењују се ријечју: “цјелина”.

Члан 45.

У досадашњем чл.58 став 3. ријечи: “Зависна друштва” замјењују се ријечима: “Функционалне цјелине”.

У ставу 4. ријечи: “зависних друштава” замјењују се ријечима: “функционалних цјелина”.

Члан 46.

У чл.60 став 3 број: “20” замјењује се бројем: “24”.

Члан 47.

У досадашњем чл.62 став 1. иза ријечи: “друштвом,” додају се ријечи: “одвајањем уз оснивање новог друштва”.

Иза става 2. додаје се нови став који гласи:

“3. Оснивачку скупштину привредног друштва које настаје поступ-

ком реструктурирања Друштва сазива Одбор директора Друштва”.

Члан 48.

У досадашњем чл.63 став 1. иза ријечи: “актом” додају се ријечи: “који доноси”.

Члан 49.

У досадашњем чл.66 став 2 ријечи: “једном петином” замјењују се бројем: “5%”.

Став 4 се брише.

Члан 50.

У досадашњем чл.67 алинеја 5 се брише а на крају алинеје 13 додају се ријечи: “и др.”

Члан 51.

Ове Измјене и допуне објавиће се у информативном листу Друштва а ступају на снагу даном регистрације у Централном регистру Привредног суда.

Број: 10-00-3209

Никшић, 23.03.2009.год.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ,

Ранко Војиновић, дипл.ел.инж.

На основу члана 48. и 69. Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић и члана 70. Правилника о организацији Електропривреде Црне Горе АД Никшић, Одбор директора ЕПЦГ Никшић на VI сједници одржаној 28.11.2008.године донио је

П Р А В И Л Н И К

о измјенама и допунама Правилника о систематизацији радних мјеста Електропривреде Црне Горе АД Никшић

Члан 1.

У Правилнику о систематизацији радних мјеста Електропривреде Црне Горе АД Никшић од 30.09.2005.год. у Табеларном прегледу систематизације радних мјеста ХЕ „Пива“, врше се измјене и допуне тако што се:

1. Радно мјесто под редним бројем 50. и 77. у Служби одржавања – Одјељење електро послова, мијења се и гласи:

50	Електромеханичар - дизаличар	30.25.00 30.22.25	III	КВ радник електро или машинске струке	1	3,73	1,39
77	Руковалац грађевинских машина - дизаличар	30.52.31	III	Школа за КВ раднике – руковалац грађевинских машина	2	3,73	1,39

2. Радно мјесто под редним бројем 99 у Служби за правне, кадровске и опште послове, мијења се и гласи:

99	Административни техничар	40.71.21 40.88.01 40.24.32 40.02.01	IV	Средња школа – познавање рада на рачунару	1	3,84	1,00
----	--------------------------	--	----	---	---	------	------

Члан 2.

Правилник ступа на снагу даном доношења.

Број: 10-00-14918
Никшић, 02.12.2008.године

ПРЕДСЈЕДНИК,
Срђан Ковачевић, дипл.ел.инж.

На основу члана 20 став (9) и члана 22а, став (3), тачка 11) Закона о привредним друштвима („Сл.лист РЦГ“ бр.6/02 и „Сл.лист ЦГ“ бр.17/07 и бр.80/08), Оснивачка Скупштина акционара, Акционарског друштва Пренос – Подгорица, одржана 27.03.2009.године, донијела је

СТАТУТ

АКЦИОНАРСКОГ ДРУШТВА ПРЕНОС - ПОДГОРИЦА

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

1.1. Оснивање

Члан 1.

(1) Акционарско друштво Пренос – Подгорица (даље у тексту: Друштво), основано је Одлуком о реструктурирању путем одвајања уз оснивање новог друштва бр. 10-00- __, коју је донијела VI ванредна Скупштина акционара Електропривреде Црне Горе АД – Никшић, одржана 23.03.2009. године.

1.2. Трајање Друштва

Члан 2.

(1) Друштво се оснива на неодређено вријеме.

II ПОСЛОВНО ИМЕ, СЈЕДИШТЕ И СТАТУСНА ОБИЉЕЖЈА ДРУШТВА

2.1. Пословно име Друштва

Члан 3.

(1) Друштво послује под називом: Акционарско друштво Пренос – Подгорица.

(2) Скраћени назив Друштва гласи: Пренос АД - Подгорица.

2.2. Сједиште Друштва

Члан 4.

(1) Сједиште Друштва је у Подгорици – Булевар Светог Петра Цетињског број 18.

2.3. Дан Друштва

Члан 5.

(1) Дан Друштва и начин обиљежавања дана Друштва утврдиће Одбор директора, посебном одлуком.

2.4. Печат и штампил

Члан 6.

(1) Друштво има печат и штампил који садрже пуни назив Друштва, амблем и сједиште Друштва.

(2) Одбор директора, посебним актом бли-

же уређује облик, садржину и изглед печата и штампила, број печата и штампила, начин њихове употребе, чувања и евиденције.

2.5. Амблем Друштва

Члан 7.

(1) Друштво има амблем који симболизује дјелатност Друштва.

(2) Изглед и садржину амблема утврђује Одбор директора.

2.6. Меморандум

Члан 8.

(1) Меморандум Друштва садржи: податке о називу и сједишту, амблем, телефон, факс, број жиро рачуна, назив Централног регистра Привредног суда, број Централног регистра под којим је евидентирано и друге податке.

(2) Изглед и садржину меморандума утврђује Извршни директор.

III ДЈЕЛАТНОСТ И ОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТВА

3.1. Дјелатност Друштва

Члан 9.

(1) Друштво обавља дјелатности прописане Законом о енергетици, лиценцама и овим Статутом и то:

- 1) пренос електричне енергије
- 2) дјелатност оператора преносног система и
- 3) дјелатност оператора тржишта.

(2) Дјелатности из става (1) овог члана, обављају се под шифром 40105 - пренос електричне енергије.

(3) Поред дјелатности из става (1) овог члана, Друштво обавља и следеће дјелатности:

- 45310 – постављање електричних инсталација и опреме и
- 74202 - пројектовање грађевинских и других објеката.

3.2. Организација Друштва

Члан 10.

(1) Дјелатности из члана 9. овог Статута

обављају Дирекција Друштва и дјелови Друштва.

(2) Унутрашња организација Друштва ближе се уређује општим актом о организацији Друштва.

3.3. Обезбјеђење јавног интереса

Члан 11.

(1) Дјелатност Друштва је од јавног интереса.

(2) Друштво обавља дјелатности из члана 9. овог Статута на начин којим обезбјеђује сигуран, поуздан и ефикасан рад преносног система на принципима јавности и недискриминације према корисницима дјелатности.

IV ЗАСТУПАЊЕ ДРУШТВА

4.1. Заступници

Члан 12.

(1) Друштво заступају предсједник Одбора директора и Извршни директор у границама својих овлашћења утврђених законом, овим Статутом, посебним уговором и одлукама Одбора директора.

(2) Одбор директора, на предлог предсједника Одбора, односно Извршног директора, може дати генерално овлашћење члану Одбора директора, Извршном директору, члану менаџмента или Секретару Друштва за обављање одређене врсте послова Друштва.

4.2. Пуномоћници

Члан 13.

(1) Предсједник Одбора директора и Извршни директор у границама својих овлашћења, могу дати пуномоћје запосленима у Друштву, као и лицима ван Друштва да заступају Друштво.

(2) Овлашћење пуномоћника може бити опште или ограничено на одређени посао или врсту посла, с тим да ограничење има дејство према трећем лицу само ако је оно за њега знало или је могло знати.

4.3. Потписивање

Члан 14.

(1) Друштво потписују председник Одбора директора, Извршни директор, овлашћени заступник, односно пуномоћник.

V ИСТУПАЊЕ И ОДГОВОРНОСТ У ПРАВНОМ ПРОМЕТУ

5.1. Правни промет

Члан 15.

(1) Друштво је правно лице са правима, обавезама и одговорностима утврђеним законом и овим Статутом.

(2) Друштво у оквиру дјелатности утврђених овим Статутом, иступа у правном промету, закључује послове и обавља друге правне радње.

5.2. Одговорност

Члан 16.

(1) Друштво је правно лице које је својом имовином и обавезама путпуно одвојено од акционара.

(2) Друштво одговара за своје обавезе својом цјелокупном имовином.

(3) Одговорност акционара Друштва ограничена је до висине вриједности акција које посједује.

VI ОСНОВНИ КАПИТАЛ

6.1. Основни капитал

Члан 17.

(1) Основни капитал Друштва износи 120.846.515, 42 еура-а.

6.2. Број, врста и вриједност акција

Члан 18.

(1) Основни капитал Друштва подијељен је на 113.887.961 акција.

(2) Све акције Друштва су обичне акције са правом гласа.

(3) Номинална вриједност једне акције износи 1,0611 еура.

VII ПРОМЈЕНА ОСНОВНОГ КАПИТАЛА

Члан 19.

(1) Друштво може повећати, односно смањити основни капитал под условима и по поступку утврђеном законом.

7.1. Повећање основног капитала

Члан 20.

(1) Друштво може повећати основни капитал додатним улозима својих акционара или других лица којима издаје нове акције.

(2) Основни капитал може се повећати из средстава резерви и нераспоређене добити, уколико то није у супротности са намјеном средстава резерви и ако Друштво према последњем годишњем обрачуна нема непокривених губитака.

(3) Акције из става (1) овог члана, дијеле се лицима која су била акционари Друштва на дан доношења одлуке Скупштине акционара, пропорционално њиховом учешћу у укупном броју акција Друштва.

(4) Одлуку о повећању основног капитала из става (1) овог члана доноси Скупштина акционара којој присуствују акционари који посједују најмање 2/3 укупног броја акција.

(5) Одлуком из става (2) овог члана утврђује се класа и број акција које се издају.

(6) Ако постоји неколико класа акција, посебне одлуке о повећању капитала доноси свака класа акционара.

(7) Капитал се сматра увећаним достављањем измјена статута ЦРПС-а, након што се акције упишу и уплате.

(8) Скупштина акционара може одлуком која је донијета 2/3-ском већином гласова присутних или заступаних акционара, овластити Одбор директора да донесе одлуку о емисији акција.

(9) Износ одобреног повећања капитала (овлашћеног капитала) из става (8) овог члана не може бити већи од 10 % вриједности основног капитала, а рок важења овлашћења Одбора директора не може бити дужи од пет година, рачунајући од дана доношења одлуке о одобрењу.

10) Одобрење се може продужити, одлуком Скупштине акционара, више пута, за период који не може бити дужи од пет година по сваком одобрењу.

7.2. Право прече куповине акција

Члан 21.

(1) Када се капитал повећава новчаним улозима, акције морају бити понуђене по основу права прече куповине постојећим акционарима, при чему акционари имају право на куповину акција сразмјерно броју акција Друштва које посједују.

(2) Право прече куповине мора се искористити у року од 30 дана од дана објављивања понуде или од дана достављања обавјештења акционарима, рачунајући од дана који је каснији у времену.

(3) Право из става (1) овог члана може се

измијенити или укинути на предлог Одбора директора, одлуком Скупштине акционара уз сагласност 2/3 акционара на које се та одлука односи.

7.3. Смањење основног капитала

Члан 22.

(1) Основни капитал може се смањити, на основу одлуке Скупштине акционара под условом да за њу гласају акционари који посједују најмање 2/3 укупног броја акција.

(2) Друштво не може извршити смањење капитала уколико не понуди додатне гаранције за обавезе сваком повјериоцу који то захтијева, а чија су потраживања правно ваљана прије дана објављивања одлуке.

(3) Капитал Друштва може се смањити, поништењем сразмјерног броја акција, тако да се сразмјерно умањи број акција сваком акционару појединачно или смањењем номиналне вриједности акција.

(4) Друштво може, потпуно или дјелимично, извршити акционарима повраћај њихових улога, у складу са одредбама о смањењу капитала, приликом чега ће се поништити одговарајући број акција акционара којима је враћен дио улога или цијели улог.

7.4. Стицање сопствених акција

Члан 23.

(1) Друштво може куповати сопствене акције.

(2) Одлуку о куповини сопствених акција доноси Скупштина акционара.

(3) Одлуком из става (2) овог члана одређује се максималан број акција које се могу купити, максимална цијена која се може платити за те акције и рок за њихову куповину, који не може бити дужи од 12 мјесеци од дана доношења одлуке.

(4) Изузетно од става (2) овог члана, одлуку о стицању сопствених акција до 10% акцијског капитала, може донијети Одбор директора Друштва, ако је стицање сопствених акција неопходно ради заштите од озбиљне и непосредне штете по Друштво, о чему Одбор директора подноси детаљан извјештај, Скупштини акционара на првој наредној сједници.

(5) Друштво може стицати сопствене акције у вриједности већој од 10% акционарског капитала Друштва, само ако су акције стечене:

1) извршавањем одлуке о смањењу капитала;

2) преносом имовине приликом реструктурирања;

3) извршавањем законских обавеза или извршавањем судске одлуке којом се налаже откуп акција од мањинских акционара у циљу њиховог обештећења.

(6) Сопствене акције Друштво мора отуђити у року од 12 мјесеци од њиховог стицања, у противном дужно је да их поништи у року од три дана од дана истека рока и да о томе, у додатном року од три дана, обавијести Комисију за хартије од вриједности и ЦДА.

VIII ЕМИСИЈА ОБВЕЗНИЦА

8.1. Обвезнице

Члан 24.

(1) Обвезница Друштва је хартија од вриједности која даје право на фиксни приход.

(2) Одлуку о издавању обвезница из става (1) овог члана доноси Скупштина акционара већином гласова присутних и заступљених акционара.

(3) Права на камату и друга права власника обвезница утврђују се Одлуком из става (2) овог члана.

8.2. Замијењиве обвезнице

Члан 25.

(1) Замијењива обвезница је обвезница која се може замијенити за акције Друштва.

(2) Одлуку о емитовању замијењивих обвезница доноси Скупштина акционара којој присуствују акционари који посједују најмање 2/3 укупног броја акција.

(3) Одлуком из става (2) овог члана утврђује се број акција које се додјељују по основу замијењивих обвезница.

(4) Постојећи акционари имају право прече куповине замијењивих обвезница, сразмјерно броју акција Друштва које посједују.

(5) На рокове за остваривања права прече куповине и ограничења овог права, примјењују се одредбе члана 21., став (2) и (3) овог Статута.

(6) Одредбе овог члана примјењују се и на емитовање других хартија од вриједности које се замијењују за акције или дају право стицања акција.

IX ПРАВА И ОБАВЕЗЕ АКЦИОНАРА

9.1. Акционари

Члан 26.

(1) Акционар је физичко или правно лице, који је власник најмање једне акције Друштва.

9.2. Имовинска права акционара

Члан 27.

(1) Акционар има право:

1) на дивиденду, када Друштво одлучи да исплати дивиденде;

- 2) на располагање акцијама;
- 3) на бесплатне акције у случају повећања капитала из средстава Друштва;
- 4) приоритетног стицања акција нове емисије и замијењивих обвезница;
- 5) на откуп акција од стране Друштва;
- 6) друга имовинска права у складу са законом.

9.3. Неимовинска права акционара

Члан 28.

(1) Акционар има право:

- 1) да присуствују Скупштини акционара Друштва;
- 2) да гласа, уколико законом или овим Статутом није другачије одређено;
- 3) на достављање копије последњег биланса стања и биланса успеха Друштва, копије извјештаја Одбора директора или извјештаја ревизора, на лични захтјев акционара;
- 4) увида у предлоге одлука и материјале које ће се разматрати на Скупштини;
- 5) увида у копије финансијских извјештаја Друштва, укључујући извјештај ревизора;
- 6) да унапријед, путем писма или на самој Скупштини тражи објашњење и информације од Одбора директора у вези са материјалима и предложеним одлукама;
- 7) на дериватну тужбу;
- 8) да закључи споразум о гласању са другим акционарима и
- 9) друга неимовинска права у складу са законом.

9.4. Пуномоћје

Члан 29.

(1) Акционар има право да опумоћи друго лице да у његово име гласа или предузима друге радње на Скупштини акционара.

(2) Пуномоћник акционара не може бити ревизор, члан Одбора директора, Извршни директор и Секретар Друштва.

X ОРГАНИ, АДМИНИСТРАЦИЈА И РЕВИЗИЈА

10. Органи Друштва

Члан 30.

- (1) Органи Друштва су:
- Скупштина акционара;
  - Одбор директора;
  - Извршни директор и
  - Секретар Друштва.

10.1. Скупштина акционара

Члан 31.

(1) Скупштина акционара је највиши орган Друштва.

(2) Искључиво право Скупштине акционара је да:

1) донесе Статут Друштва и врши његове измјене и допуне;

2) бира и разрешава чланове Одбора директора;

3) бира и разрешава независног ревизора Друштва;

4) именује и разрешава ликвидатора Друштва;

5) доноси одлуке о располагању имовином Друштва велике вриједности чија је вриједност већа од 10% књиговодствене вриједности имовине Друштва;

6) доноси одлуке о расподјели добити и покрићу губитака;

7) доноси одлуке о повећању и смањењу основног капитала и замијени једне класе акција другом;

8) усваја Годишњи финансијски исказ и Извјештај о пословању Друштва;

9) доноси одлуке о реструктурирању Друштва, ликвидацији Друштва или подношењу предлога за покретање стечајног поступка;

10) доноси одлуку о оснивању нових привредних друштава чији је оснивачки улог већи од 1% основног капитала Друштва;

11) одобрава процјену неновчаних улога;

12) одлучује о политици накнада и о накнадама за рад чланова Одбора директора;

13) одлучује о ограничавању или укидању приоритетног права акционара да упишу акције или стекну замијењиве обвезнице;

14) одобрава закључење уговора у вези са куповином имовине од оснивача или већинског акционара Друштва у свим случајевима када исплата прелази 1/10 капитала Друштва;

15) одлучује о инвестицијама чија вриједност прелази 1/10 капитала Друштва;

16) доноси одлуку о куповини сопствених акција и издавању обвезница и замијењивих обвезница;

17) на захтјев Одбора директора разматра питања из његове надлежности која се односе на пословање Друштва;

18) доноси Пословник о свом раду;

19) одлучује о другим питањима у складу са законом и овим Статутом.

10.1.1. Редовна Скупштина

Члан 32.

(1) Редовна Скупштина акционара је скупштина акционара, која се одржава једанпут годишње, у року од три мјесеца **након завршетка сваке финансијске године.**

10.1.2. Сазивање редовне Скупштине

Члан 33.

(1) Редовну Скупштину акционара сазива Одбор директора Друштва или акционари који посједују најмање 5% акција Друштва.

(2) Акционари из става (1) овог члана имају право сазивања Скупштину акционара, уколико Одбор директора не сазове Скупштину у року из члана 32. овог Статута.

(3) У случају из става (2) овог члана, акционари упућују Одбору директора захтјев за сазивање сједнице са дневним редом и предлогом одлука које Скупштина треба да донесе.

(4) Скупштину акционара по налогу Одбора директора, организује Секретар Друштва.

(1) Обавјештење о сазивању Скупштине акционара објављује се два пута у најмање једном штампаном медију, који се издаје у Црној Гори, најкасније 30 дана прије дана одржавања Скупштине.

(2) Обавјештење о сазивању Скупштине садржи:

- мјесто одржавања Скупштине,
- датум и вријеме одржавања Скупштине,
- дневни ред Скупштине са обавјештењем

гдје акционари могу извршити увид у материјале и предлоге одлука који ће се разматрати на Скупштини акционара.

(3) Материјали са предлозима одлука излажу се на увид акционарима у сједишту Друштва, односно у просторијама Друштва изван сједишта, најмање 20 дана прије одржавања Скупштине акционара.

(4) Копије финансијских извјештаја, укључујући извјештај ревизора, излажу се на увид акционарима у сједишту Друштва у току радног времена, најмање 30 дана прије одржавања Скупштине, као и на самој Скупштини акционара.

(5) Обавјештење о сазивању Скупштине акционара доставља се Комисији за хартије од вриједности, најкасније 30 дана прије дана одржавања Скупштине.

10.1.3. Дневни ред

Члан 35.

(1) Дневни ред Скупштине акционара утврђује Одбор директора.

(2) Акционари који посједују најмање 5 % акционарског капитала, могу захтијевати од Одбора директора проширење дневног реда Скупштине акционара, најкасније 15 дана прије дана одржавања Скупштине, с тим што уз захтјев достављају и предлоге одлука уз предложене тачке дневног реда.

(3) О измјенама дневног реда акционари се обавјештају на исти начин на који се обавјештавају о одржавању Скупштине и то најкасније 10 дана прије дана одржавања сједнице.

(3) Поновна Скупштина се може одржати само по истом дневном реду који је био предвиђен за Скупштину која није одржана.

10.1.4. Поступање на Скупштини акционара

Члан 36.

(1) Скупштином акционара предједава Извршни директор Друштва, уколико другачије не одлучи већина присутних или заступаних акционара.

(2) Секретар Друштва је секретар сједнице Скупштине акционара.

(3) У одсуству Секретара Друштва, Извршни директор, односно предједавајући Скупштине

именују друго лице за секретара сједнице.

10.1.5. Листа присутних акционара

Члан 37.

(1) Присуство акционара или њихових пуномоћника на Скупштини, доказује се потписивањем листе присутних акционара, уз претходну идентификацију путем личних исправа.

(2) Листа из става (1) овог члана обавезно садржи број акција које посједује сваки акционар појединачно.

(3) Листу присутних потписују предједавајући Скупштине, Секретар Друштва и најмање један акционар кога овласти Скупштина акционара.

10.1.6. Записник

Члан 38.

(1) О току сједнице Скупштине води се записник.

(2) Записник потписују предједавајући, Секретар Друштва и најмање један акционар кога овласти Скупштина акционара.

(3) Уз записник се прилажу: листа присутних акционара, копије пуномоћја и гласачки листићи акционара који су се изјаснили унапријед или на Скупштини акционара.

(4) Записник са Скупштине акционара сачињава се најкасније у року од 15 дана од дана одржавања сједнице.

10.1.7. Кворум

Члан 39.

(1) Кворум редовне Скупштине акционара чине акционари који посједују најмање половину од укупног броја акција са правом гласа, а који су лично присутни или заступљени путем пуномоћника или гласачких листића, осим у случајевима за које се Законом и овим Статутом захтијева други кворум.

(4) Ако се на Скупштини акционара не постигне потребан кворум, поновљена и трећа Скупштина сазивају се по поступку и у роковима утврђеним Законом.

(5) Акционари који посједују акције са суспендованим правом гласа, узимају се у обзир приликом утврђивања кворума, али не и приликом доношења одлука.

10.1.8. Одлучивање

Члан 40.

(1) Гласање се врши по принципу једна акција – један глас.

(2) Гласање се врши изјашњавањем присутних акционара, односно њихових пуномоћника усмено или путем гласачких листића „за“ или „против“ предлога.

(3) Гласање путем гласачких листића врши се по поступку утврђеном Законом.

(4) Гласање путем гласачких листића је обавезно када се бирају чланови Одбора директора или ако то захтијевају акционари или њихови пуномоћници који посједују најмање 5% укупног броја акција Друштва.

(5) Скупштина акционара доноси одлуке већином гласова присутних и заступљених акционара путем пуномоћника или гласачких листића, осим у случајевима када се за доношење одлуке Законом и овим Статутом захтијева друга већина.

(6) Уколико је за доношење одлуке потребна сагласност акционара који посједују акције одређене класе, одлука се може донијети од стране тих акционара, само ако сједници присуствују акционари који посједују више од половине акција те класе.

(7) Предједавајући Скупштине упознаје присутне акционаре са резултатима гласања на самој сједници по свакој тачки дневног реда.

10.1.9. Споразум акционара о гласању

Члан 41.

(1) Акционари Друштва могу закључити споразум о гласању са циљем да се унапријед договор о гласању.

(2) Споразум обавезује само акционаре који су га потписали.

(3) Споразум о гласању може се закључити за једну сједницу Скупштине и поновљену сједницу или за одређено вријеме које не може бити дуже од пет година.

(4) Акционари – потписници споразума из става (1) овог члана, лично присуствују сједници Скупштине или именују заједничког пуномоћника.

(5) Примјерак споразума о гласању се предаје Друштву ради евиденције, односно уписује у регистар Друштва.

10.1.10. Ванредна Скупштина

Члан 42.

(1) Ванредна Скупштина акционара је свака Скупштина осим редовне годишње Скупштине акционара.

10.1.11. Сазивање ванредне Скупштине

Члан 43.

(1) Ванредну Скупштину акционара сазива Одбор директора или акционари који посједују најмање 5% акција Друштва.

(2) У случају из става (1) овог члана, акционари упућују Одбору директора писани захтјев за сазивање сједнице са дневним редом и предлогом одлука које Скупштина треба да донесе.

(3) Ванредна скупштина акционара сазива се у случају, ако Одбор директора или ак-

ционари из става (1) овог члана предлажу:

- 1) промјену дјелатности Друштва;
- 2) промјену акционарског капитала Друштва;
- 3) промјену ревизора прије истека уговореног рока;
- 4) промјену члана Одбора директора прије истека мандата;
- 5) ако је потребно размотрити озбиљне губитке Друштва;
- 6) ако је потребно дати одобрење Друштву да купи сопствене акције;
- 7) да се одобри реорганизација, спајање, добровољна ликвидација или подношење предлога за покретање стечајног поступка Друштва;
- 8) када то захтијева ревизор који је поднио оставку;
- 9) када се број чланова Одбора директора смањо испод прописаног минимума, односно ако је настао паран број чланова Одбора директора због подношења оставке неког члана прије истека мандата;
- 10) ако Одбор директора сматра да одређено питање треба размотрити на ванредној Скупштини.

(4) Одбор директора сазива ванредну Скупштину када нето имовина Друштва износи половину или мање од вриједности акционарског капитала Друштва, у року од 14 дана од дана сазнања за ту чињеницу.

(5) Ванредну Скупштину акционара по налогу Одбора директора, организује Секретар Друштва.

Члан 44.

(1) Обавјештење о сазивању ванредне Скупштине објављује се у складу са одребама члана 34. овог Статута.

(2) Ако се сазива поновна ванредна Скупштина, обавјештење о сазивању Скупштине објављује се најмање 10 дана прије дана одржавања сједнице.

(3) Скупштина се може сазвати и без придржавања рокова утврђених Законом и овим Статутом, ако се с тим сагласе сви акционари с правом гласа или њихови пуномоћници.

(4) Акционарима се мора омогућити увид у материјале и предлоге одлука које ће се разматрати на ванредној Скупштини, најкасније 20 дана прије дана одржавања сједнице.

10.1.12. Дневни ред ванредне Скупштине

Члан 45.

(1) Дневни ред ванредне Скупштине утврђује Одбор директора, изузев у случајевима када Привредни суд донесе одлуку о сазивању Скупштине.

(2) Одредбе члана 35. овог Статута примјењују се и на дневни ред ванредне Скупштине.

10.1.13. Поступање на ванредној Скупштини

Члан 46.

(1) Одредбе члана 36. овог Статута примјењу-

ју се и на поступање на ванредној Скупштини акционара.

10.1.14. Кворум и одлучивање

Члан 47.

(1) На кворум и доношење одлука ванредне Скупштине примјењују се одредбе чланова 39. и 40. овога Статута.

10.1.15. Ништавност одлука Скупштине акционара

Члан 48.

(1) Привредни суд може поништити одлуку Скупштине акционара на основу тужбе акционара, чланова Одбора директора или Извршног директора, ако:

1) питање о којем је донијета одлука није било уврштено у дневни ред у складу са одредбама закона и овог Статута;

2) акти или одлуке које се обавезно региструју код Централног регистра Привредног суда нијесу регистровани у року који је утврђен законом;

3) нијесу поштоване одредбе закона и овога Статута о сазивању и одржавању Скупштине;

4) донијете одлуке нијесу у сагласности са законом, овим Статутом и другим прописима.

(2) Против одлуке Скупштине акционара може се поднијети тужба Привредном суду у року од 30 дана од дана када је лице које подноси тужбу сазнало или је могло сазнати за одлуку, а најкасније у року од 6 мјесеци од дана доношења одлуке.

10.2. Одбор директора

Члан 49.

(1) Одбор директора је орган управљања, који води послове Друштва и врши надзор над текућим пословањем које се повјерава Извршном директору и члановима менаџмента.

(2) Одбор директора је колективно тијело којим руководи предсједник.

(3) Одбор директора има 5 (пет) чланова.

(4) Члан Одбора директора може засновати радни однос у Друштву.

10.2.1. Избор чланова Одбора директора

Члан 50.

(1) Чланове Одбора директора бира Скупштина акционара.

(2) За члана Одбора директора може бити изабрано само пословно способно лице.

(3) Члан Одбора директора не може бити:
- лице коме је судском одлуком забрањено да буде бирано за члана одбора директора;
- Извршни директор Друштва;
- ревизор Друштва.

Члан 51.

(1) Право на предлагање кандидата за чла-

нове Одбора директора имају акционар - акционари који скупа посједују најмање 5 % акционарског капитала.

(2) Акционари који имају право предлагања, могу предложити све чланове, или само поједине чланове Одбора директора.

(3) Акционар има право да све своје гласове да једном кандидату или да их распореди на више кандидата.

(4) Предлог из става (1) овог члана мора бити образложен, тако што ће се навести основни лични подаци о кандидату и кратка радна биографија.

(5) Уз предлог се доставља и потписана изјава о прихватању кандидатуре.

(6) Приликом избора чланова Одбора директора, свака акција са правом гласа даје број гласова једнак броју чланова Одбора који се бирају. Кандидати који добију највећи број гласова, изабрани су за чланове Одбора директора.

10.2.2. Мандат чланова Одбора директора

Члан 52.

(1) Мандат чланова Одбора директора истиче на првој редовној годишњој сједници Скупштине акционара.

(2) Лице које је било члан Одбора директора може бити поново бирано. Број мандата члана Одбора директора није ограничен.

(3) Члан Одбора директора може поднијети оставку прије истека мандата, о чему обавјештава Одбор писаним путем, најкасније 14 дана унапријед.

(4) У случају из става (3) овог члана или престанка функције члана Одбора директора на други начин, бира се нови Одбор директора.

(5) Одбор директора обавља своју функцију до избора новог Одбора.

10.2.3. Овлашћења Одбора директора

Члан 53.

(1) Одбор директора:
1) управља и води послове Друштва;
2) врши надзор над текућим пословањем Друштва;

3) заступа и представља Друштво;
4) сазива редовну и ванредну Скупштину акционара;

5) припрема предлоге одлука за Скупштину акционара и извршава њене одлуке;

6) утврђује пословну политику Друштва;
7) утврђује и усваја бизнис план Друштва и даје смјернице за његово извршење;

8) утврђује унутрашњу организацију и систематизацију Друштва;

9) припрема предлог стратегије развоја Друштва;

10) усваја периодични и утврђује предлог годишњег финансијског извјештаја Друштва;

11) усваја периодични и годишњи извјештај

о спровођењу пословне политике Друштва;

12) предлаже расподјелу добити и начин покрића губитака;

13) доноси општа акта Друштва из своје надлежности;

14) бира председника Одбора директора;

15) одлучује о броју чланова Одбора директора који су на професионалном раду у Друштву;

16) именује и разрешава Извршног директора и Секретара Друштва;

17) утврђује структуру менаџмента и администрације Друштва;

18) предлаже ревизора Друштва;

19) одлучује о пословној сарадњи са другим Друштвима;

20) доноси инвестиционе одлуке до висине 1/10 основног капитала Друштва;

21) доноси одлуке о располагању имовином Друштва које нијесу у надлежности Скупштине акционара;

22) одлучује о кредитном задужењу и одобравању депозита до 1/10 основног капитала Друштва;

23) одобрава закључење уговора као и уговора о куповини имовине од оснивача или већинског акционара, који нијесу у надлежности Скупштине акционара;

24) именује радна тијела Одбора директора;

доноси Пословник о свом раду;

25) одлучује и о другим питањима утврђеним законом и овим Статутом.

1.1.4. Обавезе Одбора директора

Члан 54.

(1) Чланови Одбора директора имају обавезу да се приликом управљања Друштвом, доношењу одлука и обављању других послова у оквиру својих овлашћења, придржавају начела савјесности и да поступају са пажњом доброг привредника.

(2) Обавезе чланова Одбора директора, нарочито су да:

1) поступају савјесно и раде у корист Друштва;

2) поступају са дужном пажњом уз примјену правила струке приликом одлучивања;

3) обезбиједи примјену одговарајућих мјера ради контроле пословања и преузимања обавеза од стране Друштва;

4) учествују у разматрању сваког питања о којем Одбор одлучује;

5) користе своја овлашћења само у корист Друштва у складу са законом;

6) пријаве Скупштини акционара сваку корист или привилегију коју имају у Друштву, поред накнаде за свој рад.

(3) Члан Одбора директора не одговара Друштву за грешке приликом доношења уобичајених пословних одлука, уколико је поступио са пажњом доброг привредника и поштовао правила струке.

(4) Ако се права акционара, утврђена законом и овим Статутом, остварују у судском поступку, чланови Одбора директора заједнички ће надокнадити трошкове поступка и штету коју су претрпјели акционари због не-

поштовања њихових права.

(5) Члан Одбора директора неће одговорати за штету, ако је своју несавјесност са одлуком по основу које је акционар претрпио штету унио у записник, као и члан који није присуствовао сједници, а своје неслагање са одлуком је изразио писменим путем, одмах након сазнања о донесеној одлуци.

(6) Члан Одбора директора нема право гласа, када Одбор одлучује о питању његове материјалне одговорности или његовог рада у Друштву.

(7) Чланови Одбора директора по правилу присуствују Скупштини акционара и дужни су да одговоре на постављена питања акционара у вези са материјалима и предложеним одлукама.

(8) Одбор директора не смије ограничавати овлашћења ревизора, нити на било који начин утицати на његов рад.

(9) Чланови Одбора директора су дужни да чувају пословне тајне Друштва.

10.2.5. Председник

Члан 55.

(1) Чланови Одбора директора између себе бирају председника.

(2) Председник Одбора директора ову функцију обавља професионално.

(3) Председник Одбора директора:

1) сазива сједнице Одбора директора и преседава им,

2) прати извршавање одлука Одбора директора,

3) обавља послове који се односе на израду, пројектовање и промоцију програма и стратегије развоја,

4) координира и остварује пословну сарадњу са домаћим и страним партнерима и међународним организацијама;

5) врши и друге послове у складу са законом и овим Статутом.

10.2.6. Сједнице – кворум и одлучивање

Члан 56.

(1) Одбор директора ради на сједницама.

(2) Сједницу Одбора директора заказује председник Одбора.

(3) Сједницу Одбора директора може заказати и члан Одбора, уколико се са тим сагласи више од ½ чланова Одбора.

(4) Сједница одбора директора може се одржати ако јој присуствује више од ½ укупног броја чланова.

(5) Одбор директора доноси одлуке ако најмање половина присутних чланова гласа за њих.

(6) Чланови одбора директора имају једнако

право гласа. У случају једнаке подјеле гласова, глас председника Одбора је одлучујући.

(7) Изузетно од става (1) овог члана, Одбор директора може у случајевима који захтијевају хитно одлучивање, доносити одлуке, закључке и друга акта ван сједница, изјашњавањем чланова путем факса или електронске поште, ако се томе не противи ни један члан Одбора директора.

(8) Одбор директора на првој наредној сједници потврђује одлуке, закључке и друга акта из става (7) овог члана.

(9) Извршни директор Друштва присуствује свим сједницама Одбора директора, уколико Одбор не одлучи другачије.

(10) О току сједнице Одбора директора води се записник.

10.2.7. Накнада за рад

Члан 57.

(1) Члан Одбора директора има право на накнаду за рад у Одбору.

(2) Одлуку о накнади из става (1) овог члана доноси Скупштина акционара.

(3) Ако члан Одбора директора закључи уговор са Друштвом о накнади за рад или је у радном односу у Друштву, све битне одредбе уговора приказују се у годишњем финансијском извјештају Друштва.

10.3. Извршни директор

Члан 58

(1) Извршни директор је орган Друштва, којем Одбор директора повјерава руковођење Друштвом.

10.3.1. Надлежности Извршног директора

Члан 59.

(1) Извршни директор:

1) руководи Друштвом и организује пословање Друштва;

2) извршава налоге и спроводи одлуке Одбора директора;

3) стара се о законитости рада Друштва;

4) заступа и представља Друштво;

5) предлаже бизнис план Друштва;

6) управља имовином Друштва;

7) предлаже пословну политику Друштва;

8) припрема и предлаже програме рада и развоја Друштва;

9) предлаже унутрашњу организацију Друштва и систематизацију радних мјеста;

10) подноси извјештај о пословању Друштва;

11) закључује уговоре у име Друштва;

12) отвара рачуне Друштва;

13) предлаже општа акта Друштва;

14) доноси општа акта Друштва у оквиру својих овлашћења;

15) подноси захтјеве за издавање лиценци и одобравање регулаторног прихода и друге

захтјеве;

16) доноси упутства и издаје налоге запосленима у Друштву;

17) одлучује о заснивању и престанку радног односа у Друштву и врши распоређивање запослених;

18) одлучује о дисциплинској одговорности запослених;

19) доноси одлуке о распореду и прераспореду радног времена;

20) одобрава службена путовања запослених у земљи и иностранству;

21) обавља и друге послове који су неопходни за добробит Друштва, утврђене законом, овим Статутом, уговором и одлукама Одбора директора.

(2) Извршни директор може одређене послове из своје надлежности пренијети на друге запослене у Друштву.

10.3.2. Обавезе Извршног директора

Члан 60.

(1) Извршни директор има обавезу да се приликом руковођења Друштвом, доношењу одлука и обављању других послова у оквиру својих овлашћења придржава начела савјесности, да поступа са пажњом доброг привредника у разумном увјерењу да дјелује у најбољем интересу Друштва.

10.3.3. Именовање Извршног директора

Члан 61.

(1) Извршног директора именује и разрјешава Одбор директора.

(2) Извршни директор Друштва се именује на период од 4 године уз могућност поновног именовања.

(3) За извршног директора може бити именовано лице, које поред општих услова утврђених законом, испуњава и следеће посебне услове:

1) да има VII степен стручне спреме (Технички, Економски или Правни факултет);

2) да не постоје законске сметње за његово именовање;

3) да има радно искуство од најмање 5 (пет) године у струци и

4) да посједује потребна знања и искуства за обављање послова извршног директора.

(4) Одбор директора са Извршним директором закључује посебан уговор, којим се утврђују права и одговорности извршног директора, као и услови за разрјешење прије истека мандата.

10.4. Секретар Друштва

10.4.1. Надлежност Секретара Друштва

Члан 62.

(1) Секретар Друштва:

1) организује сједнице Скупштину акционара и Одбора директора;

2) предлаже администрацију Одбора ди-

ректора;

3) организује евиденцију и документацију Друштва;

4) стара се о ажурирању листе присутних акционара, изради записника, одлука и друге документације са сједница Скупштине, Одбора директора и радних тијела Одбора директора,

5) доставља Централном Регистру Привредног суда документа и податке за годишњу регистрацију Друштва;

6) доставља Централном Регистру Привредног суда, у року од седам дана од дана усвајања:

а) измјене и допуне Статута, односно прецишћени и цјеловити текст Статута;

б) измјене других докумената и података који се региструју;

7) прати објављивање регистрованих докумената и података Друштва и води рачуна о њиховој усклађености са текстовима достављеним за регистрацију и у случају несагласности предузима одговарајуће мјере;

8) обезбјеђује доступност општих аката, одлука и финансијских извјештаја на увид акционарима, органима Друштва, Ревизору, као и овлашћеним државним органима, у складу са законом, овим Статутом и одлукама органа Друштва;

9) обавља преписку са акционарима и одговара на њихова писмено постављена питања,

10) врши и друге послове у складу са законом и овим Статутом.

10.4.2. Именовање

Члан 63.

(1) Секретара Друштва именује Одбор директора.

(2) Секретар Друштва именује се на период од четири године уз могућност поновног именовања.

(3) За секретара Друштва може бити именовано лице, које поред општих услова утврђених законом, испуњава и следеће посебне услове:

1) да има VII степен стручне спреме (Правни факултет),

2) да има 3 године радног искуства у струци,

3) да посједује потребна знања и искуства за обављање послова секретара Друштва.

(4) Одбор директора са Секретаром Друштва закључује посебан уговор о правима, обавезама и одговорностима, као и условима за разрјешење прије истека мандата.

XII РЕВИЗОР ДРУШТВА

11.1. Избор ревизора

Члан 64.

(1) Ревизора Друштва бира Скупштина акционара на предлог Одбора директора, на период од годину дана.

(2) Право предлагања кандидата за ревизора имају и акционари који посједују најмање 5% акционарског капитала Друштва.

(3) Одлуку о избору ревизора, Скупштина доноси већином гласова присутних акционара.

(4) Одбор директора са ревизором закључује уговор којим се уређују међусобна права и обавезе и услови за престанак функције ревизора прије истека рока утврђеног уговором.

(5) Функција ревизора може престати прије истека уговореног рока:

- одлуком Скупштине акционара о раскиду уговора због недостатка компетентности, повреде пословне тајне, пристрасности према већинском акционару и других разлога у складу са законом и посебним уговором,
- раскидом уговора о стране ревизора.

11.2. Овлашћења и обавезе

Члан 65.

(1) Ревизор је дужан да:

1) изврши ревизију Годишњег финансијског извјештаја о пословању Друштва, са пажњом, поштујући принципе савјесности и независности у складу са свјетским рачуноводственим стандардима,

2) сачини и поднесе извјештај о ревизији Скупштини акционара,

3) да чува као професионалну тајну све оно што је сазнао при вршењу ревизије,

4) да се не мијеша у управљање Друштвом.

(2) Ревизор има право увида у све пословне књиге Друштва у уговорено вријеме и право да захтијева од чланова Одбора директора и менаџмента Друштва све податке о којима имају сазнања или их могу прибавити, а који су потребни да се сачини извјештај о ревизији.

(3) Ревизор има право да присуствује годишњој Скупштини акционара и да даје објашњења и одговоре на постављена питања у вези са поднесеним извјештајем.

(4) Ревизор одговара због злоупотребе свог положаја и овлашћења, посебно ако намјерно или непажњом допринесе преварној активности менаџера или противно закону објави или открије неовлашћеним лицима пословне тајне Друштва или на други начин допринесе настанку штете за Друштво и може бити тужен за накнаду штете заједно са члановима Одбора директора и Извршним директором.

XII ФИНАНСИЈЕ И РАСПОДЈЕЛА ДОБИТИ

12.1. Финансијска година

Члан 66.

(1) Финансијска година је календарска година.

(2) Друштво обавезно сачињава Годишњи извјештај о финансијском пословању за прет-

ходну годину, у року утврђеним законом.

12.2. Расподела добити

Члан 67.

(1) Износ добити намијењен за расподелу акционарима не може прелазити износ добити остварен на крају последње финансијске године, увећан за пренијету добит из претходне године и расположиви износ резерви, умањен за губитке који су пренијети из претходне године и за износе одређене за резерве у складу са законом и овим Статутом.

(2) Друштво не може вршити расподелу добити акционарима, када на последњи дан последње финансијске године нето имовина Друштва према Годишњим финансијском извјештају износи, или би након исплате добити износила мање од вриједности капитала Друштва заједно са резервама, које се не могу распоређивати, осим када је донијета одлука о повраћају уложеног капитала.

(3) Акционари ће извршити повраћај примљене добити, ако Друштво докаже да су акционари знали или су могли знати да је исплата добити извршена супротно одредбама става (2) овог члана.

12.3. Дивиденда

Члан 68.

(1) Дивиденда је исплата дијела добити Друштва његовим акционарима.

(2) Одлуку о исплати дивиденди доноси Скупштина акционара на предлог Одбора директора.

(3) Дивиденде се могу исплаћивати једино из акумулиране нето добити.

(4) Дивиденда се по правили исплаћује у новцу, али се може исплатити у облику акција Друштва или других хартија од вриједности, о чему одлуку доноси Скупштина акционара.

XIII РЕЗЕРВЕ И ФОНДОВИ

Члан 69.

(1) Друштво формира резерве и фондове у складу са законом и потребама пословања Друштва.

(2) Скупштина акционара одлучује о обрадовању резерви и фондова, који нијесу обавезни по закону.

XIV СТАТУСНЕ ПРОМЈЕНЕ ДРУШТВА

Члан 70.

(1) Друштво се може реструктурирати:
- спајањем,
- подјелом на два или више друштва,
- одвајањем уз оснивање једног или више друштва;
- промјеном организационог облика.

(2) Одуку о реструктурирњу из става (1) овог члана доноси Скупштина акционара, 2/3 већином гласова присутних и заступаних акционара преко пуномоћника и заступљених путем гласачких листића.

XV ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Члан 71.

(1) Заштита животне средине уређује се посебним актом који доноси Одбор директора Друштва.

XVI ЈАВНОСТ РАДА

Члан 72.

(1) Рад Друштва је јаван.

(2) Начин остваривања јавности рада Друштва уређује се посебним актом, који доноси Одбор директора.

(3) Акционари и запослени у Друштву имају право да буду информисани у вези са пословањем и радом Друштва.

(4) Друштво интерним Кодексом обезбјеђује повјерљивост комерцијално осјетљивих информација.

XVII ПОСЛОВНА ТАЈНА

Члан 73.

(1) Пословном тајном сматрају се исправе, подаци и информације чије би саопштавање неовлашћеним лицима, било противно интересима Друштва.

(2) Акционари, чланови органа Друштва, запослени, као и лица изван Друштва, обавезни су да чувају исправе и податке који се сматрају пословном тајном Друштва.

(3) Одбор директора, посебним актом прописује која се документа и подаци сматрају пословном тајном и на који начин се обезбјеђује чување пословне тајне.

XVIII ОПШТА АКТА ДРУШТВА

18.1. Статут

Члан 74.

(1) Статут је основни општи акт Друштва, којим се уређује управљање Друштвом.

(2) Друга општа акта Друштва морају бити у сагласности са Статутом Друштва.

Члан 75.

(1) Предлог за измјене и допуне Статута могу поднијети Одбор директора или акционари који посједују најмање 5 % укупног броја

акција Друштва.

(2) Ако су предлог измјен и допуна Статута поднијели акционари, предлог се претходно доставља Одбору директора, како би Одбор дао своје мишљење о датом предлогу.

18.2. Општа акта Друштва

Члан 76.

(1) Одбор директора доноси општа акта Друштва којима се уређује:

- 1) унутрашња организација,
- 2) систематизација радних мјеста,
- 3) финансијско и рачуноводствено пословање,
- 4) рад преносног система,
- 5) заштита на раду и заштита животне средине,
- 6) рјешавање стамбених потреба запослених,
- 7) проналазаштво из радног односа,
- 8) обука, преквалификација и дошколовање запослених,
- 9) јавност рада и обавјештавања запослених,
- 10) пословна тајна.

(2) Одбор директора доноси, предлаже доношење или давање сагласности на друга општа акта, уколико та обавеза произилази из закона или ако оцијени да поједине области треба уредити општим актом.

(3) Општа акта Друштва из става (1) овог члана доноси Одбор Директора на своју иницијативу или на предлог Извршног директора.

18.3. Ступање на снагу

Члан 77.

(1) Општа акта Друштва ступају на снагу у року од 8 (осам) дана од дана објављивања на огласној табли Друштва.

(2) Изузетно, од става (1), овог члана, ако то захтијевају оправдани разлози, приликом доношења општег акта, може се одредити да ступа на снагу даном објављивања, односно даном доношења.

XIX ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 78.

(1) Општа и друга акта Електропривреде Црне Горе АД - Никшић, примјењиваће се до доношења аката Друштва, а најдуже 6 мјесеци од дана ступања на снагу овог Статута.

Члан 79.

(1) Овај Статут ступа на снагу даном доношења, а примјењиваће се од дана регистрације Акционарског друштва Пренос – Подгорица код Привредног суда у Подгорици.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ,

Зоран Ђукановић, диплел.инж.

Број: 10-00-3797
Никшић, 31.03.2009. године

